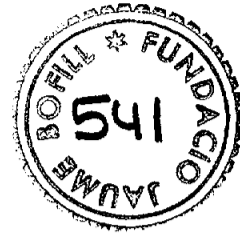

FUNDACIO JAUME BOFILL

JOVENTUT UNIVERSITARIA

I "VALORS"

SALVADOR CARDUS
JOAN ESTRUCH

JUNY DE 1987

JOVENTUT UNIVERSITARIA I "VALORS"

- A. Apunts sobre la qüestió dels valors
  - Una reflexió teòrica

- B. Consideracions metodològiques
  - 1. Observacions crítiques
  - 2. Unes entrevistes "de prova"
  - 3. Conclusions (en forma de recomanacions)

- c. Anex
  - Transcripció literal de dues entrevistes

APUNTS SOBRE LA QÜESTIÓ DELS "VALORS"

Joan Estruch

Salvador Cardús

Juny de 1987

APUNTS SOBRE LA QÜESTIÓ DELS "VALORS"

Ja s'ha dit prou, i potser no fa falta encomanar-se una vegada més al santoral del gremi de la sociologia, que no hi ha res de més perillós en la definició dels temes i objectes d'anàlisi sociològica que acceptar les formulacions "espontànies" o de "sentit comú" com a bones. Aquest és també el cas del que s'anomena problema dels valors, o de la crisi de valors, i que parteix d'uns pressupòsits certament discutibles. Es més, potser pocs temes com el dels valors són susceptibles de ser tan condicionats precisament per un o altre tipus de valors, en la mesura que només esdevenen problemàtics, els valors, quan són amenaçats i el grup que els sosté o que hi recolzava la seva legitimitat es sent amenaçat per aquesta crisi.

Potser és convenient que recordem els nostres clàssics, ara sí, per a començar pròpiament el que seran unes reflexions sobre com es planteja la qüestió dels valors des d'una perspectiva sociològica:

Res de més fals que pretendre descriure l'actitud real de l'individu quan gaudeix d'una obra d'art sense cap mena de reflexió conscient o quan actua d'acord amb uns models ètics que li han estat inculcats de petit, des del punt de vista d'una elecció conscient de valors.

L'opinió que tota vida cultural és una orientació vers valors objectius és un exemple més que il·lustra la indiferència racionalista típicament moderna pels mecanismes irracionals elementals que regulen la relació de l'home amb el seu món. La interpretació de la cultura des del punt de vista de valors objectius està ben lluny de tenir validesa permanent. En realitat és una característica peculiar del pensament de la nostra època.

Karl Mannheim

Ideologia i utopia.

Si tenim present l'advertència de Mannheim, i si intentem posar l'atenció no ja sobre el problema dels valors, sinó sobre el problema dels valors -si se'ns permet el matis-, ben aviat de les primeres anades i vingudes a la qüestió que ens ocupa, hi apareixen amb força tres tipus de consideracions-hipòtesis -o atzucacs, aneu a saber. Una vegada desvetllats, per dir-ho així, aquestes consideracions ja no ens deixaran dormir en cap mena de són dogmàtica respecte de la qüestió dels valors.

La presentació d'aquestes reflexions serà en la forma de tres dilemes que discutirem amb detall.

1. SOBRE ELS VALORS: PARLAR-NE O NO PARLAR-NE ?

En aquest cas la formulació del títol podria fer pensar en una mena de *suïcidi d'objecte d'investigació*, cosa que segurament tampoc estranyaria massa a qui ja ens conegui (alternativa epistemològica, d'altra banda, ni tan sols somniada per en P. Bourdieu !). Però és obvi que en aquest cas no anem per aquí, i que l'interrogant inicial només vol introduir dues qüestions prèvies a la delimitació teòrica del concepte amb el qual ens les tenim.

En primer lloc, ens hem de demanar: ¿i a qui preocupa, això dels valors?. No és que volguem negar la utilitat d'una categoria com la de *valor*, però sí que cal veure a qui preocupa per a esbrinar quina és la naturalesa de la *problematització* de la qüestió dels valors.

La segona qüestió, potser encara més generèrica que la primera, l'exposariem així: ¿en quins casos s'expressen, d'una manera explícita, els problemes de valors?. O també diríem: ¿dels valors, se'n parla, o només orienten l'acció sense ésser-ne conscients, o només justifiquen aquesta acció a posteriori en cas de ser qüestionada, o li atorguen una significació especial abans i després de ser duta a terme?. Si encara o volem complicar més, podríem considerar: ¿els valors dels que *es parla* són els mateixos o tenen gran cosa a veure -sempre, a vegades o mai- amb els que *de fet* orienten realment les conductes i les legitimen? O més aviat, ¿el discurs explícit sobre valors té una certa autonomia sobre l'experiència pràctica de l'individu, de

manera que es pot mantenir amb una relativa comoditat en allò que el llenguatge comú anomenem "parlar en teoria"?

En síntesi, la qüestió és esbrinar *com se'n parla* i també *com no se'n parla* (encara que "funcionin") dels valors. Una vida pot ser viscuda en escrupulosa coherència amb un *sistema implícit* de valors, sense haver-hi reflexionat mai? Una vida pot ser viscuda en escandalosa incoherència amb un *sistema explícit* de valors, la coherència dels quals provingui, subjectivament per a l'individu que els sosté, d'una ment dotada per als matisos subtils?. I encara, la coherència d'un sistema de valors -sempre relativa a un punt de vista particular, històric i socio-cultural- pot donar lloc a una vida que subjectivament es pugi considerar com a absurda, a causa de les contradiccions que pot generar aquest sistema de valors en la relació amb les experiències pràctiques i concretes de l'individu que els manté? -posem per cas, els valors actuals sobre la necessitat d'èxit professional poden portar al suïcidi en la mesura que hom constata que l'èxit d'un és el fracàs de deu mil?; o bé, com viure en pau amb un mateix si s'és funcionari-per-força, detestant les estructures burocratitzades de l'Estat, i si a més es tenen rampells independentistes? Cal canviar, en aquests casos, de valors?, d'ofici?, senzillament n'hi ha prou amb mantenir un silenci discret i culpabilitzat?, o encara -si sabem teoritzar- ens podem, desvergonyidament, proclamar postmoderns i defensar un campí-qui-pugui pragmàtic?

Als tres interrogants inicials jo seria partidari de respondre-hi amb un sí: sí a la coherència de valors i vida concreta, viscuda en silenci; sí a la incoherència vital -tant des del punt de vista d'un observador extern com constatada subjectivament-, viscuda sota la màscara d'uns principis sòlids -de preda picada, en diuen- i sí també a l'absurditat d'una vida escrupolosament coherent amb un sistema explícit de valors no corroborat per l'experiència quotidiana de l'individu.

Hi ha en tot el que hem dit un element que ho complica extraordinàriament, i és que estàvem parlant sobretot d'individus. Es clar que una manera més senzilla de plantejar-ho -en algun aspecte, si més no- és la de referir-nos a la *societat*, o tal o qual *institució*. Llavors és més clar, o pot semblar-ho, a quins sistemes de valors ens referim, quins es defensen explícitament, quins especialistes en *bricolatges* ideològics posa la institució al servei dels conflictes valors-experiència, i sabem, en definitiva, des de quin punt de vista -i des de quins interessos, naturalment- tal sistema de valors es fa coherent.

Però això no resol tot el problema plantejat, i menys en la mesura que són més aviat excepcionals les adhesions explícites de caràcter personal a grups ideològics concrets i amb intenció de ordenar globalment l'experiència ordinària o quotidiana. La *segmentació institucional* que caracteritza la nostra societat, el *pluralisme* ideològic que en resulta, la diferenciació en l'experiència personal

d'unes *esferes privada i pública*, i encara amb àrees internes perfectament diferenciades, etc., mostren la impossibilitat o l'excepcionalitat d'un tal sistema coherent, únic i a més explícit.

Sense cap intenció de tancar la reflexió, sinó més aviat de sistematitzar-la i de convertir els interrogants en una mena de tesis inicials, hom podria dir:

A. La ideologia dominant pot mantenir discursos valoratius sense fer referència explícita a legitimacions ni haver de precisar uns valors d'una manera clara, tant pel fet que es suposen obvis, com pel fet d'apel·lar en la seva transmissió no tant a racionalitzacions teòriques com a mecanismes simbòlics o a suggerències visuals, per exemple.

El caràcter d'evidència *col·lectiva* estalvia, en termes generals, als models dominants d'orientació de l'acció d'haver-se de mostrar directament i explícita, i a ni tan sols haver-se de formular en termes precisos i identificables, i, a més, aquesta opacitat és gairebé la condició *sine qua non* del seu mateix èxit en mantenir-se dominant.

B. En canvi, aquells qui senten la necessitat de *parlar dels valors*, són precisament els qui veuen amenaçat el seu *sistema de significació*, o la plausibilitat general d'aquest sistema, per

la ideologia dominant. Dit d'una altra manera, sembla que només s'expressen explícitament com a tals, els valors que podríem anomenar de *resistencials*, ja sigui en actituds defensives com ofensives, ja sigui des d'interessos conservadors o bé revolucionaris.

D'altra banda, sabem que la reflexió teòrica interna dels grups de poder polítics, religiosos o ideològics en general, responen de fet no tan a una necessitat de disposar d'arguments per tal de fer adeptes, sinó a la lluita interna dins d'aquests grups per a la defensa d'interessos contraposats. I si tals reflexions polítiques, teològiques i ideològiques tenen difusió pública, llavors, en general, es deu a una certa necessitat de justificar, a *posteriori*, determinades preses de posició públicament discutides.

C. Finalment, el problema del *parlar-ne*, va lligat directament al de la coherència dels valors. Si no hi ha explicitació de valors formal, tampoc no sembla essencial cap coherència especial, interna i conscientment assumida. En lloc d'això, cal veure en el que podria guiar l'acció de l'individu, sociològicament parlant, més que no pas coherència teòrica, una lògica del sistema ideològic i social dominant, malgrat les

seves possibles i probables contradiccions internes, però que no es veuen si no és des d'una posició alternativa externa, és a dir, des de fora.

2. SOBRE ELS VALORS: PRESENCIA O ABSÈNCIA.

Al marge del fet que, com hem dit fins ara, una possible forma explícita de presència de valors i sistemes de valors es manifesta en el fet de *parlar-ne*, per tot allò que també dèiem, el silenci no és sinònim d'absència de sistemes d'orientació de l'acció social, ni de formes més o menys explícites, i racionalitzades o no, de significació i legitimació d'aquesta acció.

El problema, en primer terme, és gairebé de "principis" teòrics, més que no pas de "constatació empírica". Si diguéssim que pot haver-hi societats sense valors, o com a mínim amb grans dificultats per a tenir-ne, llavors caldria parlar d'anomia. Si, en canvi, afirméssim la inevitabilitat dels valors en la mesura que és impossible una acció social sense cap tipus de significació, sigui de l'ordre que sigui, potser llavors més aviat hauríem de parlar d'invisibilitat dels sistemes de valors, o ens caldria posar l'accent no tant en formulacions teòriques, sinó en les probables *noves formes* de transmissió i expressió dels sistemes de valors socials.

Aquí hi ha una doble implicació teòrica fonamental. O bé anem cap a una definició substantiva dels valors, procurant esbrinar quins i quants són aquests valors en una

societat o grup, i moment històric determinat, i fins i tot calculant, en percentatges, el grau d'adhesió dels diferents grups d'individus a aquestes categories, o bé preferim una definició funcional de valors, que ens porta, en conseqüència, a prescindir de llistes tancades de valors i en canvi obre els ulls cap a qualsevol manifestació social, teòrica o pràctica, verbal o visual, que pugui identificar-se amb la definició funcional que s'hagi proposat. En el primer cas, fàcilment parlarem de més o menys adhesió a un sistema explícit de valors, i en la mesura que l'adhesió sigui escassa, podrem parlar d'absència de valors, i de *crisi*, mentre que en la segona opció l'únic problema està en trobar *on són* els valors dominants, en saber *com s'expressen*, i fins a través de quins mecanismes actuen i pressionen l'individu en cada cas concret. En definitiva, en el segon cas, la *presència* dels valors és garantida a *priori*.

En la primera possibilitat, a més, -i vet aquí la segona implicació teòrica de la que parlàvem en començar- sembla que sense voler, se'ns reintrodueix l'anomenada teoria de la secularització, ara per la porta del darrera, és a dir, per la dels valors, quan no l'hauríem deixat entrar per la porta principal, és a dir, la de la religió.

Allò que tantes vegades hem sostingut respecte de la teoria de la secularització aplicada a l'estudi de la religió, ara ho hauríem d'aplicar al cas de l'anàlisi dels valors. I si Joan Estruch ja havia dit que la creença en una societat sense mites era precisament el mite d'una

societat que es pretenia sense creences, ara, i en relació als valors, podriem dir novament que *la consciència d'una societat que no té valors és només possible des d'una societat que no té consciència dels seus valors.*

Procurant evitar de caure en la temptació de prendre com a pròpia la perspectiva del qui veu amenaçat el seu sistema de valors i acaba pensant que no n'hi ha cap més, ens aturarem en dos matisos que ens semblen interessants:

A. Podria afirmar-se que a la nostra societat han quasi desaparegut els trànsits -espaials, temporals,...-, de manera que hi ha una certa indiferenciació entre el sagrat i el profà. ¿Pot voler dir això que tota l'experiència individual es va reduint, cada vegada més, a pura quotidianitat?. ¿Vivim o es viu, com algú ha sostingut, "sense ideologies i als límits de la quotidianitat"?. Si els valors es fan explícits, principalment, en les "zones limitades de significat" (Berger-Luckmann), és a dir, en les experiències no quotidianes -mort, catàstrofes, experiències místiques, etc.-, pot ser que es pugui arribar a prescindir dels tradicionals "grans" valors, i que només utilitzem "legitimacions de primer ordre" (una altra vegada Berger-Luckmann), és a dir, del tipus pre i proto-teòric -fonamentalment, les que porta implícitament el llenguatge comú, el gest, les

frases fetes i els adagis,...-? Els valors explícits atempten contra una suposada trivialitat de la vida social, per dir-ho així. I l'individu modern sent angoixa no per la trivialitat de la vida social, sinó per allò que suposi transcendir-la. La trivialitat és còmode i poc exigent, des d'un punt de vista ètic i fins pragmàtic.

També és cert que la consciència subjectiva de la trivialitat es veu recolzada per una suposada, també, evidència d'aquesta trivialitat. I l'evidència és construïda, mantinguda i transmesa, subtilment i invisible, pel mateix ordre ideològic dominant. Només es possible viure en la *trivialitat* a condició de que aquesta sembli òbvia, és a dir, que sigui una *trivialitat de pedra picada...* (paradoxa va, paradoxa ve !).

B. El segon matís, no massa allunyat del primer, l'introdueix la presa en consideració de l'edifici teòric de Baudrillard. "*Les masses -dirà- no volen sentit, sinó espectacle*".

Es una manera diversa de constatar el mateix que sosteníem abans?, o només es refereix, no tant a l'absència de sentit, sinó al silenci que es fa a l'entorn del problema del sentit?

Baudrillard és potser un nostàlgic d'un món

que se li ha escapat dels dits, i ara es lamenta per una *societat no emancipada*, tal com fan aquells que lamenten la *crisi dels valors*? No podria ser que aquest dilema (més espectacle, menys sentit) no fos exclusiu de les masses del nostre temps, sinó de sempre? En definitiva, l'espectacle, en el sentit que sembla atorgar-li Baudrillard, no és només possible, precisament, com a experiència des del *sentit implícit*, que es viu com a comunió i litúrgia, com a celebració, però no com a racionalització de la recerca d'un *sentit explícit* de la vida? I si rellegim el Mannheim que citàvem al principi?

Ens cal però retornar a l'interrogant fonamental del principi: ¿presència o absència de valors?

Si sostenim una hipotètica crisi o absència (creixent i generalitzada) de valors, l'esforç per a mostrar-la és molt simple. Es, gairebé, *massa fàcil*, i com diria el Pare Brown de Chesterton, cal desconfiar-ne.

Fem-ho difícil, doncs? Va: *hi ha valors, però són invisibles*. Hi ha però, llavors, alguna mena de visor de raigs especials per a veure l'invisible?

Això ens situa de ple en el tercer dels dilemes als que just en començar ja ens proposàvem.

3. SOBRE ELS VALORS: A LENGUATGES DIVERSOS, VALORS ALTERNATIUS?

Sintetitzem, abans de prosseguir, les ziga-zagues que hem fet fins arribar on som, d'aquesta manera:

1. Els valors, com a estructura legitimadora d'accions individuals, però sobretot d'institucions socials, no sempre són explícits, ni necessiten ser-ho per tal de ser eficaços.

2. Només es recorre al discurs explícit sobre els valors en dos tipus de situacions:

a. com a expressió d'una resistència a la ideologia dominant, que generalment manté els seus valors d'una manera implícita, i

b. quan, en haver-hi una ruptura en l'experiència quotidiana, cal recórrer als valors dominants per tal de restablir la "normalitat", i en definitiva, el "silenci".

3. La coherència d'un sistema de valors depèn:

a. del seu grau d'explicitació (i d'elaboració teòrica),

b. de la perspectiva del qui hi és implicat, i

c. del mateix transcurs de l'acció valorada.

4. Si bé la quotidianitat no recorre permanentment a l'explicitació dels valors, aquests, hi són implícits. Adhuc

en el cas d'una "trivialitat de pedra picada", caldria recordar que el "silenci" no significa absència de valors.

5. Si acceptem la hipòtesi de la "necessària" presència d'un sistema de valors -necessitat definida teòricament-, més o menys explícit, poc o molt generalitzat i amb coherències diverses, això no ens impedeix comparar les diverses estructures significatives, llur eficàcia i funcionament, llur estabilitat i solidesa.

Ara bé, un cop s'arriba aquí, encara queden alguns esculls, com ja havíem previst. En primer lloc, valors diversos -o diferents sistemes de valors- s'expressaran en sistemes de categories també diverses. Això significa que des d'un llenguatge referit als valors x , serà difícil de comprendre, de descriure o captar un sistema de valors expressat en un llenguatge y .

En termes concrets, hauríem de dir que no és suficient considerar, en una llista de valors determinada, -elaborada des del discurs x - quins valors *pugen* i quins valors *baixen*. Per exemple, si a tal país o tal altre, la "honestedat" guanya o perd punts. Concretament, hauríem de demanar-nos si el tal valor té una traducció en el llenguatge y , i encara si significa el mateix en totes les situacions possibles -cosa ben difícil, altrament.

Ara bé, s'arribaria a posicions completament radicals -impossibilitat de comprensió del llenguatge x des del llenguatge y -, només si exagerem la distància entre

sistemes de categories. Tanmateix, la ruptura cultural d'avui potser tampoc no és tan exagerada -que ja ho és!- com es podria arribar a establir teòricament.

Ben al contrari, la ruptura cultural, si n'hi ha, és la d'uns pocs amb la majoria. Potser -ja s'ha dit en altres ocasions- mai no hi ha hagut tanta homogeneïtat cultural com avui dia, a causa dels grans mitjans de comunicació de masses.

Vist tot això, potser podríem concloure que:

A. No cal exagerar les ruptures entre diversos sistemes de valors. Potser aquesta exageració és només visible des d'un sistema de valors determinat, especialment des d'una posició d'amenaça.

B. Els valors implícits o explícits no poden "sortir de dins", no poden ser llegits en situacions exclusivament individuals, sinó que tenen una expressió social objectiva en la cultura del moment. No són una qüestió d'opinió, en definitiva.

Si un anunci televisiu presenta com a necessari extirpar tot sentiment de culpa (recordeu el de la revista *Cómplice*), per exemple, això, en més o menys grau, i aplicat a les més diverses situacions, pot ser percebut, precisament com a valor positiu (encara que llavors, hom pugui sentir-se culpable de no saber prescindir del sentiment de culpa que coarta la iniciativa sexual, que és allò de que parlava

l'anunci de *Cómplice*). En altres paraules, no és en el grau de consciència individual ni en l'opinió de la persona que hi trobarem els valors que, efectivament, són eficaços i que, en definitiva, orienten la conducta.

C. En conseqüència, l'accés a les percepcions subjectives i individuals dels sistemes de valors, és un afer més complicat que no sembla, i que no és a través d'estudis d'opinió que es pot abordar, sinó, en tot cas, a través de sofisticades entrevistes en profunditat i amb tota mena de prevencions metodològiques.

En canvi, l'expressió objectiva dels valors socials dominants, es mostraria en una anàlisi dels emissors i transmissors qualificats de valors, més que no pas en els receptors individuals. Caldria, a més, fer un esforç per a considerar les variables estructurals que o bé són conseqüència de la pressió de determinats valors socials dominants, o bé obliguen a elaborar discursos valoratius per tal de ser justificades socialment.

Tot allò que hem escrit fins ara no té cap intenció de ser l'última paraula sobre la qüestió, òbviament, sinó simplement, la primera.

Ens queden preguntes molt complexes per a encaixar en aquesta primera aproximació al tema dels valors i que queden de moment sense resposta. Per exemple, ens podríem demanar si els valors sempre s'han d'expressar ideològicament, o hi ha altres formes d'expressió dels

valors sense possibilitat de recuperació teòrica. O bé, fins a quin punt tot sistema de valors, a la nostra societat, es relaciona d'una manera o altra amb un marc institucional que el sostingui. I encara, per acabar i sense voler fer-nos pesats, si és el mateix una motivació i un valor, o si un mitjà posat al servei de l'assoliment d'uns objectius pot esdevenir ell mateix un valor en sí, en la mesura que l'objectiu inicial es retarda, etc.

En qualsevol cas, no sembla que el tema de la crisi de valors es pugui despatxar còmodament amb una enquesta d'opinió que obviés tota la problemàtica que a nosaltres, si més no, ens ha desvetllat el tema.

Per no acabar amb les nostres preguntes a mig formular, però, ho farem amb un parell de referències, cadascuna de les quals ja demanaria tantes pàgines com les que hem escrit:

"Al capdevall, si és que hi arribem, els problemes morals es converteixen en problemes de poder, i en últim terme, si és que arribem a fi de terme, la forma definitiva del poder és la coacció".

C. W. Mills, *La imaginació sociològica*.

"D'allò que creiem no en podem pas deduir com hem d'actuar".

D. Hume.

I

"Quins són, avui, els valors de la gent jove?"

Formulada en aquests termes, o similars, en els darrers temps la pregunta tendeix a ésser plantejada, amb freqüència creixent, i des d'àmbits diversos. Al darrera s'hi perfilen generalment d'altres, múltiples, interrogants: què fan i a què es dediquen els joves, què els agrada, què pensen i en què creuen, què esperen i a què aspiren: en definitiva, i en el fons, qui són?

Tot aquest enfilall d'interrogants sol anar però, gairebé sempre, en tercera persona del plural. Malgrat l'obvietat del fet que, avui com ahir, de joves n'hi ha hagut i n'hi ha de tota mena, i que la generalització no esdevé possible sinó en detriment del mínim rigor i a costa d'una simplificació abusiva, l'ús del plural denota la voluntat - un bon xic utòpica - d'escatir quins són els valors dominants; la voluntat, en definitiva, de poder seguir creient, i donant per descomptat, que existeixen uns valors dominants, els quals han de poder quedar reflectits en les formes de ser, de pensar i de sentir dels joves. La sociologia sembla gaudir en aquest context de la preferència generalitzada, pel damunt de la psicologia. Altra-ment hom es podria preguntar pels valors del jove A., que als seus vint-i-tants anys decideix abandonar els seus estudis universitaris i ingressar com a novici al monestir de Poblet. O pels valors del jove B., objector de consciència, que dedica totes les hores de què disposa a la coordinació d'un moviment d'objectors. Pels de C., mestre, que deixa l'escola i se'n va

a llaurar la terra i a criar aviram, instal·lat en una masia mig abandonada del Ripollès. Pels de D., dedicat plenament als seus estudis de medicina, amb el projecte de marxar posteriorment a un país del Sahel africà.

Voler estudiar i entendre aquests casos - A, B, C, D, i tants d'altres: l'alfabet ben aviat se'ns faria curt - no sembla satisfactori per tal de mirar de contestar l'interrogant inicial. Això equivaldria a fer "vides de sants", amb totes les connotacions despectives que són del cas. I el problema no es resol ni tan sols a base d'incloure a la relació d'altres hipotètics casos de "santedat" menys indiscutible, com per exemple: Z., alumne d'Institut i membre de les Brigadas Blanquiazules del club de Sarrià; Y., que renta vidres de cotxes aturats davant un semàfor; o X., jove treballador de la Caixa de dies, i transvestit de nits.

L'interrogant sobre "els valors dels joves" poc es conforma amb una explicació de casos individuals. Vol el "retrat robot" del jove dels anys vuitanta: és a dir el clixé, l'estereotip. Allò a què a tot estirar està disposat és que la resposta sigui servida amb l'acompanyament d'una amanida de percentatges que destriïn uns quants grans grups: nois i noies, més joves i no tant joves, estudiants i no estudiants, fills de catalans i fills d'immigrats, etc. Però sempre amb la secreta esperança que hom acabarà trobant la manera de fer desaparèixer en bona part aquestes incòmodes subdivisions, perquè l'objectiu final i bàsic no és altre que el de poder arribar a la fórmula, a la recepta: "els valors dels joves".

Cal, encara, entrar en el detall de la crítica dels resultats a què hom arriba en estudis fets des d'aquesta

perspectiva? Creiem que no. I no tan sols perquè ja és prou conegut el nostre blasme de la nul·la utilitat de les enquestes d'opinió, i el nostre qüestionament de llur validesa (vegeu, S. Cardús i J. Estruch, Les enquestes a la joventut de Catalunya, 1984). Ans, sobretot, perquè l'única cosa que fa falta per a adonar-se del què representen aquests estudis - els quals cobreixen una gamma que va des de la migradesa a un extrem, fins a la presa de pèl i l'estafa pura i simple a l'altre - és llegir-los amb ulls crítics. Sobre la joventut, i sobre els valors dels joves, s'han publicat en els darrers anys nombrosos "estudis", "informes", "projectes" i "anàlisis". Que ningú, o gairebé ningú, no ha llegit mai. Que no han servit per a altra cosa que per a justificar l'activitat d'un determinat organisme - i el sou del funcionari corresponent - i per a nodrir un parell o tres de columnes d'una pàgina de diari. Aquest és el problema; en un àmbit diferent, i en un estudi d'unes altres característiques, la Fundació n'ha fet recentment l'experiència: quantes persones han llegit a hores d'ara, d'una manera mínimament seriosa, els volums del famós Llibre Blanc de la Cultura?

Llegir amb ulls crítics, doncs, els estudis sobre "els valors dels joves" és suficient per a adonar-se que aquest és un camí que no mena enlloc. Amb l'única condició que no ens deixem enlluernar, ni pel dineral que hom hi ha gastat, ni per les pretensions amb les quals se'ns presenta el producte.

Donem-ne un únic exemple, d'un treball fet amb molts mitjans, de presentació ambiciosa, fet a escala internacional, i amb noms famosos. Ens referim a l'estudi europeu, dirigit per Jean Stoetzel, Les valeurs du temps présent: une enquête européenne (Paris, PUF, 1983, 309 pp.). Ens fixarem tan sols

en el primer capítol (pp. 21-42), que versa sobre "la morale". Hom ens diu (p. 27) que "l'enquête proposait une liste de dix-sept qualités", entre les quals calia escollir. "La vertu la plus souvent choisie, et dans tous les pays - sauf en Espagne, pour des raisons qu'il appartiendra aux nationaux d'expliquer - c'est l'honnêteté" (un 75% aproximadament). La segona, triada per un de cada dos enquestats, és la tolerància i el respecte d'altri.

Aleshores l'autor explica què és "l'honnêteté": "elle se rattache à l'honneur, au respect de soi; elle protège contre les tentations du laisser-aller, de l'indélicatesse, elle impose la rigueur de la conduite. Elle est aussi le gage du fonctionnement social, qui est basé sur le respect de la parole donnée, le plus souvent implicitement, c'est-à-dire le respect de la règle, du contrat social. Kant aurait pu la donner en modèle de l'impératif catégorique..." (etc.)

Quan llegim sense deixar-nos enlluernar, què és el que veiem? Primer: a uns centenars o milers de persones se'ls ha donat una llista de disset virtuts; el fet que les tres quartes parts triïn "l'honnêteté", vol dir que tots l'entenen igual? Que la trien pels mateixos motius? Que aquests motius tenen alguna cosa a veure amb les interpretacions de l'autor, imperatiu categòric de Kant inclòs? Vol dir que hom pot equiparar la significació cultural que el mot evoca en un anglès, en un espanyol, un danès i un belga? O en un català i un immigrant andalús; en un ric i un pobre; etc.? Quina paraula devien fer servir en cada idioma per a traduir "honnêteté"? De què els van parlar als espanyols, de "honradez" o de "honestidad"?

En segon lloc, veiem que una mica més enllà (p. 29)

se'ns presenta una Taula on apareixen les 17 virtuts, per ordre de "vots". Però ara apareixen repartides en dues categories: "tradition" et "innovation". La "honnêteté" és classificada entre les virtuts tradicionals, al costat de les següents: "bonnes manières, politesse, obéissance, application au travail, esprit d'économie, foi religieuse, patience". Mentre que les virtuts innovadores són: "tolérance et respect d'autrui, sens de la responsabilité, loyalisme, maîtrise de soi, indépendance, persévérance, altruisme, imagination, sens du commandement". La qual cosa permetrà a l'autor de concloure que, a Europa, el resultat del match que ell s'ha empescat entre Tradició i Innovació és com un resultat de bàsquet: 52-48. A sant de què la fe religiosa és tradicional, i l'altruisme innovador? No hi deu haver fe religiosa innovadora mai? El "sens du commandement", en canvi, és sempre innovador? Tan radical és la diferència entre "application au travail" i "persévérance", que la primera és una virtut tradicional mentre que la segona pertany al grup de les innovadores? Etc. Si no ens deixem enlluernar veiem, doncs, que tot plegat és d'una arbitrarietat més que notable. I que ben poca cosa deu tenir a veure amb les intencions reals dels enquestats en contestar una cosa o l'altra. La trampa, en definitiva, consisteix a fer servir un pretext determinat (en aquest cas la llista de les disset virtuts) per tal de poder dividir els europeus en dos subuniversos: els tradicionals i els innovadors. Un cop aconseguit això, i feta la tipologia, es tracta d'anar creuant resultats de l'enquesta amb aquesta variable.

Així és com es construeix el discurs estereotipat sobre "els valors dels joves", per exemple, cada vegada que hom vol

renunciar a les individualitats per tal de poder fer generalitzacions. No es tracta, doncs, de que hi hagi estudis més o menys ben fets: és que metodològicament és impossible sortir d'aquest parany; és, literalment, un carreró sense sortida.

Havíem començat observant que la pregunta "quins són, avui, els valors de la gent jove", amb tot l'enfilall d'interrogants subjacents, era generalment una pregunta formulada en tercera persona del plural: qui són, què volen, què pensen, etc. Fins ací hem mirat d'aturar-nos a les conseqüències del fet que fos la tercera persona del plural, i no del singular. Procurem ara procedir de la mateixa manera, pel que fa al fet que sigui formulada en tercera persona, i no en primera persona.

En primer lloc, efectivament, hem d'adonar-nos que la preocupació pels valors de la gent jove és una típica preocupació de gent adulta. Poques vegades són els mateixos joves qui es mostren interessats per elaborar un discurs sobre llurs propis valors. Sembla més aviat com si aquest interès fos, en realitat, exclusiu d'aquells que no són joves, que ja no són joves. I probablement ens trobaríem que aital interès es manifesta principalment entre aquells que exerceixen el rol d'agents de socialització de la joventut; que hi tenen alguna responsabilitat, educativa o d'enquadrament: pares, mestres i professors, dirigents de partits polítics, de moviments sindicals, eclesiàstics, etc. No és pas casual, en efecte, que en el decurs del període en el qual hem estat vorejant aquesta temàtica del món juvenil s'hagi produït una certa confluència d'una demanda d'estudi dels valors, procedent de la Delegació de Pastoral Universitària, de la Direcció General de Joventut, i de la FNEC.

Es ben segur, d'altra banda, que al darrera de molts anuncis i spots publicitaris deuen haver-hi també uns certs estudis previs sobre "els valors dels joves". Salvant totes les distàncies que calgui salvar per tal d'evitar de ferir susceptibilitats, la dinàmica subjacent ve a ésser si fa no fa la mateixa: conèixer què volen i què desitgen els joves, per tal de vendre'ls més eficaçment el meu producte.

Així doncs, la pregunta pels valors dels joves és típicament una pregunta d'adults: d'adults que tenen quelcom a vendre'ls; d'adults que els voldrien socialitzar; o d'adults que se'n senten poc o molt responsables i que, tot i sense saber exactament per on van els joves, sospiten que el procés de socialització que com a pares i mestres tenien encomanat no ha estat ben bé allò que els sud-americans en dirien un procés "exitoso".

La presumpta "exitosidad" d'un procés de socialització va habitualment lligada al fet que hi hagi una raonable concordança entre els valors d'una generació i els de la següent. La socialització és essencialment, en aquest sentit, un procés de transmissió. La qual cosa ens permet d'efectuar ara un cert capgirament de la nostra qüestió inicial: abans de començar a parlar dels "valors dels joves", no fóra previ i indispensable saber alguna cosa dels "valors dels adults"? Des de la perspectiva sociològica de la teoria del procés de socialització, en efecte, les formes de ser, de pensar i de sentir de la generació socialitzada haurien d'ésser posades en relació amb les formes de ser, de pensar i de sentir de la generació que els ha socialitzat. O dit d'una altra manera: si és que hom pot parlar d'uns valors dominants dels joves, també hom ha de poder parlar d'uns valors dominants de la societat adulta. I els primers

serien, a més, funció dels segons: pot ésser que els joves subscriuguin els valors que hom els ha intentat transmetre; pot ser que en discrepin, i que hi contraposin uns valors diferents; i pot ser que en prescindeixin. Qualsevol de les tres possibilitats hi cap. I tal vegada fins i tot hi cabria una quarta hipòtesi, com a mínim en certs casos: que determinats agents de socialització - els pares, posem per cas - haguessin renunciat explícitament o implícita a transmetre cap sistema de valors.

En tot cas, l'adopció d'aquest tipus de perspectiva fa segurament més comprensible la dèria de conèixer "quins són, avui, els valors dels joves". Pot ésser per a l'adult que formula la pregunta, en efecte, una manera indirecta de plantejar la qüestió dels seus propis valors.

I en tot cas, també, el sol fet que avui i ací la pregunta pels valors dels joves resulti plausible i pertinent (és a dir, que ni faci riure ni sembli fora de lloc), ja és significatiu en ell mateix. La plausibilitat de la pregunta pels valors dels joves suposa que hi ha alguna cosa que no rutlla... en el món dels valors dels adults.

Atansem-nos-hi amb un xic més de precisió. En el primer capítol del seu sensacional llibre sobre La imaginació sociològica, C. Wright Mills dibuixa en filigrana una mena de taula de doble entrada en relació amb el tema dels valors. Les dues variables que pren en consideració són el grau d'adhesió als valors, i la sensació que hom pugui tenir de si estan o no amenaçats. Mills ve a dir, aproximadament, el següent: quan la gent s'estima una sèrie de valors, i no els sent amenaçats, podem parlar de benestar. Quan se'ls estima però els considera amenaçats, podem parlar de crisi (i en darrera instància, gairebé de pànic, si

l'amenaça fos molt forta i afectés la totalitat dels valors). Però hi ha també la possibilitat que la gent no tingui especial consciència d'estimar cap conjunt de valors, ni sensació d'amenaça: parlariem aleshores d'indiferència. I finalment, hi ha situacions en què, sense estimar particularment uns valors determinats, hom té no gensmenys una impressió d'amenaça: i parlariem en aquest cas de malestar o d'angoixa.

Segons Mills, la nostra és una època caracteritzada sobretot pel malestar i per la indiferència: és a dir, per un relatiu abandonament dels valors o, com a mínim, per una pèrdua de consciència de llur importància subjectiva. I des d'aquest angle s'entén perfectament la plausibilitat, la pertinència, de la pregunta que es fan els adults sobre els valors dels joves. Es allò tan clàssic - i tan cert - que il·lustràvem una vegada en un article amb l'anècdota del mal de queixal: hi ha una correlació estadísticament significativa entre el mal de queixal propi i l'interès sobtat pels queixals dels altres, mentre que qui no se sent del queixal té més aviat tendència a oblidar-se de preguntar pel d'altri.

Bé és cert que també des de la posició que Mills anomena de crisi pot manifestar-se igualment la inquietud per l'eventual adhesió dels altres als valors que hom estima i sent amenaçats. Des d'aquest punt de vista, l'expressió tòpica que parla de "la crisi de valors" fóra correcta quan emana d'aquests grups que veuen en perill uns valors que estimen. En d'altres casos, en canvi, fóra més aviat una expressió hipòcrita.

Segurament estem ara ja en mesura de retornar a la nostra qüestió inicial amb més elements de judici. La pregunta pels

valors actuals dels joves, feta en tercera persona del plural, és una típica pregunta d'aquells adults que viuen, respecte dels valors, en una situació de crisi o de malestar. Es a dir, en situacions que tenen per comú denominador l'existència de la sensació d'amenaça. Fóra ben possible, en canvi, que allò que caracteritzés fonamentalment la posició dels joves respecte dels valors - més fins i tot que no pas el fet de llur adhesió o no a determinats valors - fos sobretot l'absència de la sensació d'amenaça. Tant el benestar (envejable, des del punt de vista adult) com la indiferència (culpabilitzada, ni que prou sovint sigui en el fons compartida) foren en aquest sentit més propis del jovent que no pas la crisi o el malestar (en els quals hi hauria probablement una bona dosi de projecció per part dels adults, quan pretenem veure'ls reflectits en la situació juvenil).

En definitiva, això ajudaria a explicar no sols la insistència adulta a voler parlar del tema, ans també l'absència d'un discurs sobre els valors dels joves emès pels propis joves. Car l'elaboració d'aital discurs és sempre, finalment, una racionalització, que té una funció defensiva evident, com ens diu la psicoanàlisi. I hom no racionalitza des del benestar, ni tampoc des de la indiferència; però si davant la crisi, precursora del pànic, i davant el malestar precursor de l'angoixa: és a dir, des de la sensació d'amenaça.

Vol dir, per tant, que tot estudi sobre "els valors dels joves" està de bell antuvi condemnat al fracàs? En bona mesura creiem que sí, excepte en el cas que hom estigui disposat a adoptar un procediment diferent de l'habitual. En comptes de partir d'unes racionalitzacions (adultes) sobre el tema, per a

cercar en els resultats d'una enquesta unes confirmacions que no poden deixar de produir-se (ja que no hi ha racionalització alternativa susceptible d'invalidar-la de partença), caldria fer en tot cas exactament el contrari: prescindir de les pròpies racionalitzacions en tota la mesura del possible, per tal de no imposar-les a l'interlocutor, i anar individualment a la recerca, no d'un discurs, sinó literalment d'un balbuceig, d'un modestíssim, tímid, pobre, i "poc científic" balbuceig que ens permeti en el millor dels casos, no pas dir la darrera paraula, ans tal vegada trobar potser alguna primera paraula, sobre els valors dels joves.

Això, que per raons òbvies trenca les expectatives habituals, perquè no s'adiu amb els termes en què sol ésser formulada la demanda d'una recerca, i que probablement ni tan sols pot donar lloc a cap proposta "seriosa" de recerca, és el que hem volgut provar, amb els resultats que tot seguit explicarem.

II

D'acord amb el plantejament exposat a les pàgines anteriors, vàrem provar de fer algunes entrevistes. És important de subratllar-ne sobretot aquest caràcter de provatura (assaig que hom fa d'una cosa, esforç que hom fa per veure si una cosa és possible, segons el diccionari). Per aquesta raó vàrem triar universitaris que ens fossin poc o molt coneguts, normalment per haver-los tingut com a alumnes (en cap cas, però, que ho fossin en el moment de l'entrevista). Aquesta coneixença feia que hi hagués una mínima confiança inicial que fes més fàcil d'acceptar la proposta mateixa de l'entrevista. En un cas vàrem intentar una entrevista amb una persona desconeguda, però tot i que no va haver-ni una negativa per la seva part, el fet és que no s'ha arribat a materialitzar.

No hi ha, doncs, en aquestes entrevistes de prova, absolutament cap pretensió de representativitat. De tal manera que fins i tot el fet d'haver triat estudiants de primers cursos i de darrers, molt brillants i no tant, nois i noies, etc., s'ha d'entendre a partir d'una voluntat nostra d'enfrontar-nos a edats i situacions un xic diferents, i no pas d'obtenir informacions diversificades. Allò que volíem sobretot era mirar de posar a punt un cert instrument de treball.

La durada de les entrevistes ha estat variable: unes tres hores la més curta, set hores la més llarga (en diverses sessions, òbviament). L'entrevista era enregistrada magnetofòni-

cament, i ha estat transcrita en la seva totalitat i literalitat per nosaltres mateixos, a fi de poder incloure a la transcripció eventuais comentaris breus sobre la forma com alguna cosa era dita, el ritme del discurs, el to de la conversa, etc. La durada de la feina de transcripció és entre dues i tres vegades superior a la durada de l'entrevista mateixa. (Aquesta és una de les dificultats greus que plantejaria tot projecte d'aplicació del mètode a més gran escala; i alhora, aquesta manera ben "artesanal" de fer-ho ens sembla indispensable.)

Basem ara les nostres consideracions en un total de quatre entrevistes completades, aprofitades o reeixides, i posteriorment retreballades. La xifra és evidentment irrisòria: raó de més per a insistir novament en llur mer caràcter de provatura.

L'entrevista havia d'ésser forçosament molt poc estructurada. Calia deixar-se dur en bona part cap allí on volgués l'entrevistat. D'acord amb el què abans havíem dit, es tractava d'evitar en tota la mesura del possible (i més!) que en cap moment no hi hagués una imposició d'una problemàtica a l'entrevistat. Per aquest motiu, tot i no ésser una entrevista estructurada, tampoc no es podia convertir en una conversa. (I quan en algun cas l'entrevistat va forçar una intervenció més assídua de l'entrevistador, que derivava cap a la conversa, sistemàticament encarrilàvem la sessió cap a un final, precindíem d'aquest bocí darrer en la transcripció, i repreníem l'entrevista en una nova sessió al cap d'uns quants dies.)

Prèviament els dos entrevistadors ens havíem posat d'acord en un guió o pauta mínims, per tal de donar a les diverses entrevistes una certa coherència. Però aquest guió partia

de la base d'enfocar unes qüestions en les quals l'entrevistat no pogués recórrer a estereotips ja fets, ni a racionalitzacions ja prefabricades. El denominador comú de totes les entrevistes n'era el punt d'arrencada: una descripció per part de l'entrevistat del ritme, de les activitats de la seva vida diària. Ultra el fet de facilitar-li així una sensació de major comoditat, de familiaritat, d'intranscendència fins i tot, aquest accent posat en la quotidianitat permetia justament de fer sorgir un discurs poc elaborat, poc racionalitzat, ja que les rutines de la vida diària es caracteritzen precisament per llur automatisme, per llur auto-evidència, i poden ésser dites en aquest sentit des d'una postura pre-reflexiva.

En general aquesta primera part de l'entrevista (que cobria tota una primera sessió) no planteja dificultats. Hi ha qui xerra pels colzes - i ha d'ésser suaument reconduït de tant en tant al tema - i hi ha qui, més tímid o més nerviós, i sovint les dues coses alhora, tendeix a parlar poc i a quedar aturat - i en aquest cas les intervencions de l'entrevistador, més sovintejades però sempre molt breus - tenen més aviat una funció d'estímul a continuar.

D'altra banda, i gairebé sense excepció, aquesta primera sessió tan descriptiva, i a primera vista intranscendent, permet ja l'aparició, ni que sigui en filigrana - una analogia, una imatge, una llambregada - de temes directament vinculats al món dels valors. En un cas un entrevistat farà servir, per a il·lustrar el ritme de la seva vida quotidiana dedicada a estudiar, l'expressió "vida monàstica". En un altre sortirà a la conversa, com de passada, el tema de la "companyia", de "l'estar amb els altres". Significativament - i sorprenentment,

potser - els termes "festejar" o "enamorar-se" sovintegen més que la paraula "sexe". I apareixen també, sense cap mena de suggeriment nostre, paraules com per exemple "mort", o "religió", etc. (De tota manera, ací ens cal recordar un cop més que estem parlant d'unes entrevistes de prova, i que fóra il.lícit voler-ne treure cap mena de conclusió. Entre altres coses, per exemple, l'aparició de la paraula "religió" no ens ha de servir per ara més que per a preguntar-nos si pot venir inconscientment provocada pel fet que són estudiants que ens coneixen.)

En qualsevol cas, l'anàlisi del material d'aquesta primera sessió ens havia de permetre de trobar uns punts d'arrencada per a les següents. Ací, el nostre guió previ era encara molt més flexible: l'únic que clarament havíem acordat era de no fer en cap cas referència nosaltres a qüestions de valors, i de mirar d'orientar les sessions ulteriors a l'entorn d'algun - o de diversos - d'aquests termes: "silenci", "conversa", "riure", "pensar". Ací és on les imatges o les llambregades de la primera sessió ens permetien de fer el salt. Per exemple (fragment d'una entrevista, inici de la segona sessió): "L'altre dia, al final, deies que et convenia parlar més del què parlaves. Pel que explicaves l'altre dia, tu deus viure molt en silenci." D'aquesta manera quedaven suggerits "conversa" i "silenci". L'entrevistat es va agafar sobretot al segon terme; a partir d'ell va anar a parar a moltes qüestions directament lligades al món dels valors; i hores i àdhuc dies més tard hi tornava encara ("això del silenci...mai no hi havia pensat"): el seu passat, el seu futur, les seves preocupacions, varen anar fluïnt.

En definitiva ens sembla, per consegüent, que unes entrevistes d'aquest tipus constitueixen una forma d'atansament

viabile a la problemàtica dels valors. Per a acabar, però, voldríem mirar de fer un mínim balanç dels avantatges i dels inconvenients que al nostre parer presenten.

(En Anex, incloem la transcripció de dues entrevistes, tot advertint que en llur actual presentació haurien d'ésser tractades com a material confidencial i no reproduïble en cap cas.)

III

De cara a la hipotètica realització d'una investigació sobre la temàtica dels valors juvenils, creiem que la feina de reflexió teòrica i metodològica duta a terme hauria de poder ésser útil per tal de saber més clarament què és allò que se'n pot esperar o no. Especialment, pensem que les entrevistes de prova efectuades ens permeten de comprovar els possibles avantatges i inconvenients d'aquesta tècnica, que si d'una banda evita els perills d'imposició de problemàtica característics de l'enquesta d'opinió, i es perfila per tant com una via de sortida de l'impasse metodològica a la qual les enquestes ens conduïen, d'altra banda presenta en canvi problemes de durada (i, en definitiva, de cost), alhora que obliga a renunciar a tota possibilitat de construcció de cap mena de retrat robot i no satisfà, per consegüent, les expectatives habituals que solen presidir la demanda d'aquest tipus d'investigacions.

En aquestes darreres pàgines, voldríem explicitar un xic més això que de manera summament sintètica acabem d'exposar, tot recollint - d'una forma que gairebé hom podria considerar com de recomanacions prèvies a l'endegament de tota recerca sobre els valors - els principals punts que han anat apareixent en el decurs de la nostra tasca exploratòria.

1. Abans de poder començar a parlar dels valors dels joves, caldria saber com se n'ha de parlar, i des d'on se'n vol parlar. Es important conèixer la situació de

qui es planteja la pregunta, i de la mena de raons per les quals se la planteja. I és igualment important explicitar les expectatives subjacents a aquesta mena de projecte d'investigació. Sovint la lògica que presideix el funcionament i les preocupacions de l'organisme que fa la demanda no coincideix amb la lògica de la recerca científica. Aquesta no coincidència sol ésser una font permanent de mals entesos, i - des del punt de vista del rigor exigible en tot treball científic - la font dels múltiples fraus als quals tantes enquestes ens tenen acostumats. Per tal que no hi hagi frau, i al mateix temps per tal de no defraudar a posteriori les expectatives, cal que totes aquestes qüestions siguin clarificades de bell antuvi. I això suposa, en la major part de les ocasions, haver de convèncer a qui fa la demanda de la necessitat de modificar els termes d'aquesta mateixa demanda, a fi d'adaptar-los a les exigències metodològiques de la recerca.

2. En el cas d'una temàtica com la dels valors, això suposa haver de renunciar forçosament a les grans generalitzacions. Els sistemes de valors poden ésser-hi o no ésser-hi; poden ésser coherents i poden ésser contradictoris, no ja a nivell col·lectiu, sinó fins i tot en el cas d'un mateix individu; poden ésser explícits o implícits; poden estar racionalitzats o poden no ésser objecte de discurs; i poden estar en relació estreta amb els comportaments o bé presentar un caràcter més abstracte i deslligat de les maneres concretes de fer i de viure. Això impossibilita tot tractament del tema

basat en les addicions, els percentatges, etc., ja que hom treballa amb uns materials que no són estrictament comparables. Una temàtica com la dels valors obliga, per tant, a renunciar a la clàssica enquesta d'opinió, als tractaments ingènument quantitativs, a les construccions artificioses de tipologies no justificades per les dades mateixes, i a l'objectiu de construir perfils i retrats robot.

3. La recerca ha de tenir doncs, un caràcter inicialment individualitzat. La unitat primera d'anàlisi l'ha de constituir l'individu, i no una col·lectivitat o un grup. Abans de poder arriscar-se a qualsevol mena de generalització, caldria haver acumulat molt material, moltes dades, recollides monogràficament. En aquest sentit l'entrevista en profunditat - gairebé la història de vida - apareix com un instrument vàlid (probablement l'únic vàlid), per a una recerca d'aquestes característiques.

4. L'entrevista ha de fixar-se com a primer objectiu el de defugir tota imposició de la problemàtica per part de l'entrevistador. No pot ésser, per tant, una entrevista rígidament estructurada; i menys encara, estructurada a l'entorn de la problemàtica dels valors. La temàtica dels valors ha d'aparèixer en tot cas al llarg del discurs de l'entrevistat, de manera espontània, centrada en els eixos que el propi entrevistat triï, i de la manera que ell vulgui. No es tracta de confrontar-lo amb unes determinades qüestions, sinó de saber esperar que surtin i flueixin d'ell mateix aquelles que per a ell

són pertinents. El principi socràtic de la maièutica fóra ací el paradigma metodològic per excel·lència. L'entrevista no és, doncs, ni un interrogatori fixat, ni tampoc una conversa: l'entrevistador ha de controlar en tot moment les seves intervencions, per tal que aquestes no interfereixin en el discurs de l'entrevistat.

5. Lògicament, això va en detriment de l'homogeneïtat del material obtingut a les diverses entrevistes, la qual cosa corrobora l'afirmació feta abans, en el sentit que la recerca no pot proposar-se com a objectiu fonamental la comparació de les dades. D'altra banda, aquest mateix fet aconsella un nombre mínim d'entrevistadors (l'ideal fóra òbviament un de sol), ja que l'anàlisi posterior del material exigeix, d'una banda, la màxima homogeneïtat en l'actuació de l'entrevistador, i d'altra banda, difícilment pot ésser feta més que per aquell que ha viscut subjectivament i plena l'experiència mateixa de cadascuna de les entrevistes. Es tracta, doncs, d'un tipus de treball absolutament artesanal i, com a tal, molt lent en tots els sentits. Cal tenir en compte que la durada real de cada entrevista difícilment pot ésser inferior, per terme mig, a les quatre o cinc hores, que necessàriament cal repartir en diferents sessions. A això cal afegir-hi el fet que la transcripció de l'entrevista - que convé que sigui també "artesanalment" feta pel propi entrevistador - necessita entre el doble i el triple d'hores. Segurament no aniríem gaire lluny d'osques si féssim una previsió d'un any sencer de feina d'una persona, a jornada completa, per a aconseguir el

material d'unes cinquanta entrevistes; i això sense comptar encara la feina posterior d'anàlisi del material.

6. Vistes aquestes circumstàncies, i aquestes dificultats reals, s'entén potser que hom s'encaparrí a seguir fent enquestes, inútils en el fons, però de resultats més vistosos, més fàcils d'assolir, i més susceptibles de sortir als diaris. Efectivament, és potser comprensible; però malgrat tot cal seguir afirmant que no és justificable ni defensable. Tot i els problemes que planteja, creiem haver mostrat quin és el camí possible, viable, per a un hipotètic estudi sobre els valors dels joves. Un camí difícil certament: difícil com la temàtica mateixa que pretendria abordar.

©

ANEX

Transcripció d'entrevistes

E Per què no m'expliques una mica quin és el ritme de la teva vida diària?

- Durant la setmana, al matí vaig a classe a la Universitat; torno a casa, dinem, i aleshores jo, sobretot aquest any, m'he embolicat a fer moltes classes particulars. Tinc dues o tres classes diàries. També feia anglès, però ho he hagut de deixar. Després, surto amb un noi, i ens veiem; potser no tant com abans, quan no anava a la Universitat, perquè tinc molta més feina. Potser ens veiem mitja hora al dia: poca cosa, però bé, sempre és alguna cosa. Després, si fan alguna cosa a Esplugues també hi vaig... quan organitzen coses durant la setmana, m'agrada anar-hi, si puc. Això és tot... bé faig obres de teatre, algunes vegades (assajant una representació dels Pastorets és com vaig conèixer en Frederic): és com un hobby que m'agrada molt. Després a casa... no sé què més... durant el cap de setmana? Parla molt relaxada.

E No, no corris tant... Tornem a començar pel principi si et sembla. La Universitat et queda força lluny de casa...

- Sí, sobretot l'any passat m'havia de llevar molt d'hora, perquè vaig agafar un bitllet de tren per tot l'any, per a estalviar peles - el tema econòmic apareixerà com una de les constants - , i encara que després em va sortir l'oportunitat d'anar-hi en cotxe, com que ja tenia el bitllet pagat, doncs m'havia d'aixecar a les 6.30. Aquest any una hora més tard, a les 7.30, perquè anem en cotxe; i en cotxe és mitja hora.

E Et lledes, esmorzes... tu sola, o tots junts?

- Bé, el meu pare quan treballa (ara treballa, però ha estat aturat, i ara té contractes temporals) se'n va a les 6 cap a Barcelona. Esmorzem la meva mare i jo. I el gós, és clar.

E Quants sou, a casa teva?

- Jo sola, jo sola. Soc filla única. Una malaltia crònica, com diu la meva mare. Riu. Bé, doncs esmorzem, i llavors la meva mare, super-de pressa, ha d'anar a passejar el gos, perquè ha de sortir d'hora, el gos. Llavors, de costum em fan esperar, perquè jo soc bastant puntual, i les noies del cotxe solen trigar com un quart d'hora a venir. Però, és clar, no pots dir res perquè com que no el portes tu, el cotxe... Som cinc noies, el cotxe ple, és clar, perquè és com surt més econòmic... Arribem a la Universitat molt just... Això ho trobo a faltar de l'any passat, que com que agafava el tren d'hora perquè si no hi ha molta gent, arribava amb temps, i sempre tenies un quart d'hora per xerrar abans de començar. Aquest any, en canvi, arribem just.

E Vas sempre a classe, o te'n saltes de tant en tant?

- No, no. Cap ni una. Sempre vaig a classe. No me'n salto mai cap. Què va, si ja ens coneixen; sempre a la fila del davant. Som constants. Sempre a primera fila, i sempre al mateix lloc. I m'empipo i tot quan me'l treuen.

E Sempre al mateix lloc? Per què?

- Ah, mira, perquè m'hi ~~xa~~ trobo millor. Fins i tot una vegada, amb una noia, ens vam picar una mica, perquè s'havia assegut al meu lloc. No m'hi trobo bé si no, i hi estic acostumada; i també sec sempre al costat de la mateixa noia. Els qui seuen al darrera sí que canvien (...) No sé, potser és per costum de les monges, que ens feien seure sempre al mateix lloc.

E I quan acaben les classes...

- Me'n vaig ràpidament. Ja ens esperen. Pugem fins a Lletres, on hi ha aparcat el cotxe, i marxem. Només em quedo alguna vegada per anar a la biblioteca quan hem de fer algun treball. Però a la biblioteca hi vaig molt poc.

E Normalment vas a dinar a casa?

- Sempre, sí. Excepte els dies que m'haig de quedar per alguna raó. Però no m'agrada això de desfer-me de la rutina; hi ha dies

que em costa de quedar-me, perquè perdo temps: per tornar a casa tardo molt més aleshores... Però sí, normalment, arribo a casa cap a les 2. Moltes vegades m'esperen el gos i la mare a baix; això de ser filla única... I normalment la meva mare ja té el dinar fet, i la taula parada, i només és arribar i dinar. Perquè ella a les 4 també ha demà marxar a treballar. I després, ara ja estic veient que hauré de confessar un vici... Dinem, prenem el cafè (això és nou, abans no ho fèiem, però ara sí: però si un dia estem enfadades no en prenem, és curiós)... Cap a 2/4 de tres acabem de dinar, posem la tele per veure les notícies, la meva mare recull la taula i renta els plats, i després, prenem el cafè veient la tele... i llavors ve el vici, perquè fan la pel.lícula, i és horros perquè estic tan cansada que no tinc ganes de fer res i... et quedés davant la pel.lícula. I jo mateixa veig que tinc després poc temps per treballar, i em fa ràbia, però res... cada dia igual. I això que la pel.lícula sol ser molt dolenta, és la pel.lícula que fan a TV1. No és el Dancing Days de TV3 que l'has de seguir cada dia i quan acaba et quedés amb el cor encongit... No, el Dancing Days no l'he vist mai, és sempre la pel.lícula de TV1: i aquest és el meu vici. Però m'excuso jo mateixa, dient: com que estàs cansada tampoc no faries res... Bé, i després d'això, els dilluns i dimecres desseguida tinc classe amb un nano; l'haig d'anar a buscar a escola, el duc a casa meva, fem la classe, i el torno a acompanyar. Es un nano que me'l van adreçar des de les monges. Aleshores, a les 7, corrent me'n vaig a donar una classe a una de primer de BUP, una noieta molt tranquil.la, una mica avorrida. A les 8 acabo les classes i llavors és quan em veig amb en Frederic; ens veiem mitja hora o així, poc, perquè és clar, jo haig d'estudiar, i a més a casa són molt...molt rituals amb això de l'hora de sopar: a les 9, sempre haig d'ésser a casa per sopar. I si no, m'haig de preparar jo el sopar. I després de sopar és quan em poso a estudiar. Això és els dilluns i dimecres; el dimarts és diferent, tinc més temps, i puc estudiar tota la tarda fins a les 7. De 7 a 8.30 tinc una classe amb un nen de 8^è. I dijous i divendres, en principi, no en tinc cap. Alguna vegada en faig alguna, a les 4. Però és clar, divendres a la tarda, és el que passa, és lògic no?, per sortir una mica, a partir de les 7, perquè abans haig d'estudiar. Es que tinc l'obsessió d'estudiar, i quan estudio més és els caps de setmana; que és quan s'hauria d'estudiar menys, ja ho sé, però és quan estudio més.

2 Els caps de setmana, normalment et quedes a casa?

- Bé, sí, Però surto... és això, que vas amb el noi aquest, i sempre surto amb ell, o amb la colla que anem, d'Esplugues. Però, per exemple, el dissabte al matí tinc dues classes, de 9 a 11, i a les 11.30 em poso a estudiar jo, fins a les 2. A la tarda procuro estudiar una mica després de dinar, i després surto fins a les 10. A les 10 en punt, això sí, haig d'ésser a casa. I llavors hi ha les coses que surten de tant en tant: per exemple quan fèiem Els Pastorets, els divendres a la nit havíem d'assajar. Ara no fem res, va a temporades, però ara en tornarem a fer una altra. I abans havia fet ballet, també assajàvem al vespre, un parell de dies de 10 a 12 de la nit. Però ara ja fa un temps que no en faig. I els diumenges al matí, doncs m'haig de quedar a estudiar; i a la tarda, a les 6 o així, surto: anem al cinema, o a vegades amb una colla que tenim hem organitzat excursions...

E Perquè el xicot, també estudia?

- No, aquí ve el problema. Perquè ell no estudia. I vam començar a sortir fa com 3 anys... i 2 mesos i...3 dies. Es una història molt rara... No, rara no. Jo feia tercer de BUP, tenia 16 anys, i llavors, és molt de temps. I va ser l'any passat quan vaig arribar a la Universitat, que la cosa es va destarotar molt i... molt malament: vam estar sense veure'ns la tira de temps... i durant l'estiu vam tornar a sortir junts. I ell no estudia; és completament oposat a mi en aquest sentit. Ell, li agraden les coses manuals, els cotxes l'encanten, es torna boig per tot el que és la mecànica... I llavors vinc jo, que faig la moralista, i li dic que ~~hauria~~ el que hauria de fer és estudiar... Ell treballa d'administratiu... està fix... però (ella troba que això és poca cosa)... i ara està estudiant d'administratiu, no sé com sortirà la cosa. I a més també hi ha això que no ens veiem gaire, pels estudis... però si fos per ell ens veuríem sempre, però la que es posa dura soc jo. I és un problema. Moltes vegades és un problema: vull dir, estic molt contenta i estic molt bé, però a vegades surten qüestions... i és difícil. L'any passat, mira, va ser trencar... i això que me l'estimo molt. I me l'estimava, ... i ho sabíem... i ara, aquest any; va semblar que sí, que ens necessitàvem mútuament, i que ens estimàvem, i que podíem viure junts... Ara, que a

vegades tornem a la mateixa, però... Però estic molt contenta d'anar amb ell, això sí. Per ell és més difícil que per mí, és clar. Ell, la Universitat... no la pot veure! Però crec que aquest any ho ha assumit bastant bé. Com que fa temps que dura, és clar, ja es veia per on anava la cosa, no? I ho ha anat assumint... i moltes vegades m'acompanya a llocs que jo vull anar, o exposicions o coses que jo vull anar i que a ell no se li acudiria... Però necessita l'empenta: i llavors jo soc l'empenta, i ell va tirant.

E Abans parlaves del cinema...

- Sí. Bé, no hi anem molt perquè no hi han peles, però una vegada al mes o així hi anem. Les pel·lícules, sempre triem, una ell, una jo, una ell, una jo. Generalment (riu) una jo, una jo, una ell... perquè jo soc molt dominant, això és veritat. Procurem anar a pel·lícules que estiguin bé... no sé, que jo hagi comentat amb gent de la classe, o així...

E Quina és l'última que has vist?

- "Tiempo de silencio"; la vaig veure dimecres a la nit. Jo havia llegit el llibre a COU, i em cridava l'atenció per això. I si no, doncs com deia, exposicions: de pintura, de fotografia també. I el teatre m'encanta. Però és tan car! Ara, pel "DEspertar de la primavera" estic estalviant des de fa no sé quan. No perquè no tinguis les 900 pessetes, però és que... que si les fotocòpies de tal assignatura, que si... se't van acumulant coses; regals i...

E Quan vas al teatre, què hi vas, el diumenge?

- Home, m'agrada més anar-hi el dissabte a la nit. Però sí, el teatre és el que més m'agrada, molt més que el cinema.

E Concerts?

- Sí, també, a vegades, al Palau de la Música. Sí, sí. Fa unes quantes setmanes vam anar a sentir "Romeo i Julieta" de... de Tchaïkovski potser? No ho recordo... Hi vam anar un diumenge

al matí. Un dia d'aquells extrems que sortim al matí. Ah!, i a vegades també anem a fer el vermut... poques, però sí, sortint cap a les 2 i a les 2.30 corrent a casa perquè dissabtes i diumenges dinem a les 2.30. I has de ser puntual perquè si no... tot i que la meva mare ho entén, però... comencen a patir i... és un drama això de la patiment dels pares.

E   Discoteca?

-        Què va! I m'agrada, eh? M'agrada anar a ballar, perquè m'agrada molt ballar. Odio la música forta i això, però ballar m'agrada molt. Ja et dic que havia fet ballet, i balls catalans i això... ja fa temps, perquè el meu pare era mestre de ballets, i m'agradava moltíssim... I com a substitutiu, doncs mira, la discoteca; però el que passa és que el Frederic no li agrada. I és clar perquè ell s'estigui allí assegut i jo ballant, ja no hi anem. I potser m'agrada per això, perquè no hi vaig mai. Suposo que si hi anés cada diumenge, com hi van moltes de la classe, ja no m'agradaria... Si alguna vegada hi anem, llavors és una colla d'amigues, i anem a ballar... Però no hi acostumo a anar. Soc una mica bitxo raro en això, perquè tothom hi va... En fi, potser en segons quins ambients no tant. Però sí, molta gent, molta gent hi va. I si no a la discoteca, "de marxeta" que es diu... I el que m'agrada molt és anar a les festes majors: això sí que hi disfruto com una vedella. O un ball popular, o l'envelat, això m'agrada molt més que no la discoteca. Però bé, el fet és que m'agrada molt balar i ballo poc, que consti.

E   I la televisió, a més de la pel·lícula ...?

-        No, no. Res més. Es molt poc el que veig.

E   Els vespres, mai...?

-        Alguna vegada als vespres, quan fan alguna pel·lícula, però generalment m'en vaig a estudiar... El que és una pena és amb els meus pares, perquè el meu pare... saps el que és arribar a casa i posar la tele? Llavors surt la meva mare, que l'has d'entendre, que tal, que té problemes i d'aquesta manera s'evadeix, no? Però amb això tenim les grans discussions a casa, perquè el meu pare és

constant això d'arribar i posar la tele. I potser a migdia és que veig la pel.lícula perquè estic sola... pot ser, pot ser. I a vegades, és que pretenen que ens hem de reunir tots i veure la tele. Es una cosa...

E A l'hora de sopar la teniu posada?

- No, és que ho tenim a part: el menjador i la sala. Però a l'hora de sopar l'apaga. Però és que jo a l'hora de dinar i sopar ho voldria tenir tot apagat, i en canvi al meu pare li agrada molt posar música, música clàssica... i a més sempre ho posen alt, i a mi m'agrada la música molt suau. Però la tele, no; a part de la pel.lícula, i potser els dissabtes a la nit, si fan alguna pel.lícula bona... aquestes coses sí que les veig, però si no, no.

E I llegir, quan tens temps?

- Ai, poc; després d'estudiar. "El nom de la rosa" estic llegint ara. A les nits. Però no molt, perquè més de les 12 no aguanto, no puc; sinó al dia següent no hi ha qui s'aixequi. O bé a estones mortes que queden... Ah, i després faig macramé, que no ho havia dit... que és la meva passió, el macramé, m'agrada molt. Moltes vegades quan veig la tele, veig la pel.lícula fent macramé. I llegir, m'agrada moltíssim, però em falta temps. Llegiria molt més del que llegeixo, però haig d'estudiar. I amb "El nom de la rosa" estic disfrutant però molt, moltíssim... Però què puc llegir, cinc o sis pàgines...?

E I a l'estiu, canvia molt?

- No tant, no, què va. Tant de bo canviés més. M'agradaria molt sortir de vacances. Però... bé, l'any passat sí que va canviar molt, perquè vaig fer el casal d'estiu (i aquest any espero tornar-lo a fer, de monitora d'un casal). I llavors sí, m'estic tot el matí amb els nanos... i a les tardes hi ha reunions de monitors. El casal és tot el mes de juliol. I a part d'això, segueixo donant classes particulars. I a l'agost, depèn. Dos anys he anat amb el Frederic i els pares del Frederic a Bonedà, un poble molt bonic, que ells sempre hi van quinze dies o així... I allà s'està molt bé, i fan balls d'aquests que m'agraden, i anem d'excursió... I si no, em quedo a

Esplugues, perquè la meva família no és de les que se'n van a estiuejar... Amb els pares ens quedem sempre a casa. Abans amb les monges encara, perquè a les monges els encanta sortir... i hem anat a Itàlia... Però amb els pares, vam anar a Mallorca un any, l'any 75, i prou... em sembla que mai més. Sortir no sortim. Soc jo la que els dic que hauríem de sortir... i més ells: la meva mare està boja per anar a Itàlia, i veure Florència... però el meu pare és d'aquells que és tan tancat, pobre home; jo no ho entenc; és el problema de la família... i no surten, els caps de setmana: si se'ls passen veient la tele! Bé, surten a passejar el gos i llavors, sí, caminen, però la gran companyia és la tele, es veu. Es miren les pel·lícules, i xerren, ho comenten; no és que s'estiguin passius davant la tele. La meva mare, mentrestant, fa ganxet... El meu pare potser sí que és més passiu; però ell diu que ja prou que penca durant tota la setmana, que també és veritat, perquè treballa (ara treballa) a un lloc d'aquests on fan ~~zòlix~~ coberts, de plata, i suposo que no deu ser una feina gaire agradable. I molt diferent del que ell havia fet abans. Aleshores quan arriba el cap de setmana, no vol fer res. Bé, a part d'anar a ballar sardanes, que és la seva passió, van a ballar amb tota una colla de Cornellà, que és d'on és el meu pare: "el pueblo", que en diu ell. Bé, no et pensis, parlen català. Però a casa no, a casa parlem castellà. Ell és nascut a Cornellà, però el meu avi era d'aquells murcianos que van venir quan l'Exposició. En canvi, fixa't, el meu pare balla sardanes, parla català, i la que parla castellà és la mare. Quan som a fora de casa tots parlem català, però a casa, entre ells, no, perquè es van conèixer parlant castellà, i han seguit així. I com que la meva mare és filla d'un anglès d'origen, i la meva àvia, tot i que catalana, és de la dels "con Franco estábamos mejor", doncs parla castellà. Però l'àvia sí, tot i que no hi ha posat mai els peus, és britànica, diu.

E: Hi has estat alguna vegada?

- Què va!

E: Però has sortit alguna vegada?

- Sí, a Itàlia, amb les monges. Amb les monges fèiem moltes coses. Havíem anat a Itàlia, havíem anat de campaments, a Silos,

9,

amb unes organitzacions de joves cristians. Va ser allí que em van dir que jo necessitava un assessor, una "ajuda en la fe", que era una descreguda (riu). Altrament, només a Itàlia. I ara estic dient perquè em deixin anar a París, amb el xicot, i no hi ha manera; és que ho troben com una aberració, i res. Per Setmana Santa, sí, vam anar a la Seu d'Urgell amb una colla, i ho vam passar molt bé. Però de París, no en volen sentir ni parlar: que no i que no. I que no. Els pares d'ell són diferents, són més oberts; i són cinc germans; a més ell també és més independent: és dels que va dir una vegada prou, i prou! Jo encara no ho he dit mai... i suposo que ni ho penso dir... Però ell té molta més llibertat. També és més gran que jo, té dos anys més. Ell no tindria problema per anar-hi... rient - la societat masclista... Si jo fos un noi estic segura que m'hi deixarien anar. Però... Es que jo estic segura que si el meu pare fos un altre..., la mare és diferent. Però ell diu que no, i és que no. I un dia em vaig posar forta, i: "Però que estàs boja? Que ho dius en sèrio, de veritat?" No hi hares a fer, no els ho faràs entendre. I mira que és tan... lògic... però no. I mira que seria fàcil, amb els diners que jo guanyaria al Casal al juliol, i els de la seva paga, tindríem ben bé quinze dies, hi podríem anar amb el seu cotxe... la mar de bé! Aniríem als refugis aquests que hi ha... i no! Ja això de Setmana Santa, que anàvem una colla, que ells ja coneixen, no els va fer gaire gràcia, però al final em van deixar. S'atura.

E Deixa'm tornar a les coses de cada dia. El diari, el llegeixes?

- A casa no. A la Universitat, quan puc. Quan vaig bé de cèntims (perquè són 60 pessetes cada dia), el compro. I m'agrada. Però tampoc no tinc temps. No, no ho faig cada dia. I a casa no és una pràctica habitual això de llegir el diari. Miren les notícies a la televisió. I ma mare al matí quan fa la feina a casa sent molt la ràdio. Una temporada que estava bé de peles sí que el vaig comprar... però és que són molts diners eh? No sé, no és una cosa que estigui a l'abast de tothom...

E Perquè tu ets econòmicament bastant independent?

- Home, així així. La meva mare m'ajuda amb el transport, per

exemple. I des de fa anys em donen 5.000 pessetes al mes. Però és que l'any passat em va agafar la dèria de treure'm el carnet de conduir, després de l'estiu; però no me'l vaig treure fins a la sisena... més de 100.000 pessetes em vaig gastar amb el ditxés carnet. Aquest any si vaig malament és per culpa del carnet; i total, tampoc no condueixo mai! Doncs bé, tornant als cèntims, sí, jo en guanyo amb les classes, i quan t'acostumes a tenir-ne, com m'ha passat a mi, és horrorós prescindir-ne! I jo que sé... un dia em ve de gust comprar postres per a casa, o que si les fotocòpies de la Universitat, els llibres, etc. I si surto al cinema... O el vestit... me'n compren, no?, si necessito alguna cosa... però és que m'agrada molt canviar de vestit, m'agrada, i a vegades doncs m'ho compro jo, però quan ho necessito m'ho compren els meus pares. Però com que de roba en tinc... Ara, tampoc no és que hi gastí molts cèntims... més aviat cosetes... I això de la Seu també ho vaig pagar jo, és clar. I no sé, és que soc molt malgastadora: sort que en Frederic em frena... Per exemple, l'altre dia vam anar a les Rambles, a passejar, i hi havien els típics hippies aquells que es posen a vendre tonteries, i riu sort que portava el Frederic al costat: "Però, això ho necessites?", "Doncs, dona!", i ~~després~~ després jo mateixa em dic: "Sort que no ho he comprat, perquè ja em diràs quina falta et feia." La mave mare també m'ho diu a vegades, que soc malgastadora... Però el fet és que entre una cosa i altra se'n van els cèntims que volen, que sembla mentida... S'atura.

(E) Diverses vegades han sortit les monges...

- Em talla ... Ah! Clar!

(E) T'ha marcat molt, aquesta escola?

- Ràpida i emfàtica... I tant! I a qui no el marquen, 13 anys de monges? I consti que sempre dic que si tingués un fill, o una filla, la portaria a les monges. Però és clar que marquen molt. I que consti que hi han coses bones, i coses dolentes.

(E) En quin sentit diries que t'han marcat?

- Que sempre soc molt bona fe. I que sempre espero que els altres van de bona fe. Sempre esperes dels altres el millor, i a vegades no és així... I després en l'aspecte religiós, moltíssim, però molt més. Encara soc jo que renuncio a dir que no vaig a missa els diumenges... em costa dir, és que no hi vaig... i no hi vaig, eh? (Comprovat: la frase és textualment així) No hi vaig, i a vegades em pregunto que per què no? per què? Però és que vas a missa i et comencen a dir coses que no... una vegada vaig anar a Missa del Gall, aquest Nadal,... i el capellà es va posar a dir unes toneries... podia haver dit moltes coses per a aquella gent, de la Bíblia... doncs, no, va començar amb les mesures de la cova... i jo és que no puc. Hi ha una altra parròquia allà mateix a Esplugues que sí que està molt bé, i fan moltes coses... tenen una organització que es diu Engrunes i està molt bé. Però justament en comptes d'anar allí vaig anar a l'altra parròquia... i és horrorós. Et treu... no, no és que et tregui la fe, però... brevíssima pausa. Bé, en això també m'han marcat les monges. A més d'això, què més? Moltes vegades, la il·lusió que poso jo en les coses... a la gent li falta aquesta il·lusió...

E En conjunt, el teu balanç és positiu...

- Positiu, sí... Sí, sí. També hi haurien coses negatives, és clar. Per exemple - s'atura - a veure, coses negatives les ha de buscar ... sí, fins i tot quan vaig començar a sortir amb el Frederic les monges em van dir que ho deixés. Una monja em va cridar a part, i em va dir que què feia, que estava malgastant la meva joventut, que aquest noi no era per a mi, que per a mi volia una cosa millor... Veus, això ho trobo ... que tingues raó o no, això és a part... no li nego la bona intenció, però... què n'havia de fer ella? No, de cap manera... Vull dir que es fiquen molt amb la vida del pròxim... I que potser només t'ensenyen una manera de veure les coses... Però és que quan veus gent d'aquesta que surt d'escoles actives torna als aspectes positius de les monges, són de maleducats, i egoïstes al màxim... Jo penso que t'ensenyen a mirar les coses des d'un punt de vista, i així tu després pots mirar-ho des dels altres... Bé, no sé, què més?...

Què més?...

- Alguna cosa que quedi per dir... riu. Que estic barallada amb el meu pare... atura...

(E Rient ... Perquè no et deixa anar a París...

- No, això ja ho he deixat per inútil. No, perquè té molt mal caràcter...i... i això que callo molt, eh?... jo ho entenc, perquè ell passa un mal moment, es va quedar sense feina, fa 3 anys, i ha canviat molt des d'aleshores... i ho entenc i ho respecto, però... a vegades comença a dir unes coses, i és tan dràstic... i a vegades es fica molt am mi, i em molesta. I des de fa uns dies, sí, estem barallats... Ma mare és molt més oberta... M'empipa molt el soroll a casa, de la tele, de la música massa forta... Sort que ara em vaig comprar un cassette, i a la meva habitació el poso i així no sento la tele...

E Què escoltes?

- M'agrada molt la música clàssica... Molt. Fa poc em vaig comprar un cassette de Mozart. La música clàssica és la que m'agrada més... Música moderna també, però últimament li estic agafant molta mania... Fins i tot el radiocassette que portem al cotxe, no el puc portar posat. Es que si el portés posat, no parles I si anem en cotxe i anem algun lloc, trobo que s'ha d'aprofitar i xerrar... Però la música, a casa sempre se n'ha escoltat molta. I és que la meva àvia era professora de soffeig, i és clar ho coneix molt, i amb ella n'aprens molt. I a casa, sí, sempre hi ha hagut música clàssica.

E A mi una cosa que m'aniria molt bé que em poguessis explicar és quin és el ritme de la teva vida de cada dia... No em deixa acabar. Resposta molt ràpida.

- Es per estirar-se els cabells. Perquè és molt irracional. Si m'ho pogués mirar de fora, sortir un moment i mirar-me el que faig, diria, tu estàs boig; torna-te'n a casa, a l'hort, quatre tomàquets i tal i tranquil.

E Però per què? Per exemple, un dia normal de curs... Torna a ser molt ràpid. La veu no arriba a tremolosa, però se'l nota nerviós.

- Aquest any he perdut bastant. L'any passat m'aixecava a les 4, pràcticament cada dia. I començo a estudiar. M'aixeco, em rento, i després començo a estudiar.

E I per tant a aquesta hora estàs completament sol a casa teva, és clar.

- Està tot en SILENCI, sí. Es que ja tota la vida m'he acostumat a estudiar així. Intentar explicar, justificar el què... és a dir... jo considero que la meva vida és diferent de la de molta gent. I clar, tinc la sensació de que necessito justificar això, no? I per justificar això hauríem d'anar al que he fet els altres anys, el que feia quan anava a l'Institut, i tot això. El pitjor curs de la meua vida ha sigut el COU. COU fou un curs on estava completament alienat. Durant tot el curs, el primer dia de classe, el 1er dia d'octubre ens van dir tots els professors que "hay una barrera que hay que saltar", que és la selectivitat. Em van dir això. I a partir d'allí, dic bé, s'ha d'estudiar, no? Però a partir d'aquell dia, cada dia a les 4 del matí m'aixecava. Pràcticament durant els 9 mesos que va durar el calvari, vaig deure de quebrantar aquesta norma... s'atura, el ritme s'ha tornat més lent.. quinze dies, ~~els~~ dies més assenyalats, digués-sim; i encara potser no van ser tants.

18 E. Quà vols dir, els dies més assenyalats?

- El dia ~~que~~ de sortir a veure els amics. El dia de Pasqua, el dia de Nadal, el dia de tal; aquests dies. I potser, la setmana cultural, algun dia. Però recordo que no vaig anar a cap acte, no vaig veure cap pel.lícula, no vaig veure res. Es que, la consciència (subratlla molt el mot) em fotia. Vull dir: si jo hagués anat a veure la pel.lícula, no l'hauria vista, la pel.lícula. Diria: ara has d'estar estudiant, has d'estar estudiant... Era tal l'alienació... Es que, clar, allà a Osca aspirar aprovar el COU és molt senzill; el difícil és passar la selectivitat. I a més anava sempre any sí any no, any sí any no. L'any d'abans la selectivitat havia estat un fracàs total, només van aprovar 7 o 8, sobre 40 o 50. Una noia que havia tret matrícula d'honor a COU, va suspendre la selectivitat. I jo el plantejament que em vaig fer, dic: si suspens, no serà perquè no saps-t' hagi treballat. Es a dir, has de justificar-te; la selectivitat és una irracionalitat, tots ho sabem; però almenys, justifica't a tu mateix, com a que has treballat. I clar, a partir d'ací, VIDA MONASTICA, diguéssim.

E I ara, la Universitat t'ho exigeix, fer això mateix?

- No. Sí. Crec que en el fons, és que hi vaig trobar gust. Algo de gust hi ha. S'atura. Riu. Es que ara hauríem d'anar un curs enrera. Tercer de BUP va ser el curs millor de la meua vida. Un curs on vaig despertar a moltes coses... Bé, en realitat, a primer de BUP vaig començar a despertar, no? Hi havia un professor, el de llengua era, que va començar a parlar de moltes coses: parlàvem de moltes qüestions a més de la llengua. No sé: era un mestre. A tercer de BUP vàrem començar amb filosofia. Teníem una professora, que no seguia al peu de la lletra el programa: el que fèrem és més aviat un poc de l'existencialisme, i ètica, i tot això. I clar, la primera setmana ens va passar "El existencialismo es un humanismo" fotocopiats (són quinze fotocòpies), de Sartre. Jo, realment, allò em va revolucionar (el to de veu esdevé gairebé emocionat); m'ho va canviar tot. Vam començar... jo que sé... que DÉU... pues... Déu? Fins llavors ni hi pensava; Déu existeix, no? Es a dir: la crítica a l'Església, a la institució, ja estava feta; bàsicament; a primer ja estava feta. El que quedava era Déu. I a tercer de BUP ja

vam acabar; vam dir, passem, no? Agnòstics, o... (aquí està fent servir la primera persona del plural: més endavant sortirà el company amb qui se sent molt identificat, i al qual enyora, que forma amb ell aquest plural). I després, Sartre, la llibertat, la RESPONSABILITAT. Sobretot la responsabilitat: aquesta és la paraula clau. Responsabilitat, i compromís: amb tu mateix i amb la realitat. I a partir d'ací, una paraula que dèiem molt és "petit burgès". Som petits burgesos, que hem pres consciència, que no estem d'acord amb la realitat, però en canvi tampoc no intentem res per canviarla. I ens amargava molt la vida això. Amb aquest amic (explícitament encara no n'ha parlat; però és el plural de fa un moment) ens despedíem, dèiem: ara vas a menjar, no? I quin dret tenim nosaltres a menjar, quan hi ha gent que s'està morint de gana? I contínuament parlàvem d'això, d'aquesta responsabilitat que tenim nosaltres. Aleshores, aquest sentit de VIDA MONASTICA es justificaria en el sentit de dir... hi ha gent que ho passa molt malament, no? Doncs, a nosaltres ens han donat una oportunitat, i el que cal fer és aprofitar-la al màxim. No tant per servei a tu mateix sinó per servir els demés. Igual és hipòcrita això, però... has d'aprofitar el temps, has d'agafar una bona formació professional o el que sigui, per després... Igual és una utopia; però, ara, encara ho segueixo pensant. És l'única forma de ser coherent i de ser responsable. És ~~XXXXXX~~ l'únic que puc fer. I per això, doncs, sí, visc certament privat de moltes coses que... potser estàs renunciant a la teva pròpia personalitat, però és el mínim que pots fer... amb la gent que no ha tingut la nostra oportunitat. Jo he tingut molta sort de venir aquí; el que no puc fer és... malgastar el temps... Un poc és aquest el raonament... S'atura.

E Tot això ha vingut perquè m'has dit que et llevaves a les 4 o les 5. Tornem si et sembla a aquest nivell...

- Sí. Em poso a estudiar, i estudio fins les 7. A les 7 crido la senyora, em fa l'esmorzar, esmorzo el bocadillo i la llet, i marxo. Arribo a la parada a les 8 menys 20, i espero el cotxe. Allí em trobo la meva professora d'anglès, que és nord-americana, que és molt conservadora/Reagan; ens posem a discutir, de Nicaragua... i ara Líbia, és l'últim tema. No ens posem mai d'acord.

E Tu vius sol a aquesta casa, amb la senyora?

- Amb la senyora i un altre estudiant, que fa Ciències de la Informació. Però ojalà el meu amic, que fa matemàtiques, fes matemàtiques aquí. Perquè amb aquest mai no parlem seriosament; més aviat, no sé, de superficialitats.

E Arribes d'hora, així, a la Universitat?

- Sí, sí, a les 8 arribo aquí. I de 8 a 9 faig anglès. En sortir d'allà, vinc a classe, a les 9. I fins a la 1.30.

E No et saltes mai les classes?

- No. Mai, mai. Bé, aquest any sí, però perquè he anat al metge. Jo mai del món no he fet cap campana. Mai. No tinc altres coses millors que fer (Pausa). Es que anar a classe, per a mi, és molt important. Bona part de l'assignatura és anant a classe. I si hi hagués mestres ningú no podria fer campana, perquè s'hauria d'anar a classe. Ara, quan són professors, no cal tant anar a classe, però jo sempre he tingut aquest costum. Ni tan sols per preparar examens no falto mai, com fa molta gent.

E Veig que fas servir aquesta distinció entre professors i mestres...

- Sí. La definició de mestre em sembla que la va donar vostè l'any passat: mestre és aquell que va més enllà de l'assignatura (no recordo haver-ho dit mai), que és capaç d'anar més enllà, de donar altres perspectives i de crear inquietuds a l'estudiant. Jo crec que això és el mestre. I això és el que em van fer aquells dos de qui he parlat... Perquè fins llavors, jo era un típic empollón, a l'escola, però després vaig descobrir que hi havia més coses que les que diu el llibre. El professor, en canvi, és el que dóna l'assignatura, que compleix, però que és incapaç... o almenys tu ets incapaç de tenir la sensació que va més enllà. Aquesta seria per mi la distinció.

E Seguirem amb l'horari...

- Sí. Acabo les classes, surto, agafó l'autobús, sempre vaig amb un mateix company, baixo a Cerdanyola, vaig a casa, ja està el menjar a la taula, menjo, quasi sempre solem menjar els tres, la senyora i aquest noi... (No sé, ja en començo a estar fart. Si trobés un pis amb altres nois, em penso que canviaria; tot i que perdria molt de temps, no?). Bé, acabo de dinar, a les 2 i mitja o les 3, i a partir d'aquí ja començo a estudiar. Més ben dit, no començo a estudiar, començo a repassar el que hem fet a classe. Jo, cada dia, estudio el del dia; no és que passi els apunts, sinó que ho estudio. I després si em queda temps, llegeixo bibliografia, vull dir altrament el diari sí, però no llegeixo poesia ni coses així; això mai, mai. Ni novel·la, no...

E Perquè no t'agrada, o perquè no tens temps?

- Temps sempre n'hi ha per a tot, no? En part perquè no tinc temps, i en part perquè... (dubta) no estic acostumat a llegir poesia o novel·la. En tot cas el que faig és anar a l'hemeroteca a mirar alguna revista d'agricultura (ell és de pagès). Però normalment estudio tota la tarda, des de les 3 fins a les 8. Llavors, a les 8 o 8 i mitja, sopem, i en acabat de sopar me'n vaig a dormir. Tot l'hivern, el més tard que me'n he anat a dormir és a les 10 i mitja. Clar, si un s'ha d'aixecar a les 5... Tot i que aquest any, com que em costa més d'aixecar-me, m'estic acostumant a estudiar més de nit. No sé... (dubta una estona), com que no em va tan bé aquest any, i he tingut que anar als metges i tot això, no sé, aquest any està molt més relaxat el ritme de treball, i tot... Però de fet sempre me'n vaig a dormir aviat. I de nit, no surto mai. Mai.

E A Barcelona, hi vas alguna vegada?

- (Dubta, riu, nerviós) L'any passat hi vaig anar un diàsbte, el primer mes.. el primer cap de setmana, com que no tenia feina, i tenia la bibliografia, vaig dir: aquest diàsbte me'n vaig a Barcelona, i em compraré un parell de llibres, i començaré a treballar. La senyora em va dir: ja t'acompanyaré. Però jo vaig dir que no, que què va. Vaig a Barcelona, compro els llibres, i quan tornava, allà a Fabra i Puig, em xoricen al metro. Un tió: venga dame el dinero!; li vaig donar... jo, espantat del

tot... mai del món m'hagués pensat això. Tu senties a dir, que a Barcelona passaven moltes coses, i tal, no? Però que et passés a tu mateix... Es una situació tan violenta... I a partir d'aquí, ja m'ho vaig pensar molt d'anar a Barcelona. I per les nits i això, mai. Tampoc aquí, a Cerdanyola, no surto. Tota la vida he fet això... Jo mai del món no sortia; a casa, no sortia... A mi no m'agrada la vida que fa la joventut allà... Jo no em sento identificat. Jo, anar a una discoteca... mai del món no he estat a una discoteca. Jo aniria a veure pel·lícules de cine; això sí; però és que allà no hi ha cine, al meu poble. I al poble del costat n'hi ha un, però les pel·lícules que fan... I a Cerdanyola, no hi he anat mai.

E Mires la televisió?

- No en té aquella senyora! Ara la volia posar, perquè aquell noi la volia; però jo no! A casa, de fet, tampoc la veia mai. Entre setmana, mai. No la vaig mai. Ni aquests partits de televisió (fa pocs dies del Barça-Goteborg)...; l'altre se'n va a baix: baixa, home. Però tampoc.

E Perquè no t'interessa?... Cap esport?

- No em diu res. No, cap.

E Ni en practiques cap?

- No. Això sí que ho hauria de fer. Hauria d'anar a córrer, o... sortir més. Però no en practico cap.

E Tot això que m'has estat explicant, val de dilluns a divendres...

- Sí. Es que ara arriba el gròs! El divendres, entro a casa a les 2, i surto de casa el dilluns, a les 7 del matí. Entre el divendres i el dilluns, no surto. Surto a tirar alguna carta... o a donar un tomb mitja hora quan ja no puc més; o a mig dia, en acabar de menjar, surto a donar un tomb.

I E O B

E Escoltes la ràdio? Escoltes música?

- Es que... No, música no. Es que... no m'agrada a mi la música (Torna a dubtar; i, de sobte, torna a semblar nerviós). A mi em van arruïnar musicalment, quan feia cinquè i sisè d'EGB em feien cantar. I jo començava a cantar, i clar, tota la gent se'n reia... No sé perquè... Mai del món ho he entès. I a partir d'aquí vaig agafar tal aversió... que ja tot el que és música, passo... I ara, que en soc més o menys conscient, ja no em diu res. (llarga pausa)... No em diu res. Tot i que no ho he intentat, posar un disc, i tal, no ho he intentat.

E Durant el curs, no vas mai a casa teva, dissabtes i diumenges?

- Sí. Cada mes o així.

E I quan ets a casa, també et tanques i estudies?

- També ho he de dir això? (Riu) Sí. Es que... bé, allà tenim terra, no?, i a mi m'agrada molt el plantat; i el primer que faig en arribar allà, el dissabte al matí, és anar a veure el plantat. Tenim poca cosa, mitja hectàrea o així. I vaig a veure com està tot, i després a la tarda estudio. Però per ex. aquestes vacances... és que jo... no sé... soc diferent, no? perquè parles amb la gent; que has estudiat? No, no he estudiat, no he fet res. Jo aquestes vacances de Pasqua, he anat potser 3 o 4 dies al camp, a treballar una mica, i la resta he estudiat a casa. Preparant l'examen que tenim ara, o repassant el que no havia pogut estudiar. (Pausa) No sé, jo m'adono que faig una vida diferent de la que fa... I en el fons, estic content.

E Això és precisament el que t'anava a preguntar!

- Sí, en el fons estic content. (Riu, nerviós). Es molt greu això, o què? (No ho diu en broma, sinó seriós, gairebé angoixat). Però és que per a mi, darrera tot això hi ha aquest sentit de compromís, no? Potser és una idea equivocada... completament equivocada... però jo la sento.

E I no tens la sensació que ~~hauria~~ duent aquesta vida et prives de moltes coses, o que estàs renunciant a moltes coses?

- Sí. Sobretot quan parlo amb la gent, i em diuen: no tot és estudiar... I d'aquesta renúncia, veu, aquí ja és diferent. No està tan clar el dir que n'estic content. Soc conscient que no tot és estudiar... Aquí no ho tinc clar això. Probablement si al costat de casa hi hagués un cine (jo visc als afores) i fessin una pel·lícula que m'interessés, segurament, quasi segur que hi aniria. Ara la música, no. Escoltar música, o anar a un concert, això sí que no...

E Què seria una pel·lícula que t'interessés?

- Oh, que et fes reflexionar, no? No qualsevol, això segur. No, perquè consideraria que estic perdent el temps. (Pausa) Tot i que quan estic a casa, el diàsbte a la nit, em quedo a veure la pel·lícula que fan al "sábado cine", facin la que facin; però és que jo em quedo allà perquè es queda el meu pare; i quan acaba la pel·lícula, ens posem a parlar... El millor seria apagar la pel·lícula, no? Apagar la tele, i posar-nos a xerrar. Però, no sé, sempre ha estat així. Les coses més sèries de les que parlem, és un cop s'ha acabat la pel·lícula; la meva mare ja se n'ha anat a dormir, ja no ha pogut resistir...el son... Però a vegades, ni que no ens posem a parlar... estàs amb ell, ja en tinc prou, facin el que facin a la televisió...

E T'ha costat molt marxar de casa?

- No. No. Jo pensava que em posaria a plorar els primers dies; i això, i no. Jo mai del món no havia sortit de casa, però... L'any passat, al començament, comptava els dies que em quedaven per tornar a casa. En canvi, aquest any, ja no: ja no tinc la necessitat d'anar allà. Aquest és un canvi que l'he notat molt. L'any passat encara era més viure a casa que viure aquí. En canvi, ara, noto que m'estic desapegant molt... (S'atura).

E Tens germans, tu?

- No, no, no. Soc fill únic. I el meu pare té ja 60 anys, és molt gran. Tenia una germana, però es va morir. Jo no la vaig conèixer.

E I als teus pares, els ha costat?

- Sí, molt més. Jo cada vegada que vaig allà dic, ets un cabrón, perquè, no sé, no tens dret a fer això que els fas... Cada cop ehs veig més apagats... més vells.

E I les vacances d'estiu?

- L'estiu, trehallo a casa. Llegeixo poc... T'aixeques al matí, estàs tot el dia al camp, treballant, i quan arribes a casa, estàs cansat i no tens moltes ganes de fer res... Et dutxes, i te'n vas a dormir. Les primeres setmanes, sí, estudies anglès, o llegeixes qualsevol llibre, aquest estiu vaig llegir dos llibres de Camus, El hombre rebelde, i La Peste. Novel·les no acostumo a llegir, ni poesia tampoc. El que passa que allà al meu poble no hi ha diaris ni hi ha res; no arriba el diari...

E El teu poble és Tamarit?

- No, Albelda. Està a 3km de Tamarit... I res, arriba El Heraldo de Aragón...

E I aquí, llegeixes el diari?

- Sí. -Però... llegir el diari vol dir... llegir el que més m'interessa. Normalment llegeixo El País, sempre El País; ara que m'estic plantejant de passar-me a La Vanguardia, perquè ja començo a estar fart de El País. I llegeixo les editorials, i bastant sovint la pàgina d'opinió, segons qui l'escriu. I l'economia un poc... I el llegeixo, o a la Facultat, o a casa... Mitja hora... potser.

E T'has plantejat alguna vegada que si per ex. et possessis a festejar, tota aquesta vida se te n'aniria enlaire? O no?

Ja vaig festejar... (Riu, però relaxat). Però va ser un

1 2 0 4

fracàs... total (Pausa). Això és una altra història: quan feia segon de BUP, bé, doncs, em vaig enamorar, i tot això. Però era una relació molt estranya, no? No sé: sembla com si la meua vida fos precisament fer el que no fa la resta de la gent. Amb aquella noia vam sortir set mesos o així. I mai del món li vaig agafar la mà, ni res. Ni donar-li un petó, res. Simplement, parlàvem, estàvem junts... Li portava flors... Però mai del món la vaig tocar. Ni ella tampoc a mi. No ho sé, soc diferent. O tonto potser. Eren unes relacions molt estranyes: bé, estranyes no; estàvem bé, estàvem molt bé els dos... I després se'n va cansar, o jo què sé. I el cas és que en començar COU vam tornar a començar, i va ser altra vegada exactament el mateix. I, després també ho vam deixar córrer. El més trist és que ara... ens salutem, i poca cosa més. Això sí que és... (pausa, dubta, s'atura)

E Jo l'únic que volia dir és que aquest ritme de vida que t'imposes potser sols és possible en les circumstàncies en què et trobes ara, sol ... (em talla)

- Sol, que em fan el menjar... Sí, sí. Però, no sé... jo molt sovint penso com hauria de ser la noia ideal per a mi... Molts cops ho penso, molts... Com t'agradaria que fos? Però potser no m'he plantejat això de com hauria de canviar la meua vida si la trobés. Suposo que sí que hauria de canviar. Però tampoc no molt. Perderia alguna tarda, però... (Pausa)

E Quan dius que penses sovint com hauria de ser, què vols dir? En què penses?... Com hauria de ser, per tal que t'aguantés? (Rient jo)

- No, no. (ràpid i segur). No, per tal d'estar junts. No, per tal que m'aguantés, no. Es que... certament s'hauria d'assemblar bastant a mi... Si no, seria impossible. Per exemple, si li agrada molt la MUSICA (curiosa insistència en el trauma de la música), tindriem problemes... No ho sé; en el fons no m'ho he plantejat. (Pausa llarga) No obstant, si tingués l'oportunitat, vull dir, si la trobés,... (dubta) no sé si al final em decidiria.

però alhora la veritat és que ja m'agradaria tenir-la... Clar, aquí parlar amb el verb aquest "tenir-la" (observi's com reflexiona sobre els mots que emprà ell mateix) és perillós; tenir-la, vull dir més aviat estar amb ella, no? (Pausa) Sí que s'alteraria la meua vida; però jo estaria disposat a sacrificar part del meu temps perquè estic segur que això m'aportaria més estabilitat, en contra del que pot semblar: allò de "et treu dels estudis", "et distreu", etc., no; jo crec que m'aportaria més estabilitat. I fins i tot em convé sortir... Veure altres coses, parlar amb altra gent... (Pausa) Estar una tarda sense fer res, tampoc és tan greu... (S'atura)

E Quant temps fa que no has estat una tarda sense fer res?

- Ui... Aquí a Cerdanyola sempre faig alguna cosa. Aquí és impensable que estigui tot una tarda sense fer res... (Pausa.) (Rient) Aquesta tarda! Aquesta tarda no faré res! Però... però em ve de gust, eh? (Dubta) No, fins i tot em va bé, parlar... (Pausa)

Les pauses sovintegen; la conversa sembla menys fluida. Ho deixem.

E L'altre dia, just al final, vas dir una cosa... en un moment donat deies que et convenia parlar, o que et convenia parlar més del què parlaves.. A mi això em va suggerir que, pel que m'explicaves l'altre dia, tu deus viure molt en SILENCI.

- Necessito molt silenci.

E Necessites el silenci?

- Sí, per a estudiar o... Sí. (Pausa. Començo a intervenir jo, però em talla). Però, per exemple, quan supo sol, que no hi ha ningú a casa, em poso la ràdio, per no estar sol; vull dir,

sopar sol em... no podria, em costa molt. L'any passat al començament, quan sopava sol..., no sé, no estava tranquil. No, no és que no estigués tranquil, sinó, ... no sabia com descriure-ho, però, ara poso la ràdio i busco qualsevol cosa, els comentaris d'esports per exemple, perquè de fet és l'únic que es troba perquè està molt fluixa de piles... i escolto allò per acompanyar el menjar. Però, així, estar sol, no... No sé, ara ja és automàtic; agafó la ràdio i l'enxufo. El silenci és per estudiar. Però no em recreo molt, diguéssim, jo sol; no. Es que potser em falta bastanta REFLEXIÓ personal. Ho tinc bastant deixat de banda, això. PENSAR, sobre mi mateix, o sobre els problemes de sempre... LA MORT o... Això ho tinc bastant deixat de banda... (Pausa. Tot això fins ací ha estat dit sense pauses llargues.)

E I això és el que el silenci voldria dir, per a tu?

- Sí, Reflexió personal, sobretot, el silenci. Tranquil·litat... (S'atura)

E Quan ets a casa teva, el poble deu ser un lloc de silenci...

- No, no; a mi el que... el que m'agrada és per exemple passejar entre els arbres, però no buscant aïllar-me, o buscant tenir uns moments AMB MI MATEIX, sinó simplement per veure'ls. Jo disfruto no tant estant sol, com mirant el que passa. I... (pausa) és que això és complicat... No ho tinc molt pensat, això. Es que, més o menys, a partir de tereer de BUP o així, més o menys vaig deixar clares moltes coses. I no hi he tornat. Per exemple, lo de DÉU, no? Ja no he tornat a reflexionar-hi. No m'interessa, o... ho tinc clar, diguéssim. Tot i que potser a vegades penso: hi hauries de tornar, no? (Però... (s'atura))

E "Taken-for-granted"?

- No... Sí. Sí, però, fet per mi mateix. És a dir ho dono per sup... Es que, clar, necessito un determinat ordre, unes coordenades, i una sèrie de coses les has de tenir clares, els punts bàsics els has de tenir clars. I quan comences a pensar i te'n fracassa un, téns una crisi d'aquestes ... (s'atura. Sembla com

si em demani aprovació, però segueix) I potser ara el que tinc por és de tenir una crisi d'aquestes, i prefereixo dir: això està clar, i vinga, anem fent! (Pausa) Però, ... potser sí que em convindria... pensar més... (Atura)

E Però per a tu això que té a veure amb el silenci?

- (Molt ràpid) El què?

E Tu diries que la gent sovint tendeix a fugir del silenci?

- Sí. I jo mateix... potser també. Perquè el silenci suposa reflexió, i suposa qüestionar-te coses que... que tu saps que és bo qüestionar-te-les, perquè de fet són les més importants... Però si constantment estessis posant en qüestió aquestes coses, tindries bastants problemes per fer la teva vida normal. I necessites unes coordenades, encara que sigui potser subjectiu, no? No, subjectiu no; com es diu això? Inconscient! L'inconscient et diu: deixa-ho estar això, deixa-ho quiet. (Pausa) Però, mirat així és dolent, no? És dolent, però és necessari alhora... (Pausa)

E Pot tenir alguna cosa a veure això que estàs dient ara amb el que comentaves l'altre dia en relació amb la música? Podria ser que fugissis de la música de la mateixa manera que evites el silenci?

- No, jo crec que el de la música és ja un mal històric; no crec que tingui relació. Ja, de fet, quan era molt petit, quan anava al ball, sempre em posava a plorar, i m'havien de treure.. I a partir d'aquí, suposo que... jo no en soc ni conscient, però a casa meva mai no hi havia música, ni ràdio ni tele, els meus pares no cantaven... No, no crec que tingui relació...

E A vegades has escoltat música... (em talla)

- Clàssica?

E Sí!

perquè...

- No, no. Només quan a setè i huitè, a classe de música, me'n feien escoltar. (Pausa) I em posava molt nerviós. Estava frontalment en contra... Deia, no ho entenc; no hi trobo res. No em diu res. (Pausa) Es que clar, això del silenci, fins ara, diguéssim, no hi havia pensat. No sé... hi ha coses que... que te'n fan adonar... i dius... potser sí que estic fugint del silenci... (Pausa) Es que passa que jo no tinc silenci, perquè sento aquí (s'assenyala les dues orelles) un soroll, i em posa bastant nerviós això. Quan estic tranquil, per exemple al llit, sento (torna a tocar-se les orelles). I sobretot, és curiós, sobretot quan me'n vaig a dormir, a part que estic cansat i sempre he dormit molt jo, però... (riu) començo a inventar-me una història, per a pensar en aquesta història, on jo dic què voldria ser, què voldria fer... no tant per fugir del silenci com per fugir del... (torna a tocar les orelles) i poder dormir. Però, és a dir, no busco tant el silenci com el... recrear moltes històries.. però moltes... m'agradaria fer això, i... (s'atura)

E Perquè, a veure, agafem-ho per un altre cantó... Quan la gent en la seva vida quotidiana sembla sentir la necessitat d'estar sempre acompanyada de sorolls, què voldria dir això?

- Que... tenen por a fer una reflexió sobre ells mateixos. És a dir, és fugir de la reflexió. Per exemple, jo què sé, els meus veïns aquí a Cerdanyola, quan pujo les escales tenen la ràdio sempre a tope... aquesta gent difícilment poden fer una reflexió sobre... diguéssim els problemes últims.. Per reflexionar has d'estar tranquil, si no...

E Però el reflexionar, el pensar, què suposa aleshores?

- Tot depèn, però, clar, hauria de ser un esforç conscient, no? el demés són respostes automàtiques... I potser part de la meua vida és això; el que porto ara són respostes automàtiques, perquè ja he deixat clars... uns principis, i a partir d'aquí el que cal és posar en pràctica unes determinades accions. Un cop has definit la base i els objectius, ara es tracta de treballar. I el que potser sí que em faltaria és tornar a reflexionar sobre la base. Tot i que potser encara és massa aviat... L'esquema està

ara per ara clar... mentre no acabi la carrera i no vinguin els problemes de trobar feina, i de fer una feina que t'agrada, em sembla que està més o menys clar. I més aviat la reflexió que faig és sobre l'actualitat... Però no sobre problemes últims.
(Atura. Deixo passar uns segons.)

E I enfront d'aquest silenci, el parlar, LA CONVERSA... (em talla)

- No. No és fugir de la reflexió personal això. Tampoc no es tracta d'estar tot el dia reflexionant, no? Almenys per a mi, tampoc no tindria sentit estar tot el dia aïllat... Tu vius en un determinat món, amb gent al costat, i el que parles amb aquesta gent t'ajuda a reflexionar... Estar tot el dia reflexionant tampoc no tindria validesa per a mi; perquè jo no me'n surto... D'aquests temes no te'n pots sortir mai.

E Quin sentit o quin interès té, aleshores, el conversar?

- Aquí potser hauríem de fer la distinció entre actes automàtics, de pura supervivència, i la conversa per plaer. Jo, quan parlo amb aquest amic... jo desitjo parlar amb ell... poder treure allò que portes dintre... Amb altra gent, en canvi, tot i que hi parlis, sovint el que dius ja ho saps d'entrada, saps el que sortirà, i saps també el que dirà l'altre; no vull dir que sigui tot purament automàtic i que no tingui cap sentit, però no és el mateix. Molt sovint, jo crec que la gent parla bastant de trivialitats, bastant... però suposo que també tot individu fa una reflexió personal. En tot cas, jo no soc qui per jutjar-ho... Ara, sí, que em sembla que hi ha molta conversació supèrflua; massa, potser. I ahans, si hi havia aquí a la Universitat converses de nivell polític, ara ni això pràcticament... Es clar que també parlant de política es poden dir trivialitats... (Pausa) Jo trobo a faltar un parlar més per fer projectes (no i no projectes d'un viatge de fi de curs), sinó projectes més a nivell de transformació de la realitat, projectes amb un poc més de transcendència... Crec que això no hi és.

E Diries que aquest tipus de conversa superficial o trivial

seria més una manera de fugir dels problemes que d'enfrontar-los?

- Diria que aquestes converses neutralitzen qualsevol intent de... Sí, és com un fugir, però molt inconscient... Potser sí que valdria més, en comptes de perdre el temps així, reflexionar.. (Pausa llarga) No sé, tornem a això del silenci, no?, això del silenci veig que és un bon fil, perquè des de que l'he agafat ja no l'he deixat anar, i torno cada vegada... (Pausa) (La conversa decau; ha perdut el ritme molt sostingut d'una estona abans.)

E Per a tu hi hauria alguna mena de figura o de personatge que encarnés aquest estil de silenci...

- No ho entenc. Què vol dir una figura? A la vida real, un personatge, o ~~una~~ a una novel·la?

E Vull dir que al començament semblaves dir que a tu el silenci et semblava important, però al mateix temps un exercici difícil...

- Es que és difícil, perquè tot el que sigui posar en qüestió un determinat ordre, fer trontollar esquemes, és perillós. És perillós a nivell d'equilibri... Tot i que és bo, no? posar en qüestió, però alhora és perillós...

E Però per exemple, un pastor als Pirineus, que es passa temporades sol, amb el seu ramat...

- Clar, és un home que està envoltat de silenci físic... Però el silenci no em sembla que sigui tant una qüestió de silenci físic o no, com en relació amb un mateix... Un pot estar enmig d'una discoteca (suposo, no ho sé, no hi he estat mai) i sentir-se en silenci. No, és exagerat. Però vull dir que el pastor aquest pot simplement vegetar... O pensar sobre el preu dels corders... però no pensar sobre ell i sobre el que l'envolta, sobre les relacions amb ell i amb el que l'envolta. (Petita pausa). Tot això és la definició de religió, no?

E Quines condicions farien falta, doncs, per poder estar veritablement en silenci?

1 2 0 5

BRUNNEN
BRUNNEN

- Es una voluntat decidida de reflexionar... Una necessitat d'aïllar-se i de pensar. (Pausa) A mi el que em passa quan em passejo per les pereres... jo passo per allí... no ho sabria descriure, però... simplement estic feliç. Estic en silenci, però tampoc és que reflexioni molt. No sé, tot això em sembla que és contradictori...

E No, contradictori, no; potser difícil d'explicar...

- Sí, no sé, jo abans parlava d'aquells veïns que escolten la ràdio... I jo no soc qui per jutjar. Seria considerar-me superior. Però em fan pena aquesta gent. Alhora, dir això de que em fan pena és com considerar-te superior, i això no m'agrada. Dius: pobres... I això és fotut... (Pausa) (Com dubitatiu, li costa de dir-ho) Sobretot... abans ja em feien pena, però a partir del de l'OTAN, ja... és lamentable... que no tinguin consciència que voten en contra dels seus interessos de classe. Pobra gent, els enganyen com... a mi potser també: A mi el sistema també m'està enganyant... segurament... però... No sé. Però seguim parlant del silenci o no? ... Perquè...

E Sí, si vols sí... és clar que sí

- Es que ara se m'acut allò que vaig dir de la vida monàstica. Es que jo disfruto... m'agradaria... Jo disfruto aixecant-me a les 4 del matí. Es que jo disfruto, dic, el mínim, el mínim que pot fer és aixecar-te a les 4 del matí. Ja que has tingut la sort, l'oportunitat, unes condicions favorables per anar a la Universitat, doncs ara no les malmetis, el que has de fer és aprofitar-les... I potser per això també... és que potser soc molt restrictiu, no?, no vagis al cine, no vagis al teatre... és com allò de estalvia... però no en el sentit de guanyar peles... sinó en el sentit de portar una vida el més senzillo que puguis... i treballa, treballa... (pausa)

E Què vols dir? Treballa i reflexiona... Ora et labora?

- Sí, és potser una vida ascètica, no? Mes que monàstica, jo

diria ascètica... Però és que no sé si és masoquisme, però al final encara hi disfruto... I aquest any que hi ha dies que no m'aixeco fins les 7... tinc uns remordiments...molts... no tant pel temps que he deixat d'estudiar... sinó perquè dic... que bé que vius!

E I està malament, viure bé?...

- Sí. Sí (Pausa) Es a dir, depen de com ho definim: jo puc viure bé aixecant-me a les 4 del matí. Si ho definim com tenir un bon sou, poder consumir bastant, anar de vacances... tot això, per a mi això no és viure bé. Per a mi això... no té sentit... Potser ara diré una fantasmada no? però viure bé és... jo viuria bé el dia que tots visquéssim, que tots poguéssim viure igual. No tots tenir el mateix, sinó tenir tots la possibilitat d'accedir a les mateixes coses... Jo no puc viure bé quan sé que hi ha gent que s'estan morint de gana. El que passa... és que jo no faig res tampoc... Es l'angústia del petit burgès... que diu... sí, el problema ja el veig, però tampoc faig res... I potser m'estic enganyant a mi mateix quan penso que ara haig d'estudiar Econòmiques, i em dic que això em servirà per fer alguna cosa... I si un dia veig que no, que no em serveix per res, llavors serà el dia de la crisi, perquè totes les coordenades es desfaran... (Pausa) Es que a mi em sembla que, per exemple, SER CATOLIC, deixant de banda tot l'aspecte de Déu, per a mi... a mi m'agradaria ser catòlic... però és tan difícil... és tan difícil. El compromís que porta ser catòlic és... a mi m'agradaria fer això... però, és molt difícil. Perquè vol dir que haig de renunciar a tot... Per exemple, ara el que hauria de fer és vendre'm tot el que tinc... el pis, els pantalons, tot... i donar-ho a la gent. I després, anar com anaven els apòstols... on et donin menjar... però... això és tan fort que... (Pausa) . Jo a Cerdanyola, des de la meua finestra, veig la gent com busca a la brossa; sempre són els mateixos; un matrimoni gran... Però un dia anant cap a l'estació em vaig trobar uns gitans, nets petits, dintre de la brossa... i tu passes per allà, i no et pots deixar indiferent això... Però alhora quan has caminat uns metres et trobes que no fas res tu... I si t'ho pares a pensar molt, acabaries malament... Llavors, has de fer l'esforç de dir... què

hi farem... jo procuraré treballar molt... (dubta) no sé com dir-ho... que la diferència sigui el més petita possible... procurant portar una vida senzilla. No sé, jo no m'aniré mai un dia a esquiar... Però clar, això és simplement una forma de donar-li un os al gós perquè s'entretingui... (Pausa) Jo és que no sé... fa anys que això em té obsessionat... però no sé com es resol... Vostè ho té resolt això, ... o si no, com s'enganya

E Vols dir que una de les maneres més habituals d'enganyar-s no és la de considerar que ja es té resolt?

- Sí, però mentrestant, què? No hi ha solució, però mentrestant, què?

E Mentrestant, mirar de fer front a la contradicció...?

- Es aquí on el problema de la coherència arriba al seu llin no? Vas pel carrer i et trobes un nen dins la brossa... Abans ja ho sabies, que hi havia nens... però... allà al poble jo no havia vist mai; i aquí, sí. (Pausa) No hi ha solució, però com es fa per anar-ho trampejant? No pensar-hi?

E Sí. Com t'ho fas per no desentendre-te'n , i alhora sabe que tu no ho pots arreglar... (Pausa. No diu res. Allargo la situació, forçant-la.)

- Es que no sé; quan s'acosta Nadal per exemple... tots aquests anuncis de televisió... Per a una família en la misèria amb 7 fills aquests anuncis són una forma de violència... quasi un acte de terrorisme! (Pausa) Es el que a vegades em diu el meu pare. On és l'avenç? Abans, es passaven tres mesos trill i havien de pensar molt. Ara amb una hora ho seguen tot. Però és el que diu el meu pare: ara no tinc la resta del temps, ll sinó que haig de treballar per pagar la màquina... Què hi hem guanyat? (Pausa) Abans, la gent s'ajudaven els uns als altres. Ara, res. (Pausa) No sé, no ho veig clar; però en qualsevol a mi em resulta molt més fàcil parlar d'això que no pas parlar del SILENCI. El silenci no sé què dir-hi; en aquest tema, t i que no tinc les coses clares tampoc, m'és més familiar. En

canvi, el silenci o temes així... Són temes que tinc molt abandonats... La religió RELIGIO, i tot el problema de Déu,.. tot això ho tinc molt clar, entre cometes; no em preocupa. Ara, per exemple, posar-me a parlar de Déu se'm faria difícil. No tinc vocabulari a mà. I amb això del silenci, igual.

(E No tenir vocabulari, vol dir també no tenir defenses?

- (Riu) Sí. Sí. Tot i que el problema de Déu el tinc molt clar, eh? No me'l vull plantejar. Em fa com... potser por. Por de començar a trontollar... Hi ha coses que sí que em semblen clares... Quan fèiem tercer de BUP al professor de religió el teníem ben amargat; era un home que tenia molta panxa. Nosaltres tres li dèiem que un catòlic, i sobretot un capellà, no podia tenir panxa!... I encara ho penso! Tot i que pot semblar una tonteria, però se'm fa difícil... veure un capellà amb panxa, que vagi els diumenges a veure el partit de futbol... em costa veure això!

(E Perquè tu, quina mena d'educació religiosa has tingut?

- Poca cosa... Simplement, la que et donaven a l'escola. A casa em deien - una frase que se m'ha quedat " "a missa no s'hi aprèn res dolent". Jo, estic d'acord, és a dir, no s'aprèn res dolent, però, si vas amb compte. (Riu) Jo això no els ho puc dir, però... De fet, jo on vaig començar la reflexió, sobretot va ser a l'església. El capellà que teníem nosaltres, al poble, sempre parlava d'Amèrica Llatina... i jo ho trobava interessant... després vaig deixar d'anar a missa. A casa, van a missa els dies dels enterraments, i el dia de la festa major. I la meua mare, igual fa 25 anys que no ha anat a missa, excepte pels enterraments o així. I ella és d'una família de les que anaven a missa; eren pobres, però anaven a missa. Els meus pares... ells diuen que són catòlics... però no són catòlics d'anar a missa. I a casa, aquest tema no el discutim. (Pausa) I després a l'Institut teníem una assignatura de religió. Que a vegades sí, era interessant. Però en conjunt he tingut poca formació; jo crec que una formació normal i corrent, la de molta gent dels pobles. Però que en algun moment em va servir... Em va servir

per reflexionar. Jo... quan vaig fer la comunió i això... ben bé, ara no sé ni el que pensava. Probablement, n'estava molt convençut... Però no em va fer mal, no? M'he recuperat, diguéssim. No guardo un mal record, ni... Inclús diria que m'ha servit... I el capellà del poble em cau molt simpàtic... I m'agradaria fins i tot parlar amb ell. Ara, a mi el que no m'agrada és la gent que va a missa a estrenar el vestit; o que va a missa i... té un negoci... i té un Renault-18 i no sé què més. (Pausa) Però tot allò que hem estat parlant abans, i que deia que em preocupa, segurament l'origen, l'origen primer va ser a l'Església... Però jo diria que són plantejaments humanistes, o socials: jo preferiria dir-ne socials que no religiosos. Però no sé, se li pot dir com vulguis. (Petita pausa) De fet, no sé per què preferiria no dir-li religiós. Potser em fa... (riu) no sé, la paraula religiós... no m'agrada gaire... (Pausa més llarga). Després hi ha un altre aspecte, que és la confirmació. Jo em vaig confirmar... quan feia segon de BUP... i t'enganxa malament, no?, perquè ja passes de tota l'estructura... però el de Déu encara no ho tenia clar... Més aviat em vaig confirmar de cara als pares... Es potser un acte de cobardia, no? Però... es justifica davant els meus pares, em sembla. Per a no crear-los problemes...

E Veient la gent que t'envolta aquí a la Universitat, diries que la qüestió religiosa és una qüestió resolta, per a la majoria?

- Resolta, a la meva manera, és a dir a la manera de no pensar... Crec que la gent ho té bastant clar, de passar, diguéssim... Bé, jo sí que hi he pensat. I sí, jo crec que la gent també hi haurà pensat. El que ~~se~~ ja se'm fa més difícil és pensar que hagin tingut aquest mateix procés de reflexió social... Però reflexionar sobre Déu i això, crec que sí. I la crítica de la institució, també, crec que hi és. Tot i que de la mateixa manera que avui estem assistint a això que ara van molt ben vestits, molt pijos, i això, potser també estarem tornant a... a un ressorgir d'aquests catòlics d'anar a missa, no? No ho sé; espero que no.

{ E Per què esperes que no?

- Perquè aquests enfonsen els pocs catòlics de veritat que hi ha.

{ E Qui són els pocs catòlics de veritat que hi ha?

- Probablement gent que... no sé si va a missa o no, però en tot cas si va a missa va a misses d'aquestes... (si és que n'hi ha, no sé si n'hi ha) d'aquestes que són... com un fòrum no?, on la gent parla i comenta... Comenta experiències, reflexiona... i que a part no tenen un Renault-18. Perquè és incompatible... ser un catòlic de veritat i tenir un R-18! (Pausa) A mi se'm fa molt difícil; em sembla que és incoherent. (Pausa) Es que tal com l'entenc jo, el catolicisme és un bon ideal, pel qual lluitar. Però és que és l'única lectura honesta que se li pot fer. Es que ja ho he dit abans... a mi m'agradaria ser-ho, però és molt difícil... Perquè en realitat jo no tinc cap compromís, no en tinc cap. Em dic que estic estudiant per això, però de compromís jo no en tinc cap. I potser m'enganyo dient-me que estic estudiant per això, però és que si no m'enganyés estaria molt nerviós... no podria fer res. Hauria de plegar de tot... Necessito unes coordenades... Alguna cosa falta... Encara que pugui canviar, que pugui trontollar... però necessites alguna cosa on agafar-te.

UNIVERSITAT :.....:

CENTRE :.....:

CURS :.....:

NOM I COGNOMS

DNI (o passaport)

ADREÇA COMPLETA (durant el curs)

CODI POSTAL :

ANY DE NAIXEMENT

SEXE dona
home

ESTAT CIVIL

solter
casat
vidu
divorciat
separat

LLOC DE NAIXEMENT

comarca (Catalunya)
província (Espanya)
país (Estranger)

DOMICILI HABITUAL

comarca
província
país

TIPUS DE RESIDENCIA

domicili propi
" patern
" d'altres familiars
col.legi o resid. universit.
pensió o casa particular
pis d'estudiants
altres

TREBALL REMUNERAT

menys de 15 hores setmanals
entre 15 i 30 "
" "
" més de 30 "

DURANT EL CURS

DURANT EL CURS

DADES FAMILIARS

MARE

PARE

LLOC DE NAIXEMENT

comarca
província
país

NIVELL D'ESTUDIS

primaris
mitjans
superiors

LLENGUA HABITUALMENT

UTILITZADA A CASA
DELS PARES

català
espanyol
altres *quina?*

MARE	PARE

OCUPACIO

- ① - professionals, tècnics, etc.
- ② - personal directiu dels òrgans de l'Administració, directors i gerents d'empreses
- ③ - personal de serveis administratius
- ④ - comerciants, venedors, etc.
- ⑤ - personal de serveis d'hosteleria, domèstics, personals, de protecció i seguretat, etc.
- ⑥ - personal dedicat a l'agricultura, ramaderia, pesca, etc.
- ⑦ - personal del sector industrial, construcció, transports, etc.
- ⑧ - personal de les forces armades
- ⑨ - sense ocupació, o no classificades segons l'ocupació
- ⑩

ACCES A LA UNIVERSITAT

- BUP i COU
- Majors de 25 anys
- Títol universitari de grau mig
- Títol universitari de grau superior
- FP de segon grau
- Estudis a l'estranger
- Altres

excepte per als procedents de BUP i COU,
ALTRES ESTUDIS CURSATS ANTERIORMENT .....

DURANT AQUEST CURS, US MATRICULEU SIMULTANIAMENT A ALGUN ALTRE CENTRE UNIVERSITARI?

si
 no → RESPECTE DEL CURS ANTERIOR, HEU CANVIAT D'UNIVERSITAT?   no   sí

HEU CANVIAT DE CARRERA?   no   sí → Hi fèieu primer curs?   no   sí

Quantes assignatures
vàreu aprovar?

Quantes assignatures
vàreu suspendre?

ES LA PRIMERA VEGADA QUE US
MATRICULEU EN AQUEST CENTRE?

sí
no

US MATRICULEU EN TORN DE
matí
tarda

per als qui contesten no,

DE QUANTES ASSIGNATURES US VAREU
MATRICULAR EL CURS PASSAT?

curs	1er	2on	3er	4rt	5è	6è
nombre d'assignat.						

QUINA ES LA FONT
PRINCIPAL DE
FINANÇAMENT DELS
VOSTRES ESTUDIS?
recursos propis
els pares
beca
altres

Exemple: si us vàreu matricular
de 5 assignatures de primer, poseu
un 5 a la columna corresponent al
primer curs; si eren 4 assignatures
de tercer i 2 de segon curs, poseu
un 4 i un 2 a les columnes corres-
ponents.

QUANTES EN VAREU APROVAR?

DE QUANTES ASSIGNATURES
US MATRICULEU AQUEST CURS?

curs	1er	2on	3er	4rt	5è	6è
nombre d'assignat.						

SOBRE EL TOTAL D'AQUESTES ASSIGNATURES,

de quantes us matriculeu per primera vegada?
de quantes us havíeu matriculat ja una vegada?
de quantes us havíeu matriculat més d'una vegada?

QUINA ES LA LLENGUA QUE MES HABITUALMENT
FEU SERVIR A LA UNIVERSITAT?

català
espanyol

UNIVERSITAT .....

CENTRE .....

ANEX 1

CURS .....

NOM I COGNOMS

DNI (o passaport)

en el cas d'estudiants estrangers, possible codificació segons un número d'identificació

ANY DE NAIXEMENT

SEXE

DONA
HOME

ESTAT CIVIL

SOLTER
CASAT
SEP./DIV.
VIDU

LLOC DE NAIXEMENT

catalans, comarca
espanyols, província
estrangers, país

ANEX 2

si les converses amb les Univ. de València i les Illes prosperessin, la codificació per comarques hauria d'abastar igualment aquests territoris

DOMICILI HABITUAL

comarca
província
país

DOMICILI PROPI

" PATERN

" D'ALTRES FAMILIARS

TIPUS DE RESIDENCIA

DURANT EL CURS

COL.LEGI O RESID. UNIVERSIT.
PENSIO O CASA PARTICULAR
PIS D'ESTUDIANTS
ALTRES

MUNICIPI DE RESIDENCIA DURANT EL CURS .....

TREBALL REMUNERAT DURANT EL CURS

HORES SETMANALS

menys de 15 de 15 a 30 més de 30

DADES FAMILIARS MARE PARE

LLOC DE NAIXEMENT comarca
 província
 país

NIVELL D'ESTUDIS primaris
 mitjans
 superiors

PROFESSIO *fixar la tipologia prèvia consulta amb el Consorci. Es menys important la tipologia en si, que no pas el fet que permeti anàlisis comparatives. A tall de possible orientació, ANEX 3*

LLENGUA HABITUALMENT català
 espanyol
 altres (quina?)

UTILITZADA A CASA DELS PARES

ACCES A LA UNIVERSITAT

COU
 Majors 25 anys
 Diplomats, enginyers tècnics, etc.
 Títol universitari anterior
 FP de segon grau
 Estudis estranger
 Altres

- PER ALS QUI PROCEDEIXEN DEL BATXILLERAT,
 CENTRE DE PROCEDENCIA .....
 LLOC comarca
 província
 país

CARACTER estatal
 privat

QUALIFICACIO MITJA :
 QUALIFICACIO PAAU.

- PER ALS QUI NO PROCEDEIXEN DEL BATXILLERAT,

ALTRES ESTUDIS CURSATS ANTERIORMENT .....

DURANT AQUEST CURS, US MATRICULEU
SIMULTANIAMENT A ALGUN ALTRE
CENTRE UNIVERSITARI?

SI
NO
quin?

- PER ALS QUI CONTESTEN NO,
RESPECTE DEL CURS ANTERIOR,
HEU CANVIAT D'UNIVERSITAT?
HEU CANVIAT DE CARRERA?

NO
SI
NO
SI

De quina procediu?
De quina procediu?

Hi fèieu
primer curs? NO
SI

Quantes assignatures
vàreu aprovar?
Quantes assignatures
vàreu suspendre?

ES LA PRIMERA VEGADA QUE US MATRICULEU
EN AQUEST CENTRE?

NO
SI

EN TORN DE
matí
tarda
nit

- PER ALS QUI CONTESTEN NO,

DE QUANTES ASSIGNATURES US VAREU
MATRICULAR EL CURS PASSAT?

curs 1er 2on 3er 4rt 5è 6è

nombre
d'assign.

QUINA ES LA FONT
PRINCIPAL DE
FINANÇAMENT DELS
VOSTRES ESTUDIS?
els pares
recursos propis
beca
altres

Exemple: si us vàreu matricular de 5 assignatures de 1er, poseu un 5 a la columna corresponent al 1er curs; si us vàreu matricular de 4 assignatures de 3er i 2 de 2^{on} curs, poseu un 4 i un 2 a les columnes corresponents.

QUANTES EN VAREU APROVAR?

DE QUANTES ASSIGNATURES US MATRICULEU AQUEST CURS?

curs	1 ^{er}	2 ^{on}	3 ^{er}	4 ^{rt}	5 ^è	6 ^è
nombre d'assign.						

nombre d'assign.

SOBRE EL TOTAL D'ASSIGNATURES, DE QUANTES US MATRICULEU

per primera vegada
per segona vegada
per tercera vegada (o més)

QUINA ES LA LLENGUA QUE MES HABITUALMENT FEU SERVIR A LA UNIVERSITAT?

català
espanyol

TABLA DE CODIFICACIONES PARA CONTESTAR A LOS RECUADROS ROJOS

PROVINCIA (España)	PAIS (Extranjero)	PAIS (Extranjero)	GRUPO
01. Alava	75. Alt Urgell	152. Guatemala	236. Yugoslavia
02. Albacete	76. Garrigués	153. Guinea Ecuatorial	237. Zaire
03. Alicante	77. Noguera	154. Guinea Bissau	238. Zambia
04. Almería	78. Pallars Sobirà	155. Haití	239. Otros
05. Avila	79. Pallars Jussà	156. Guyana	
06. Badajoz	80. Segarra	157. Holanda	
07. Baleares (Ver Comarcas)	81. Segrià	158. Hungría	
08. Barcelona (Ver Comarcas)	82. Solsonès	159. Honduras	
09. Burgos	83. Urgell	160. India	
10. Cáceres	84. Vall d'Aran	161. Indonesia	
11. Cádiz	85. NO HO SE	162. Irak	
12. Ciudad Real		163. Irán	
13. Córdoba		164. Japón	
14. Coruña, La		165. Jordania	
15. Córroba		166. Jarmica	
16. Cuenca		167. Italia	
17. Gerona (Ver Comarcas)		168. Jarmica	
18. Granada		169. Jarmica	
19. Guadalupe		170. Jarmica	
20. Guipúzcoa		171. Jordania	
21. Huelva		172. Kenya	
22. Huesca		173. Kuwait	
23. Jaén		174. Laos	
24. León		175. Libano	
25. Lugo		176. Liberia	
26. Logroño		177. Lituania	
27. Madrid		178. Luxemburgo	
28. Málaga		179. Malasia	
29. Murcia		180. Malawi	
30. Navarra		181. Marruecos	
31. Navaarra		182. Mauritania	
32. Orense		183. México	
33. Oviedo		184. Mongolia	
34. Palencia		185. Mozambique	
35. Palmas, Las		186. Nepal	
36. Pontevedra		187. Nicaragua	
37. Salamanca		188. Nigeria	
38. Sta. Cruz de Tenerife		189. Noruega	
39. Santander		190. Nueva Zelanda	
40. Segovia		191. Omán	
41. Sevilla		192. Pakistán	
42. Soría		193. Palestina	
43. Tarragona (Ver Comarcas)		194. Panamá	
44. Teruel		195. Paraguay	
45. Toledo		196. Perú	
46. Valencia		197. Portugal	
47. Valladolid		198. Polonia	
48. Vizcaya		199. Rumania	
49. Zamora		200. Rumania	
50. Zaragoza		201. Rumania	
51. Ceuta		202. Rumania	
52. Melilla		203. Rumania	
COMARQUES (Cataluña)			
53. Alt Empordà		204. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
54. Baixa Empordà		205. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
55. Alta Penedès		206. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
56. Baja Penedès		207. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
57. Bages		208. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
58. Barcelonés		209. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
59. Berga		210. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
60. Berguedà		211. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
61. Garraf		212. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
62. Maresme		213. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
63. Osona		214. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
64. Vallés Occidental		215. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
65. Vallés Oriental		216. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
66. NO HO SE		217. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
GIROMA			
67. Alt Empordà		218. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
68. Baixa Empordà		219. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
69. Cerdanya (1)		220. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
70. Garrotxa		221. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
71. Gironés		222. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
72. Ripollès		223. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
73. Selva		224. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
74. NO HO SE		225. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
(1) S'inclouen els municipis que pertanyen a Lleida.		226. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
CATEGORIAS SOCIO-PROFESIONALES			
01. Propietarios y empresarios con asalariados.		227. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
02. Profesionales, empresarios, industriales, transportistas y comerciantes en actividades artesanas y trabajadores independientes.		228. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
03. Obreros y trabajadores agrícolas fijos.		229. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
04. Obreros y trabajadores agrícolas eventuales.		230. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
05. Obreros y trabajadores especializados de la industria, construcción, transportes, comercio o servicios.		231. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
06. Obreros y trabajadores no especializados de la industria, etcétera.		232. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
07. Gerentes y directivos no propietarios de Empresas y Sociedades privadas.		233. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
08. Técnicos y profesionales de nivel superior de Empresas y Sociedades privadas.		234. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
09. Personal con titulación media de Empresas y Sociedades privadas.		235. República Democrática del Congo (Kinshasa)	
10. Personal de oficinas en Empresas y Sociedades privadas.			
11. Funcionarios públicos (salvo docentes) con titulación de Facultades o Escuelas Técnicas Superiores, de carreras, institutos, contratados o eventuales tanto del Estado como de las comunidades autónomas, provincias, municipios y administración institucional.			
12. Idem con titulación media.			
13. Idem de nivel auxiliar o subalterno.			
14. Generales, jefes, Oficiales de las Fuerzas Armadas o de Seguridad.			
15. Suboficiales y otro personal de las Fuerzas Armadas o de Seguridad.			
16. Profesores Universitarios.			
17. Profesores de I.N.B., de Centros Privados de B.U.P. o Formación Profesional.			
18. Profesores de E.G.B. y Preescolar (Centros estatales o privados).			
19. Profesionales liberos (médicos, abogados, notarios, farmacéuticos, artistas, periodistas, etc.).			
20. Otros.			

Ver también anuncios de la Facultad/Escuela

RELACIÓ DE CENTRES DE LES ILLES BALEARS

UNIVERSITAT DE CATALUNYA

ESTUDIS QUE CONVEIENEN AL TÍTOL DE LICENCIAT

ARQUITECTE O ENGINYER

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

DE BARCELONA

BARCELONA

BARCELONA (Carrer Universitari de Bellaterra)

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

BARCELONA CIUTAT

- 301. Arquitectura de Barcelona
- 302. Enginyers de Telecomunicacions
- 303. Enginyers Industrials
- 304. Enginyers de Camins, Canals i Ports
- 305. Informàtica

BARCELONA PROVINCIA

- 307. Enginyers Industrials (Terrassa)
- 308. Arquitectura del Vallès

LEIDA

- Enginyers Agrònoms (només 2n. Cicle)
- (Per accedir a aquests estudis cal
- conèixer el 1er. Cicle a l'Escola
- Universitria d'Enginyeria Tècnica
- Agrícola -codi 321- tant a Lleida)

GIRONA Col·legi Universitari

(S'imparteixen els estudis que s'indiquen a continuació passant després a la Facultat corresponent)

LEIDA

- 101. Biologia
- 102. Física
- 103. Geologia
- 104. Matemàtiques
- 105. Química
- 106. Filologia i Ciències de l'Educació
- 107. Filologia i Història
- 108. Geografia i Història
- 109. Psicologia
- 110. Belles Arts
- 111. Farmàcia
- 112. Medicina
- 113. Dret
- 114. Ciències Econòmiques i Empresarials
- 115. Dret
- 116. Col·legi Abat Oliba-Dret (3 primers cursos) (*)
- 117. I.N.E.F.I. (*)

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

BARCELONA (Carrer Universitari de Bellaterra)

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

BARCELONA CIUTAT

- 310. Arquitectura Tècnica
- 311. Enginyeria Tècnica Agrícola (*)
- 312. Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions
- 313. Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions (La Salle Bonanova) (*)

BARCELONA PROVINCIA

- 314. Enginyeria Tècnica (Terrassa)
- 315. Enginyeria Tècnica Industrial (Manresa)
- 316. Enginyeria Tècnica (Vilanova i la Geltrú)
- 317. Optica (Terrassa)
- 318. Enginyeria Tècnica de Càmeres de Punt (net de Mar) (*)
- 319. Enginyeria Tècnica Industrial (Mataró)
- 320. Enginyeria Tècnica Industrial (Igualada)
- 321. Enginyeria Tècnica de Telecomunicació (Vilva i la Geltrú)

LEIDA

- 321. Enginyeria Tècnica Agrícola

TARRAGONA

- 322. Enginyeria Tècnica Industrial (Universitat Laboral) (*)

GIRONA

- 323. Enginyeria Tècnica Industrial
- 325. Enginyeria Tècnica Agrícola
- 326. Arquitectura Tècnica

(*) Centres No Estatals. Adscrits a la Universitat. El cost de la matrícula pot ésser diferent a la dels Centres Estatals.

LISTE DES PROFESSIONS

Veillez lire entièrement la liste avant de choisir la catégorie adéquate.

Professions indépendantes

- 01 Chef d'une exploitation agricole de moins de 30 ha.
- 02 Chef d'une exploitation agricole de plus de 30 ha.
- 03 Indépendant isolé ou chef d'une entreprise occupant moins de 5 personnes (Ex. : artisan, commerçant, détaillant, coiffeur, cordonnier, tailleur, modiste, etc.).
- 04 Chef d'une entreprise industrielle ou commerciale occupant en moyenne 5 à 49 personnes.
- 05 Chef d'une entreprise industrielle ou commerciale occupant en moyenne 50 personnes et plus.
- 06 Titulaire d'une profession libérale, soit uniquement : médecin, pharmacien, dentiste, vétérinaire, avocat, notaire, ingénieur-conseil, architecte.
- 07 Titulaire d'une autre profession indépendante non reprise ci-dessus, telle que courtier, agent de change, expert immobilier, kinésithérapeute, etc.

Commerce de luxe, hôtellerie.

Ouvriers

- 11 Ouvrier.
- 12 Contremaître, chef d'équipe.

Employés et cadres (fonctionnaires, enseignants, militaires, magistrats, etc.)

- 21 Employé (niveau enseignement primaire ou secondaire inférieur).
- 22 Employé qualifié (niveau enseignement secondaire supérieur complet).
- 23 Cadre (niveau enseignement supérieur non universitaire, instituteur, régent, etc.).
- 24 Cadre supérieur (niveau universitaire, professeur dans le secondaire supérieur, etc.).
- 25 Cadre dirigeant (directeur général, secrétaire général, PDG, professeur d'université, etc.).

Autres

- 31 Administrateur de société.
- 32 Homme politique, sénateur, député, bourgmestre d'une commune de plus de 30.000 habitants.
- 33 Comédien, artiste, sportif.
- 34 Autre (sauf chômeur), précisez : .....

35 SANS PROFESSION

36 CHÔMEUR

Nous vous remercions d'avoir répondu à ce questionnaire.

ESTUDIS QUE CONVEIENEN AL TITOL DE LICENCIAT
ARQUITECTE O ENGINYER

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
UNIVERSITAT DE BARCELONA
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

RÈGLA C I O D E C È N T R E S D E L E S T I T S
UNIVERSITATS CATALANES

ESTUDIS QUE CONVEIENEN AL TITOL DE DIPLOMAT
ARQUITECTE TÈCNIC O ENGINYER TÈCNIC

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
UNIVERSITAT DE BARCELONA
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

ESTUDIS QUE CONVEIENEN AL TITOL DE DIPLOMAT
ARQUITECTE TÈCNIC O ENGINYER TÈCNIC

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
UNIVERSITAT DE BARCELONA
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

UNIVERSITAT DE BARCELONA
DE BARCELONA

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
DE BARCELONA

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA
BARCELONA CIUTAT

123. Professorat d'E.G.B. "Blanquerna" (*)
124. Professorat d'E.G.B. "Jaume Balmes"
125. Estúds Empresariais
126. Intèrnia "Prínceps d'Espanya" (*)
127. Intèrnia "Mare de Déu del Mar" (*)
128. Intèrnia "Sant Joan de Déu" (*)
129. Intèrnia "Santa Madrona" (*)
130. Biblioteca i Documentació (*)
131. Treball Social de la Generalitat (*)
132. Treball Social del I.C.E.S.B. (*)

227. Professorat d'E.G.B.
228. Traductors i Intèrprets (Anglès) (**)
229. Traductors i Intèrprets (Francès) (**)
230. Traductors i Intèrprets (Alemany) (**)
231. Possen el codi del idioma espanyol en primer lloc.

310. Arquitectura Tècnica
311. Enginyeria Tècnica Industrial (*)
312. Enginyeria Tècnica Agrícola (*)
313. Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions (La Salut Bonanova) (*)

133. Treball Social de la Generalitat (*)
134. Treball Social del I.C.E.S.B. (*)
135. Intèrnia "Hospital Sta. Maria" (*)
136. Treball Social (*)
137. Professorat d'E.G.B.
138. Intèrnia "Juan XIII" (*)
139. Intèrnia "Verge de la Cinta" (Torrossa) (*)
140. Treball Social (*)

232. Intèrnia "Sant Pau" (*)
233. Intèrnia "Vall d'Hebron" (*)
234. Estúds Empresariais (Sabadell) (*)
235. Intèrnia "Ginbèrnat" (Sta. Coloma) (*)
236. Fisioteràpia "Ginbèrnat" (Sta. Coloma) (*)
237. Intèrnia "Osoma" (Vic) (*)

314. Enginyeria Tècnica (Terrassa)
315. Enginyeria Tècnica Industrial (Manresa)
316. Enginyeria Tècnica (Vilanova i la Geltrú)
317. Òptica (Terrassa)
318. Enginyeria Tècnica de Gènere de Punt (Mataró) (*)
319. Enginyeria Tècnica Industrial (Mataró) (*)
320. Enginyeria Tècnica Industrial (Igualada)
321. Enginyeria Tècnica de Telecomunicació (Vilafranca del Mar) (*)

BARCELONA CIUTAT
BARCELONA CIUTAT

GIRONA
GIRONA

(*) Centres No Estatals. Adscrits a la Universitat. El cost de la matrícula pot ésser diferent a la dels Centres Estatals.

Annex 1

LISTE DES PROFESSIONS

Veillez lire entièrement la liste avant de choisir la catégorie adéquate.

Professions indépendantes

- 01 Chef d'une exploitation agricole de moins de 30 ha.
- 02 Chef d'une exploitation agricole de plus de 30 ha.
- 03 Indépendant isolé ou chef d'une entreprise occupant moins de 5 personnes (Ex. : artisan, commerçant, détaillant, coiffeur, cordonnier, tailleur, modiste, etc.).
- 04 Chef d'une entreprise industrielle ou commerciale occupant en moyenne 5 à 49 personnes.
- 05 Chef d'une entreprise industrielle ou commerciale occupant en moyenne 50 personnes et plus.
- 06 Titulaire d'une profession libérale, soit uniquement : médecin, pharmacien, dentiste, vétérinaire, avocat, notaire, ingénieur-conseil, architecte.
- 07 Titulaire d'une autre profession indépendante non reprise ci-dessus, telle que courtier, agent de change, expert immobilier, kinésithérapeute, etc.
Commerce de luxe, hôtellerie.

Ouvriers

- 11 Ouvrier.
- 12 Contremaître, chef d'équipe.

Employés et cadres (fonctionnaires, enseignants, militaires, magistrats, etc.)

- 21 Employé (niveau enseignement primaire ou secondaire inférieur).
- 22 Employé qualifié (niveau enseignement secondaire supérieur complet).
- 23 Cadre (niveau enseignement supérieur non universitaire, instituteur, régent, etc.).
- 24 Cadre supérieur (niveau universitaire, professeur dans le secondaire supérieur, etc.).
- 25 Cadre dirigeant (directeur général, secrétaire général, PDG, professeur d'université, etc.).

Autres

- 31 Administrateur de société.
- 32 Homme politique, sénateur, député, bourgmestre d'une commune de plus de 30.000 habitants.
- 33 Comédien, artiste, sportif.
- 34 Autre (sauf chômeur), précisez : .....

SANS PROFESSION

36 CHÔMEUR

Nous vous remercions d'avoir répondu à ce questionnaire.

TABLA DE CODIFICACIONES PARA CONTESTAR A LOS RECUADROS ROJOS

PROVINCIA (España)

01. Alava
02. Albacete
03. Alicante
04. Almería
05. Avila
06. Badajoz
07. Baleares
Barcelona (ver Comarcas)
09. Burgos
10. Cáceres
11. Cádiz
12. Castellón
13. Ciudad Real
14. Córdoba
15. Coruña, La
16. Cuenca
- Gerona (ver Comarcas)
18. Granada
19. Guadalupe
20. Guipúzcoa
21. Huelva
22. Huesca
23. Jaén
24. León
- Lérida (ver Comarcas)
26. Logroño
27. Lugo
28. Madrid
29. Málaga
30. Murcia
31. Navarra
32. Orense
33. Oviedo
34. Palencia
35. Palmas, Las
36. Pontevedra
37. Salamanca
38. Sta. Cruz de Tenerife
39. Santander
40. Segovia
41. Sevilla
42. Sorla
- Tarragona (ver Comarcas)
44. Teruel
45. Toledo
46. Valencia
47. Valladolid
48. Vizcaya
49. Zamora
50. Zaragoza
51. Ceuta
52. Melilla

COMARQUES (Catalunya)

BARCELONA

55. Alt Penedès
56. Anola
57. Bages
58. Baix Llobregat
59. Barcelonès
60. Berguedà
61. Garraf
62. Maresme
63. Osona
64. Vallès Occidental
65. Vallès Oriental
66. NO HO SE

GIRONA

67. Alt Empordà
  68. Baix Empordà
  69. Cerdanya (1)
  70. Garrotxa
  71. Gironès
  72. Ripollès
  73. Selva
  74. NO HO SE
- (1) S'inclouen els municipis que pertanyen a Lleida.

LLEIDA

75. Alt Urgell
76. Garrigues
77. Noguera
78. Pallars Jussà
79. Pallars Sobirà
80. Segarra
81. Segrià
82. Solsonès
83. Urgell
84. Vall d'Aran
85. NO HO SE

TARRAGONA

86. Alt Camp
87. Baix Camp
88. Baix Ebre
89. Baix Penedès
90. Conca de Barberà
91. Montsià
92. Priorat
93. Ribera
94. Tarragonès
95. Terra Alta
96. NO HO SE

PAIS (Extranjero)

101. Afganistán
102. Albania
103. Alemania (R. D.)
104. Alemania (R. F.)
105. Andorra
106. Angola
107. Antillas
108. Arabia Saudí
109. Argelia
110. Argentina
111. Austria
112. Australia
113. Bahrein (Islas)
114. Barbados
115. Bélgica
116. Belice
117. Birmania
118. Bolivia
119. Brasil
120. Bulgaria
121. Burundi
122. Camboya
123. Camerún
124. Canadá
125. Cellán
126. Colombia
127. Corea
128. Costa Marfil
129. Costa Rica
130. Cuba
131. Chad
132. Checoslovaquia
133. Chile
134. China
135. Chipre
136. Benin
137. Dinamarca
138. Ecuador
139. El Salvador
140. Estados Unidos
141. Etiopía
142. Federación Malaya
143. Filipinas
144. Finlandia
145. Taiwan
146. Francia
147. Gabón
148. Gambia
149. Gambia
150. Gran Bretaña
151. Grecia

152. Guatemala
153. Guayanas
154. Guinea Ecuatorial
155. Guinea Bissau
156. Guyana
157. Haití
158. Holanda
159. Honduras
160. Hungría
161. India
162. Indonesia
163. Irak
164. Irán
165. Irlanda
166. Islandia
167. Israel
168. Italia
169. Jamaica
170. Japón
171. Jordania
172. Kenya
173. Kuwait
174. Laos
175. Libano
176. Liberia
177. Libia
178. Luxemburgo
179. Malasia
180. Malawi
181. Marruecos
182. Mauricio
183. Mauritania
184. México
185. Mongolia
186. Mozambique
187. Nepal
188. Nicaragua
189. Nigeria
190. Noruega
191. Nueva Zelanda
192. Omán
193. Pakistán
194. Palestina
195. Panamá
196. Paraguay
197. Perú
198. Polonia
199. Portugal
200. Puerto Rico
201. Egipto
202. Rep. Centroafricana
203. Rep. Congo (Brazzaville)
204. Rep. Congo (Kinshasa)
205. Rep. Dominicana
206. Rep. de Guinea
207. Rep. Malgache
208. Rep. Malí
209. Rep. Níger
210. Rep. Sudafricana
211. Rep. Volta
212. Zimbabue
213. Rwanda
214. Rumania
215. Senegal
216. Sierra Leona
217. Singapur
218. Siria
219. Somalia
220. Sudán
221. Suecia
222. Suiza
223. Swazilandia
224. Tailandia
225. Tanzania
226. Togo
227. Trinidad-Tobago
228. Túnez
229. Turquía
230. Uganda
231. URSS
232. Uruguay
233. Venezuela
234. Vietnam
235. Yemen

236. Yugoslavia
237. Zaire
238. Zambia
239. Otros

ESTUDIOS Y TITULOS

01. ACADEMIAS MILITARES
02. ARQUITECTURA TECNICA.
- CIENCIAS:
  04. — Biología
  05. — Física
  06. — Geología
  07. — Matemáticas
  08. — Química
- CC. INFORMACION:
  09. — Periodismo
  10. — Publicidad
  11. — Relaciones Públ.
  12. — Imagen visual y auditiva.
- CC. POLITICAS
- CC. ECONOMICAS:
  14. — General
  15. — Empresa
- DERECHO
16. ENFERMERIA
17. ESTUDIOS EMPRESARIALES:
  19. FARMACIA
  20. IDIOMAS
  21. INFORMATICA, INGENIERIA SUPERIOR:
    22. — Aeronáutica
    23. — Agronomía
    24. Caminos, canales y puertos.
    25. — Industrial
    26. — Minas
    27. — Montes
    28. — Naval
    29. — Telecomunicación
  - INGENIERIA TECNICA:
    30. — Aeronáutica
    31. — Agrícola y Forestal
    32. — Industrial
    33. — Minera
    34. — Naval
    35. — Obras Públicas
    36. — Telecomunicación
    37. — Topografía
- LETRAS:
  38. — Anglogermánicas
  39. — Arte
  40. — CC. Educación
  41. — Clásicas
  42. — Filosofía
  43. — Geografía
  44. — Hispánicas
  45. — Historia
  46. — Modernas
  47. — Psicología
  48. — Románicas
  49. — Semíticas
50. MEDICINA
51. MUSICA
52. PROFESORADO E.G.B.
53. SOCIOLOGIA
54. TEOLOGIA
55. VETERINARIA
99. Otros

CURSO MAS ALTO EN QUE SE MATRICULA

1. 1.º Curso
2. 2.º Curso
3. 3.º Curso
4. 4.º Curso
5. 5.º Curso
6. 6.º Curso
7. Curso Adaptación
8. Doctorado

GRUPO

Ver tablón anuncios de la Facultad/Escuela

CATEGORIAS SOCIO-PROFESIONALES

01. Propietarios y empresarios con asalariados.
02. Propietarios, empresarios, industriales, transportistas y comerciantes sin asalariados; artesanos y trabajadores independientes.
03. Obreros y trabajadores agrícolas fijos.
04. Obreros y trabajadores agrícolas eventuales.
05. Obreros y trabajadores especializados de la industria, construcción, transportes, comercio o servicios.
06. Obreros y trabajadores no especializados de la industria, etcétera.
07. Gerentes y directivos no propietarios (de Empresas y Sociedades privadas).
08. Técnicos y profesionales de nivel superior de Empresas y Sociedades privadas).
09. Personal con titulación media de Empresas y Sociedades privadas.
10. Personal de oficinas en Empresas y Sociedades privadas.
11. Funcionarios públicos (salvo docentes) con titulación de

Facultades o Escuelas Técnicas Superiores, de carrera, interinos, contratados o eventuales tanto del Estado como de las comunidades autónomas, provincias, municipios y administración institucional.

12. Idem con titulación media.
13. Idem de nivel auxiliar o subalterno.
14. Generales, Jefes, Oficiales de las Fuerzas Armadas o de Seguridad.
15. Suboficiales y otro personal de las Fuerzas Armadas o de Seguridad.
16. Profesores Universitarios.
17. Profesores de I.N.B., de Centros Privados de B.U.P. o Formación Profesional.
18. Profesores de E.G.B. y Preescolar (Centros estatales o privados).
19. Profesionales libres (médicos, abogados, notarios, farmacéuticos, artistas, periodistas, etc.).
20. Otros

GRANDES GRUPOS, SUBGRUPOS Y GRUPOS PRIMARIOS *

Gran grupo 0/1: Profesionales, técnicos y similares

- 01 Profesionales de ciencias químicas, físicas y geológicas y técnicos similares
  - 011 Químicos
  - 012 Físicos
  - 013 Geofísicos, geólogos, meteorólogos, astrónomos y similares
  - 014 Técnicos en ciencias químicas, físicas y geológicas y similares

- 02 Arquitectos e ingenieros superiores
  - 020 Arquitectos
  - 021 Ingenieros de caminos, canales y puertos
  - 022 Ingenieros de telecomunicación
  - 023 Ingenieros industriales
  - 024 Ingenieros navales
  - 025 Ingenieros aeronáuticos
  - 026 Ingenieros de minas
  - 027 Ingenieros agrónomos
  - 028 Ingenieros de montes
  - 029 Ingenieros geógrafos

- 03 Arquitectos e ingenieros técnicos y similares
  - 030 Arquitectos técnicos
  - 031 Ingenieros técnicos de obras públicas
  - 032 Ingenieros técnicos de telecomunicación
  - 033 Ingenieros técnicos industriales
  - 034 Ingenieros técnicos navales
  - 035 Ingenieros técnicos aeronáuticos
  - 036 Ingenieros técnicos de minas
  - 037 Ingenieros técnicos agrícolas e Ingenieros técnicos forestales
  - 038 Ingenieros técnicos topógrafos
  - 039 Delineantes y dibujantes técnicos

(*) Publicado como Anexo al Real Decreto 2240/1979 que aprueba esta Clasificación. Modificado p R. D. 731/1980.

- 04 Pilotos y oficiales de navegación aérea y marítima
 041 Pilotos y oficiales de navegación aérea.
 042 Capitanes, oficiales de cubierta y pilotos de navegación marítima
 043 Oficiales maquinistas de navegación marítima
- 05 Profesionales de ciencias biológicas, técnicos en agronomía y silvicultura y similares
 051 Biólogos, botánicos, zoólogos y similares
 052 Bioquímicos, bacteriólogos, farmacólogos, especialistas en genética y similares
 053 Técnicos en biología, agronomía y silvicultura
- 06 Médicos, veterinarios, farmacéuticos y similares
 061 Médicos y cirujanos
 063 Médicos odontólogos
 065 Veterinarios
 067 Farmacéuticos
 068 Dietéticos, bromatólogos y similares
- 07 Ayudantes técnicos sanitarios y Auxiliares en medicina, veterinaria y farmacia
 071 Ayudantes técnicos sanitarios (enfermeras y practicantes)
 072 Ayudantes técnicos sanitarios (matronas o comadronas)
 073 Fisioterapeutas y terapeutas ocupacionales
 074 Técnicos de radio-electrología médica
 075 Auxiliares de clínica y demás personal sanitario no titulado
 076 Optometristas y ópticos
 079 Ayudantes técnicos sanitarios y auxiliares en medicina, veterinaria y farmacia no clasificados en anteriores grupos primarios
- 08 Estadísticos, matemáticos, actuarios, analistas de informática y técnicos en estas ciencias
 081 Estadísticos
 982 Matemáticos
 083 Actuarios
 084 Analistas de informática
 085 Técnicos de estadística, cálculo matemático y programadores de ordenador
- 09 Economistas
 090 Economistas
- 11 Especialistas y técnicos en contabilidad
 110 Especialistas y técnicos en contabilidad
- 12 Profesionales del Derecho
 121 Fiscales, abogados y procuradores
 122 Jueces y magistrados, y secretarios judiciales
 123 Notarios y registradores
 124 Letrados y asesores jurídicos
 129 Profesionales del Derecho, no clasificados en otros grupos primarios

- 13 Profesores
  - 131 Profesores de Universidad y otros establecimientos de enseñanza superior
  - 132 Profesores de enseñanzas de nivel medio
  - 133 Profesores de educación general básica
  - 134 Profesores de educación preescolar
  - 135 Profesores de educación especial
  - 139 Profesores no clasificados en otros grupos primarios
- 14 Miembros del clero y similares
  - 141 Sacerdotes, ministros de la religión y miembros de órdenes religiosas
  - 149 Trabajadores seculares de la religión
- 15 Escritores, periodistas y similares
  - 151 Escritores y críticos
  - 152 Periodistas
  - 159 Escritores, periodistas y similares no clasificados en otros grupos primarios
- 16 Escultores, pintores, decoradores, fotógrafos y profesionales similares
  - 161 Escultores, pintores, grabadores y artistas similares
  - 162 Decoradores, dibujantes y diseñadores comerciales
  - 163 Fotógrafos
  - 164 Operadores de cámaras de cine y televisión
- 17 Profesionales de la música y de espectáculos artísticos
  - 171 Compositores, músicos y cantantes
  - 172 Coreógrafos y bailarines
  - 173 Actores, directores de teatro y cine y similares
  - 174 Empresarios y productores de espectáculos artísticos
  - 175 Artistas de circo
  - 176 Profesionales de espectáculos taurinos
  - 179 Profesionales de espectáculos artísticos no incluidos en otros grupos primarios
- 18 Profesionales del deporte
  - 181 Deportistas profesionales
  - 182 Personal técnico de los deportes
  - 189 Otros profesionales del deporte
- 19 Profesionales, técnicos y similares no clasificados en otras rúbricas
  - 191 Bibliotecarios, archiveros y conservadores de museos
  - 192 Profesionales de ciencias políticas y sociología, psicólogos, antropólogos, historiadores, geógrafos y similares
  - 193 Asistentes sociales
  - 194 Especialistas en asuntos de personal y en orientación y análisis profesional
  - 195 Filólogos, traductores e intérpretes
  - 196 Profesionales de la publicidad, de las relaciones públicas y similares
  - 199 Otros profesionales, técnicos y similares

Gran grupo 2: Miembros y personal directivo de órganos de la Administración pública y directores y gerentes de empresas

- 20 Miembros de los órganos de gobierno, legislativos y consultivos y personal directivo de la Administración Pública
  - 201 Miembros de los órganos de gobierno, legislativos y consultivos
  - 202 Personal directivo de la Administración pública
- 21 Directores y gerentes de Empresas
  - 211 Directores generales y gerentes
  - 212 Directores o jefes de departamento

Gran grupo 3: Personal de servicios administrativos y similares

- 31 Jefes de oficinas administrativas, públicas y privadas
  - 311 Jefes de oficinas administrativas públicas
  - 312 Jefes de oficinas administrativas privadas
- 32 Taquígrafos, mecanógrafos y operadores de máquinas perforadoras de fichas y cintas y similares
  - 321 Taquígrafos, mecanógrafos y operadores de telex
  - 322 Operadores de máquinas perforadoras de fichas, cintas y similares
- 33 Empleados de contabilidad y caja, taquilleros y similares
  - 331 Empleados de contabilidad y caja y taquilleros
  - 332 Empleados en cálculo de costes y salarios
  - 339 Otros empleados de contabilidad y caja, taquilleros y similares
- 34 Operadores de máquinas facturadoras, contables, de calcular y de tratamiento automático de datos
  - 341 Operadores de máquinas facturadoras, contables y de calcular
  - 342 Operadores de máquinas automáticas para el tratamiento de la información
- 35 Jefes e inspectores de servicios en los transportes y comunicaciones
  - 351 Jefes e inspectores de servicios en transportes ferroviarios
  - 352 Jefes e inspectores de servicios en los transportes por carretera y vías urbanas
  - 353 Jefes, controladores e inspectores de servicios en el transporte aéreo
  - 354 Jefes de servicios postales y de telecomunicación
  - 359 Jefes e inspectores de servicios en transportes y comunicaciones no incluidos en otros grupos primarios
- 36 Jefes de tren, revisores y cobradores en los medios de transporte de viajeros
  - 360 Jefes de tren, revisores y cobradores en los medios de transporte de viajeros
- 37 Carteros, ordenanzas y recaderos
  - 370 Carteros, ordenanzas y recaderos

- 38 Telefonistas, telegrafistas y similares
  - 380 Telefonistas y telegrafistas
- 39 Empleados de servicios administrativos y similares no clasificados en otras rúbricas
  - 391 Empleados administrativos de recepción, almacenamiento y expedición de mercancías
  - 392 Empleados de servicios de cálculo de materiales y de planificación de la producción
  - 393 Empleados de servicios administrativos
  - 394 Recepcionistas, empleados de información y de agencias de viajes
  - 395 Empleados de bibliotecas y de servicios de archivo
  - 396 Empleados de estadística y de codificación de datos
  - 397 Entrevistadores o agentes de encuestas y censos
  - 399 Otros empleados de servicios administrativos y similares

Gran grupo 4: Comerciantes, vendedores y similares

- 40 Directores y gerentes de empresas y establecimientos comerciales
  - 400 Directores y gerentes de empresas y establecimientos comerciales
- 41 Propietarios-gerentes de empresas y establecimientos comerciales
  - 410 Propietarios-gerentes de empresas y establecimientos comerciales
- 42 Jefes de ventas y jefes y agentes de compras
  - 421 Jefes de ventas
  - 422 Jefes y agentes de compras
- 43 Agentes técnicos de ventas, viajantes y representantes de comercio
  - 431 Agentes e inspectores técnicos de ventas
  - 432 Agentes, viajantes y representantes de comercio
- 44 Agentes de cambio y bolsa, corredores de comercio, agentes de la propiedad inmobiliaria, de seguros y otros
  - 441 Agentes de cambio y bolsa y corredores de comercio
  - 442 Agentes de contratación inmobiliaria y de seguros
  - 443 Agentes de venta de servicios de publicidad y otros
  - 444 Subastadores y tasadores
- 45 Dependientes de comercio, vendedores y similares
  - 451 Dependientes de comercio, demostradores y exhibidores de modelos
  - 452 Vendedores ambulantes, vendedores a domicilio y vendedores de periódicos
- 49 Comerciantes, vendedores y similares no clasificados en otras rúbricas
  - 490 Comerciantes, vendedores y similares no clasificados en otras rúbricas

Gran grupo 5: Personal de los servicios de hostelería, domésticos, personales, de protección y de seguridad y similares

- 50 Directores y gerentes de servicios de hostelería y similares
  - 500 Directores y gerentes de servicios de hostelería y similares

- 51 Propietarios-gerentes de establecimientos de hostelería y similares
    - 510 Propietarios-gerentes de establecimientos de hostelería y similares
  - 52 Encargados de personal de servicios domésticos en establecimientos, hogares y similares
    - 520 Encargados de personal de servicios domésticos en establecimientos, hogares y similares
  - 53 Cocineros, camareros y similares
    - 531 Cocineros
    - 532 Camareros y similares
  - 54 Personal de servicios en establecimientos, hogares y similares no clasificado en otros grupos primarios
    - 540 Personal de servicios en establecimientos, hogares y similares no clasificado en otros grupos primarios
  - 55 Conserjes, porteros, personal de limpieza de edificios y similares
    - 551 Conserjes y porteros
    - 552 Personal de limpieza de edificios y similar
  - 56 Trabajadores del lavado, limpieza y planchado de ropa y similares
    - 560 Trabajadores del lavado, limpieza y planchado de ropa y similares
  - 57 Personal de los servicios de peluquería, tratamientos de belleza y similar
    - 570 Personal de los servicios de peluquería, tratamientos de belleza y similar
  - 58 Personal de los servicios de protección y seguridad
    - 581 Bomberos y similares
    - 582 Comisarios e inspectores de policía
    - 583 Personal de prisiones
    - 584 Policías nacionales, municipales, vigilantes y guardas jurados
    - 589 Personal de los servicios de protección y seguridad no incluidos en otros grupos primarios
  - 59 Personal de servicios diversos no clasificados en otros subgrupos
    - 591 Guías y guías intérpretes
    - 592 Personal de pompas fúnebres y similar
    - 593 Personal de apuestas deportivas
    - 594 Personal de servicios en espectáculos públicos y centros de recreo
    - 599 Otro personal de servicios diversos
- Gran grupo 6: Personal dedicado a la agricultura, ganadería, silvicultura, pesca, caza y similares**
- 60 Directores y jefes de empresas o explotaciones agrarias y de la pesca
    - 601 Directores y jefes de empresas o explotaciones agrarias
    - 602 Directores y jefes de empresas o explotaciones de la pesca

- 61 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones agrarias y de la pesca
  - 611 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones agrícolas
  - 612 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones ganaderas y avícolas
  - 613 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones forestales
  - 614 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones agrarias mixtas
  - 615 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones de la pesca

- 62 Trabajadores agrícolas, ganaderos y similares
  - 621 Trabajadores de la agricultura
  - 624 Trabajadores de la ganadería
  - 626 Trabajadores de la avicultura
  - 627 Trabajadores de huertas, viveros y jardines
  - 628 Trabajadores que manejan maquinaria agrícola
  - 629 Otros trabajadores agrícolas, ganaderos y similares no incluidos en otros grupos primarios

- 63 Trabajadores forestales
  - 631 Taladores, trozadores y similares
  - 632 Trabajadores forestales (a excepción de taladores y trozadores)

- 64 Trabajadores de la pesca, de la caza y similares
  - 641 Pescadores
  - 642 Piscicultores y cultivadores de crustáceos y moluscos
  - 643 Cazadores
  - 649 Otros trabajadores de la pesca, de la caza y similares

- Gran grupo 7/8/9: Personal de la extracción de minerales, preparación y tratamiento de materiales, fabricación de productos, del montaje y manejo de maquinaria e instalaciones, de la construcción y de los transportes**

- 70 Contraмаestres, jefes de taller, capataces y encargados generales
  - 700 Contraмаestres, jefes de taller, capataces y encargados generales

- 71 Mineros, canteros y demás trabajadores de la extracción de minerales (incluidos líquidos y gases)
  - 711 Mineros, canteros y similares
  - 712 Preparadores de minerales y rocas
  - 713 Perforadores de pozos, sondistas y similares

- 72 Trabajadores siderometalúrgicos
  - 721 Trabajadores en hornos metalúrgicos
  - 722 Trabajadores en trenes de laminación
  - 723 Trabajadores en hornos de segunda fusión y de recalentado
  - 724 Coladores de metales en moldes y operadores de máquinas de colar metales
  - 725 Moldeadores y macheros
  - 726 Trabajadores del tratamiento térmico de los metales

- 727 Trefiladores y estiradores de metales
- 728 Galvanizadores y recubridores de metales
- 729 Trabajadores siderometalúrgicos no clasificados en otros grupos primarios

- 73 Trabajadores de la preparación y del tratamiento de la madera y de la fabricación de papel
  - 731 Trabajadores de la preparación y tratamiento de la madera
  - 732 Aserradores, trabajadores de la fabricación de chapas y tableros de contrachapados o conglomerados y similares
  - 733 Preparadores de pasta para papel
  - 734 Trabajadores de la fabricación del papel

- 74 Trabajadores en la preparación y obtención de productos químicos y trabajadores asimilados
  - 741 Operadores de máquinas quebrantadoras, trituradoras (molinos) y mezcladoras
  - 742 Operadores de instalaciones térmicas para tratamientos químicos
  - 743 Operadores de aparatos de filtración y separación
  - 744 Operadores de aparatos de destilación y de reacción
  - 745 Trabajadores del refinado del petróleo
  - 749 Otros trabajadores en la preparación y obtención de productos químicos y trabajadores asimilados

- 75 Trabajadores de la preparación y obtención de productos textiles y similares
  - 751 Preparadores de fibras
  - 752 Hiladores y bobinadores textiles
  - 753 Ajustadores de telares y preparadores de cartones para tejidos
  - 754 Tejedores y similares (excepto géneros de punto)
  - 755 Tejedores de punto
  - 756 Trabajadores del blanqueo, tinte y acabado de productos textiles
  - 757 Trabajadores de la preparación y confección de artículos de fieltro
  - 758 Trabajadores de la preparación y confección de artículos de esparto
  - 759 Otros trabajadores de la preparación y obtención de productos textiles y similares

- 76 Trabajadores del curtido, preparación y tratamiento de pieles
  - 761 Curtidores y similares
  - 762 Trabajadores de la preparación de pieles para peletería

- 77 Trabajadores de la preparación, elaboración y fabricación de productos alimenticios y bebidas.
  - 771 Molineros y similares
  - 772 Trabajadores de la fabricación y refinado de azúcar
  - 773 Matarifes, carniceros y similares
  - 774 Trabajadores de la conservación de alimentos
  - 775 Trabajadores del tratamiento de la leche y elaboración de productos lácteos
  - 776 Panaderos, pasteleros, confiteros y preparadores de pastas alimenticias
  - 777 Trabajadores del aceite y sus derivados

- 778 Trabajadores de la elaboración y fabricación de bebidas
- 779 Otros trabajadores de la preparación, elaboración y fabricación de productos alimenticios y bebidas

- 78 Trabajadores de la elaboración del tabaco
  - 781 Preparadores de tabaco
  - 782 Trabajadores de la elaboración de cigarros puros
  - 783 Trabajadores de la fabricación de cigarrillos
  - 789 Otros trabajadores de la elaboración del tabaco

- 79 Trabajadores de la confección de prendas de vestir, tapiceros y similares
  - 791 Sastres y modistas
  - 792 Peleteros y similares
  - 793 Sombrereros y gorreros
  - 794 Patronistas y cortadores
  - 795 Trabajadores de la costura y bordado
  - 796 Tapiceros y similares
  - 799 Trabajadores de la confección de prendas de vestir, tapiceros y similares no clasificados en otros grupos primarios

- 80 Trabajadores de la fabricación de calzado y demás productos de cuero natural o artificial
  - 801 Zapateros
  - 802 Trabajadores del calzado (excepto zapateros)
  - 803 Artesanos del cuero y trabajadores similares

- 81 Trabajadores de la fabricación de muebles y otros artículos de madera
  - 811 Ebanistas
  - 812 Operadores de máquinas de labrar la madera
  - 819 Trabajadores de la fabricación de muebles y otros artículos de madera no clasificados en otros grupos primarios

- 82 Trabajadores de la labra de piedras, mármoles y similares
  - 820 Trabajadores de la labra de piedras, mármoles y similares

- 83 Trabajadores de la forja de los metales y de la fabricación y ajuste de herramientas y piezas metálicas
  - 831 Herreros y forjadores
  - 832 Trabajadores de la fabricación de herramientas, mecánicos-ajustadores, modelistas, matriceros y similares
  - 833 Ajustadores de máquinas herramientas
  - 834 Operadores de máquinas herramientas
  - 835 Pulidores de metales y afiladores
  - 836 Armeros y cerrajeros
  - 839 Trabajadores de la forja de los metales y de la fabricación y ajuste de herramientas y piezas metálicas no incluidos en otros grupos primarios

- 84 Mecánicos, montadores y ajustadores de maquinaria, relojeros, mecánicos de precisión y similares
  - 841 Mecánicos, montadores, ajustadores e instaladores de maquinaria
  - 842 Relojeros y mecánicos de instrumentos de precisión
  - 843 Mecánicos de vehículos de motor
  - 844 Mecánicos de motores de avión
  - 849 Mecánicos, montadores y ajustadores de maquinaria, relojeros, mecánicos de precisión y similares no incluidos en otros grupos primarios

- 85 Electricistas, instaladores y montadores de líneas y aparatos eléctricos y ajustadores en electricidad y electrónica
  - 851 Ajustadores y mecánicos electricistas
  - 852 Ajustadores y mecánicos de instalaciones y aparatos electrónicos
  - 853 Montadores de aparatos eléctricos y electrónicos
  - 854 Mecánicos reparadores y antenistas de receptores de radio y televisión
  - 855 Electricistas (instalaciones eléctricas)
  - 856 Instaladores de equipos telefónicos y telegráficos
  - 857 Instaladores de líneas eléctricas y de telecomunicación
  - 859 Electricistas, instaladores y montadores de líneas y aparatos eléctricos y ajustadores en electricidad y electrónica no incluidos en otros grupos primarios

- 86 Operadores de emisoras de radio, televisión, equipos de sonorización y proyección cinematográfica
  - 861 Operadores de emisoras de radio y televisión
  - 862 Operadores de equipos de sonorización y de proyección cinematográfica

- 87 Fontaneros, soldadores, chapistas, caldereros y montadores de estructuras metálicas
  - 871 Fontaneros, calefactores e instaladores de tuberías
  - 872 Soldadores y oxicortadores
  - 873 Chapistas y caldereros
  - 874 Montadores de estructuras metálicas

- 88 Joyeros, plateros y similares
  - 880 Joyeros, plateros y similares

- 89 Trabajadores de la fabricación de productos de vidrio y cerámica
  - 891 Sopladores, moldeadores, laminadores, cortadores y pulidores de vidrio
  - 892 Trabajadores de la cerámica, alfareros y tejeros
  - 893 Horneros de vidrio y cerámica
  - 894 Grabadores de vidrio
  - 895 Pintores y decoradores de vidrio y cerámica
  - 899 Trabajadores de la fabricación de productos de vidrio y cerámica no incluidos en otros grupos primarios

- 90 Trabajadores de la fabricación de productos de caucho y plástico
  - 901 Trabajadores de la fabricación de productos de caucho y plástico excepto neumáticos
  - 902 Trabajadores de la fabricación y vulcanización de neumáticos

- 91 Trabajadores de la confección de productos de papel y cartón
  - 910 Trabajadores de la confección de productos de papel y cartón

- 92 Trabajadores de las artes gráficas
  - 921 Cajistas, linotipistas, monotypistas y similares
  - 922 Maquinistas de prensas de imprimir
  - 923 Estereotipadores y electrotipistas
  - 924 Grabadores de imprenta (excepto fotograbadores)
  - 925 Fotograbadores
  - 926 Encuadernadores y similares
  - 927 Trabajadores de laboratorios fotográficos
  - 929 Trabajadores de las artes gráficas no clasificados en anteriores grupos primarios

- 93 Pintores
  - 931 Pintores de edificios y construcciones
  - 932 Pintores de automóviles
  - 939 Pintores no clasificados en anteriores grupos primarios

- 94 Artesanos y trabajadores asimilados no clasificados en subgrupos anteriores
  - 941 Constructores y afinadores de instrumentos musicales
  - 942 Trabajadores de la confección de objetos y muebles de mimbre, cepillos, escobas y similares
  - 943 Trabajadores de la fabricación de productos devivados de minerales no metálicos
  - 944 Trabajadores de la fabricación de juguetes y muñecos (excepto de plástico), botones y otros artículos de adorno del vestido y tocado
  - 945 Trabajadores de la fabricación de linóleo y artículos de corcho
  - 946 Trabajadores de la fabricación de fósforos, bujías y velas
  - 949 Trabajadores manufactureros y asimilados no incluidos en anteriores grupos primarios

- 95 Trabajadores de la construcción
  - 951 Albañiles
  - 952 Trabajadores de la construcción en hormigón armado, enfoscadores y soladores en terrazo
  - 953 Techadores
  - 954 Carpinteros y parqueteros
  - 955 Enlucidores, escayolistas y estuquistas
  - 956 Instaladores de material aislante y de insonorización
  - 957 Cristaleros
  - 959 Trabajadores de la construcción no incluidos en anteriores grupos primarios

- 96 Operadores de máquinas fijas y de instalaciones similares
  - 961 Operadores de instalaciones de producción y distribución de energía eléctrica
  - 969 Otros operadores de máquinas fijas y de instalaciones similares
- 97 Trabajadores de la carga y descarga, manejo de materiales y mercancías y de movimiento de tierras
  - 971 Estibadores, cargadores y embaladores
  - 972 Instaladores de aparatos de elevación, empalmadores de cables y similares
  - 973 Conductores de grúas y operadores de instalaciones de elevación
  - 974 Conductores de máquinas para el movimiento de tierras y de equipos similares
  - 979 Trabajadores de la carga y descarga, manejo de materiales y mercancías y de movimiento de tierras no incluidos en otros grupos primarios
- 98 Conductores y otro personal de maniobra de los medios de transporte
  - 981 Contra maestres y marineros de cubierta
  - 982 Marineros de sala de máquinas
  - 983 Maquinistas y fogoneros de locomotoras
  - 984 Jefes de trenes de mercancías, guardagujas y agentes de maniobras
  - 985 Conductores de vehículos de motor
  - 986 Conductores de vehículos de tracción animal y de animales de carga
  - 989 Conductores de otro personal de maniobras de los medios de transporte no clasificados en anteriores grupos primarios
- 99 Trabajadores no clasificados en otros subgrupos (peones)
  - 999 Trabajadores no clasificados en otros grupos primarios (peones)

Gran grupo X: Trabajadores que no pueden ser clasificados según la ocupación

- X1 Personas en busca de su primer empleo
  - X10 Personas en busca de su primer empleo
- X2 Personas con ocupaciones no bien especificadas
  - X20 Personas con ocupaciones no bien especificadas
- X3 Personas que no han declarado ninguna ocupación
  - X30 Personas que no han declarado ninguna ocupación

Gran grupo Y: Profesionales de las fuerzas armadas

- Y0 Profesionales de las fuerzas armadas
- Y00 Profesionales de las fuerzas armadas

GRANDES GRUPOS, SUBGRUPOS Y GRUPOS PRIMARIOS *

Gran grupo 0/1: Profesionales, técnicos y similares

- 01 Profesionales de ciencias químicas, físicas y geológicas y técnicos similares
  - 011 Químicos
  - 012 Físicos
  - 013 Geofísicos, geólogos, meteorólogos, astrónomos y similares
  - 014 Técnicos en ciencias químicas, físicas y geológicas y similares

- 02 Arquitectos e ingenieros superiores
  - 020 Arquitectos
  - 021 Ingenieros de caminos, canales y puertos
  - 022 Ingenieros de telecomunicación
  - 023 Ingenieros industriales
  - 024 Ingenieros navales
  - 025 Ingenieros aeronáuticos
  - 026 Ingenieros de minas
  - 027 Ingenieros agrónomos
  - 028 Ingenieros de montes
  - 029 Ingenieros geógrafos

- 03 Arquitectos e ingenieros técnicos y similares
  - 030 Arquitectos técnicos
  - 031 Ingenieros técnicos de obras públicas
  - 032 Ingenieros técnicos de telecomunicación
  - 033 Ingenieros técnicos industriales
  - 034 Ingenieros técnicos navales
  - 035 Ingenieros técnicos aeronáuticos
  - 036 Ingenieros técnicos de minas
  - 037 Ingenieros técnicos agrícolas e Ingenieros técnicos forestales
  - 038 Ingenieros técnicos topógrafos
  - 039 Delineantes y dibujantes técnicos

(*) Publicado como Anexo al Real Decreto 2240/1979 que aprueba esta Clasificación. Modificado por R. D. 731/1980.

- 04 Pilotos y oficiales de navegación aérea y marítima
  - 041 Pilotos y oficiales de navegación aérea.
  - 042 Capitanes, oficiales de cubierta y pilotos de navegación marítima
  - 043 Oficiales maquinistas de navegación marítima

- 05 Profesionales de ciencias biológicas, técnicos en agronomía y silvicultura y similares
  - 051 Biólogos, botánicos, zoólogos y similares
  - 052 Bioquímicos, bacteriólogos, farmacólogos, especialistas en genética y similares
  - 053 Técnicos en biología, agronomía y silvicultura

- 06 Médicos, veterinarios, farmacéuticos y similares
  - 061 Médicos y cirujanos
  - 063 Médicos odontólogos
  - 065 Veterinarios
  - 067 Farmacéuticos
  - 068 Dietéticos, bromatólogos y similares

- 07 Ayudantes técnicos sanitarios y Auxiliares en medicina, veterinaria y farmacia
  - 071 Ayudantes técnicos sanitarios (enfermeras y practicantes)
  - 072 Ayudantes técnicos sanitarios (matronas o comadronas)
  - 073 Fisioterapeutas y terapeutas ocupacionales
  - 074 Técnicos de radio-electrología médica
  - 075 Auxiliares de clínica y demás personal sanitario no titulado
  - 076 Optometristas y ópticos
  - 079 Ayudantes técnicos sanitarios y auxiliares en medicina, veterinaria y farmacia no clasificados en anteriores grupos primarios

- 08 Estadísticos, matemáticos, actuarios, analistas de informática y técnicos en estas ciencias
  - 081 Estadísticos
  - 082 Matemáticos
  - 083 Actuarios
  - 084 Analistas de informática
  - 085 Técnicos de estadística, cálculo matemático y programadores de ordenador

- 09 Economistas
  - 090 Economistas

- 11 Especialistas y técnicos en contabilidad
  - 110 Especialistas y técnicos en contabilidad

- 12 Profesionales del Derecho
  - 121 Fiscales, abogados y procuradores
  - 122 Jueces y magistrados, y secretarios judiciales
  - 123 Notarios y registradores
  - 124 Letrados y asesores jurídicos
  - 129 Profesionales del Derecho, no clasificados en otros grupos primarios

- 13 Profesores
  - 131 Profesores de Universidad y otros establecimientos de enseñanza superior
  - 132 Profesores de enseñanzas de nivel medio
  - 133 Profesores de educación general básica
  - 134 Profesores de educación preescolar
  - 135 Profesores de educación especial
  - 139 Profesores no clasificados en otros grupos primarios
- 14 Miembros del clero y similares
  - 141 Sacerdotes, ministros de la religión y miembros de órdenes religiosas
  - 149 Trabajadores seculares de la religión
- 15 Escritores, periodistas y similares
  - 151 Escritores y críticos
  - 152 Periodistas
  - 159 Escritores, periodistas y similares no clasificados en otros grupos primarios
- 16 Escultores, pintores, decoradores, fotógrafos y profesionales similares
  - 161 Escultores, pintores, grabadores y artistas similares
  - 162 Decoradores, dibujantes y diseñadores comerciales
  - 163 Fotógrafos
  - 164 Operadores de cámaras de cine y televisión
- 17 Profesionales de la música y de espectáculos artísticos
  - 171 Compositores, músicos y cantantes
  - 172 Coreógrafos y bailarines
  - 173 Actores, directores de teatro y cine y similares
  - 174 Empresarios y productores de espectáculos artísticos
  - 175 Artistas de circo
  - 176 Profesionales de espectáculos taurinos
  - 179 Profesionales de espectáculos artísticos no incluidos en otros grupos primarios
- 18 Profesionales del deporte
  - 181 Deportistas profesionales
  - 182 Personal técnico de los deportes
  - 189 Otros profesionales del deporte
- 19 Profesionales, técnicos y similares no clasificados en otras rúbricas
  - 191 Bibliotecarios, archiveros y conservadores de museos
  - 192 Profesionales de ciencias políticas y sociología, psicólogos, antropólogos, historiadores, geógrafos y similares
  - 193 Asistentes sociales
  - 194 Especialistas en asuntos de personal y en orientación y análisis profesional
  - 195 Filólogos, traductores e intérpretes
  - 196 Profesionales de la publicidad, de las relaciones públicas y similares
  - 199 Otros profesionales, técnicos y similares

Gran grupo 2: Miembros y personal directivo de órganos de la Administración pública y directores y gerentes de empresas

- 20 Miembros de los órganos de gobierno, legislativos y consultivos y personal directivo de la Administración Pública
  - 201 Miembros de los órganos de gobierno, legislativos y consultivos
  - 202 Personal directivo de la Administración pública
- 21 Directores y gerentes de Empresas
  - 211 Directores generales y gerentes
  - 212 Directores o jefes de departamento

Gran grupo 3: Personal de servicios administrativos y similares

- 31 Jefes de oficinas administrativas, públicas y privadas
  - 311 Jefes de oficinas administrativas públicas
  - 312 Jefes de oficinas administrativas privadas
- 32 Taquígrafos, mecanógrafos y operadores de máquinas perforadoras de fichas y cintas y similares
  - 321 Taquígrafos, mecanógrafos y operadores de telex
  - 322 Operadores de máquinas perforadoras de fichas, cintas y similares
- 33 Empleados de contabilidad y caja, taquilleros y similares
  - 331 Empleados de contabilidad y caja y taquilleros
  - 332 Empleados en cálculo de costes y salarios
  - 339 Otros empleados de contabilidad y caja, taquilleros y similares
- 34 Operadores de máquinas facturadoras, contables, de calcular y de tratamiento automático de datos
  - 341 Operadores de máquinas facturadoras, contables y de calcular
  - 342 Operadores de máquinas automáticas para el tratamiento de la información
- 35 Jefes e inspectores de servicios en los transportes y comunicaciones
  - 351 Jefes e inspectores de servicios en transportes ferroviarios
  - 352 Jefes e inspectores de servicios en los transportes por carretera y vías urbanas
  - 353 Jefes, controladores e inspectores de servicios en el transporte aéreo
  - 354 Jefes de servicios postales y de telecomunicación
  - 359 Jefes e inspectores de servicios en transportes y comunicaciones no incluidos en otros grupos primarios
- 36 Jefes de tren, revisores y cobradores en los medios de transporte de viajeros
  - 360 Jefes de tren, revisores y cobradores en los medios de transporte de viajeros
- 37 Carteros, ordenanzas y recaderos
  - 370 Carteros, ordenanzas y recaderos

- 38 Telefonistas, telegrafistas y similares
  - 380 Telefonistas y telegrafistas
- 39 Empleados de servicios administrativos y similares no clasificados en otras rúbricas
  - 391 Empleados administrativos de recepción, almacenamiento y expedición de mercancías
  - 392 Empleados de servicios de cálculo de materiales y de planificación de la producción
  - 393 Empleados de servicios administrativos
  - 394 Recepcionistas, empleados de información y de agencias de viajes
  - 395 Empleados de bibliotecas y de servicios de archivo
  - 396 Empleados de estadística y de codificación de datos
  - 397 Entrevistadores o agentes de encuestas y censos
  - 399 Otros empleados de servicios administrativos y similares

Gran grupo 4: Comerciantes, vendedores y similares

- 40 Directores y gerentes de empresas y establecimientos comerciales
  - 400 Directores y gerentes de empresas y establecimientos comerciales
- 41 Propietarios-gerentes de empresas y establecimientos comerciales
  - 410 Propietarios-gerentes de empresas y establecimientos comerciales
- 42 Jefes de ventas y jefes y agentes de compras
  - 421 Jefes de ventas
  - 422 Jefes y agentes de compras
- 43 Agentes técnicos de ventas, viajantes y representantes de comercio
  - 431 Agentes e inspectores técnicos de ventas
  - 432 Agentes, viajantes y representantes de comercio
- 44 Agentes de cambio y bolsa, corredores de comercio, agentes de la propiedad inmobiliaria, de seguros y otros
  - 441 Agentes de cambio y bolsa y corredores de comercio
  - 442 Agentes de contratación inmobiliaria y de seguros
  - 443 Agentes de venta de servicios de publicidad y otros
  - 444 Subastadores y tasadores
- 45 Dependientes de comercio, vendedores y similares
  - 451 Dependientes de comercio, demostradores y exhibidores de modelos
  - 452 Vendedores ambulantes, vendedores a domicilio y vendedores de periódicos
- 49 Comerciantes, vendedores y similares no clasificados en otras rúbricas
  - 490 Comerciantes, vendedores y similares no clasificados en otras rúbricas

Gran grupo 5: Personal de los servicios de hostelería, domésticos, personales, de protección y de seguridad y similares

- 50 Directores y gerentes de servicios de hostelería y similares
  - 500 Directores y gerentes de servicios de hostelería y similares

- 51 Propietarios-gerentes de establecimientos de hostelería y similares
  - 510 Propietarios-gerentes de establecimientos de hostelería y similares
- 52 Encargados de personal de servicios domésticos en establecimientos, hogares y similares
  - 520 Encargados de personal de servicios domésticos en establecimientos, hogares y similares
- 53 Cocineros, camareros y similares
  - 531 Cocineros
  - 532 Camareros y similares
- 54 Personal de servicios en establecimientos, hogares y similares no clasificado en otros grupos primarios
  - 540 Personal de servicios en establecimientos, hogares y similares no clasificado en otros grupos primarios
- 55 Conserjes, porteros, personal de limpieza de edificios y similares
  - 551 Conserjes y porteros
  - 552 Personal de limpieza de edificios y similar
- 56 Trabajadores del lavado, limpieza y planchado de ropa y similares
  - 560 Trabajadores del lavado, limpieza y planchado de ropa y similares
- 57 Personal de los servicios de peluquería, tratamientos de belleza y similar
  - 570 Personal de los servicios de peluquería, tratamientos de belleza y similar
- 58 Personal de los servicios de protección y seguridad
  - 581 Bomberos y similares
  - 582 Comisarios e inspectores de policía
  - 583 Personal de prisiones
  - 584 Policías nacionales, municipales, vigilantes y guardas jurados
  - 589 Personal de los servicios de protección y seguridad no incluidos en otros grupos primarios
- 59 Personal de servicios diversos no clasificados en otros subgrupos
  - 591 Guías y guías intérpretes
  - 592 Personal de pompas fúnebres y similar
  - 593 Personal de apuestas deportivas
  - 594 Personal de servicios en espectáculos públicos y centros de recreo
  - 599 Otro personal de servicios diversos

**Gran grupo 6: Personal dedicado a la agricultura, ganadería,
silvicultura, pesca, caza y similares**

- 60 Directores y jefes de empresas o explotaciones agrarias y de la pesca
  - 601 Directores y jefes de empresas o explotaciones agrarias
  - 602 Directores y jefes de empresas o explotaciones de la pesca

- 61 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones agrarias y de la pesca
  - 611 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones agrícolas
  - 612 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones ganaderas y avícolas
  - 613 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones forestales
  - 614 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones agrarias mixtas
  - 615 Trabajadores por cuenta propia de explotaciones de la pesca

- 62 Trabajadores agrícolas, ganaderos y similares
  - 621 Trabajadores de la agricultura
  - 624 Trabajadores de la ganadería
  - 626 Trabajadores de la avicultura
  - 627 Trabajadores de huertas, viveros y jardines
  - 628 Trabajadores que manejan maquinaria agrícola
  - 629 Otros trabajadores agrícolas, ganaderos y similares no incluidos en otros grupos primarios

- 63 Trabajadores forestales
  - 631 Taladores, trozadores y similares
  - 632 Trabajadores forestales (a excepción de taladores y trozadores)

- 64 Trabajadores de la pesca, de la caza y similares
  - 641 Pescadores
  - 642 Piscicultores y cultivadores de crustáceos y moluscos
  - 643 Cazadores
  - 649 Otros trabajadores de la pesca, de la caza y similares

Gran grupo 7/8/9: Personal de la extracción de minerales, preparación y tratamiento de materiales, fabricación de productos, del montaje y manejo de maquinaria e instalaciones, de la construcción y de los transportes

- 70 Contraмаestres, jefes de taller, capataces y encargados generales
  - 700 Contraмаestres, jefes de taller, capataces y encargados generales

- 71 Mineros, canteros y demás trabajadores de la extracción de minerales (incluidos líquidos y gases)
  - 711 Mineros, canteros y similares
  - 712 Preparadores de minerales y rocas
  - 713 Perforadores de pozos, sondistas y similares

- 72 Trabajadores siderometalúrgicos
  - 721 Trabajadores en hornos metalúrgicos
  - 722 Trabajadores en trenes de laminación
  - 723 Trabajadores en hornos de segunda fusión y de recalentado
  - 724 Coladores de metales en moldes y operadores de máquinas de colar metales
  - 725 Moldeadores y macheros
  - 726 Trabajadores del tratamiento térmico de los metales

- 727 Trefiladores y estiradores de metales
- 728 Galvanizadores y recubridores de metales
- 729 Trabajadores siderometalúrgicos no clasificados en otros grupos primarios

- 73 Trabajadores de la preparación y del tratamiento de la madera y de la fabricación de papel
  - 731 Trabajadores de la preparación y tratamiento de la madera
  - 732 Aserradores, trabajadores de la fabricación de chapas y tableros de contrachapados o conglomerados y similares
  - 733 Preparadores de pasta para papel
  - 734 Trabajadores de la fabricación del papel

- 74 Trabajadores en la preparación y obtención de productos químicos y trabajadores asimilados
  - 741 Operadores de máquinas quebrantadoras, trituradoras (molinos) y mezcladoras
  - 742 Operadores de instalaciones térmicas para tratamientos químicos
  - 743 Operadores de aparatos de filtración y separación
  - 744 Operadores de aparatos de destilación y de reacción
  - 745 Trabajadores del refinado del petróleo
  - 749 Otros trabajadores en la preparación y obtención de productos químicos y trabajadores asimilados

- 75 Trabajadores de la preparación y obtención de productos textiles y similares
  - 751 Preparadores de fibras
  - 752 Hiladores y bobinadores textiles
  - 753 Ajustadores de telares y preparadores de cartones para tejidos
  - 754 Tejedores y similares (excepto géneros de punto)
  - 755 Tejedores de punto
  - 756 Trabajadores del blanqueo, tinte y acabado de productos textiles
  - 757 Trabajadores de la preparación y confección de artículos de fieltro
  - 758 Trabajadores de la preparación y confección de artículos de esparto
  - 759 Otros trabajadores de la preparación y obtención de productos textiles y similares

- 76 Trabajadores del curtido, preparación y tratamiento de pieles
  - 761 Curtidores y similares
  - 762 Trabajadores de la preparación de pieles para peletería

- 77 Trabajadores de la preparación, elaboración y fabricación de productos alimenticios y bebidas.
  - 771 Molineros y similares
  - 772 Trabajadores de la fabricación y refinado de azúcar
  - 773 Matarifes, carniceros y similares
  - 774 Trabajadores de la conservación de alimentos
  - 775 Trabajadores del tratamiento de la leche y elaboración de productos lácteos
  - 776 Panaderos, pasteleros, confiteros y preparadores de pastas alimenticias
  - 777 Trabajadores del aceite y sus derivados

- 778 Trabajadores de la elaboración y fabricación de bebidas
- 779 Otros trabajadores de la preparación, elaboración y fabricación de productos alimenticios y bebidas

- 78 Trabajadores de la elaboración del tabaco
  - 781 Preparadores de tabaco
  - 782 Trabajadores de la elaboración de cigarros puros
  - 783 Trabajadores de la fabricación de cigarrillos
  - 789 Otros trabajadores de la elaboración del tabaco

- 79 Trabajadores de la confección de prendas de vestir, tapiceros y similares
  - 791 Sastres y modistas
  - 792 Peleteros y similares
  - 793 Sombrereros y gorreros
  - 794 Patronistas y cortadores
  - 795 Trabajadores de la costura y bordado
  - 796 Tapiceros y similares
  - 799 Trabajadores de la confección de prendas de vestir, tapiceros y similares no clasificados en otros grupos primarios

- 80 Trabajadores de la fabricación de calzado y demás productos de cuero natural o artificial
  - 801 Zapateros
  - 802 Trabajadores del calzado (excepto zapateros)
  - 803 Artesanos del cuero y trabajadores similares

- 81 Trabajadores de la fabricación de muebles y otros artículos de madera
  - 811 Ebanistas
  - 812 Operadores de máquinas de labrar la madera
  - 819 Trabajadores de la fabricación de muebles y otros artículos de madera no clasificados en otros grupos primarios

- 82 Trabajadores de la labra de piedras, mármoles y similares
  - 820 Trabajadores de la labra de piedras, mármoles y similares

- 83 Trabajadores de la forja de los metales y de la fabricación y ajuste de herramientas y piezas metálicas
  - 831 Herreros y forjadores
  - 832 Trabajadores de la fabricación de herramientas, mecánicos-ajustadores, modelistas, matriceros y similares
  - 833 Ajustadores de máquinas herramientas
  - 834 Operadores de máquinas herramientas
  - 835 Pulidores de metales y afiladores
  - 836 Armeros y cerrajeros
  - 839 Trabajadores de la forja de los metales y de la fabricación y ajuste de herramientas y piezas metálicas no incluidos en otros grupos primarios

LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA A CATALUNYA: UNA VISIÓ COMARCAL*

PERE LLEONART
ALVAR GAROLA¹

Introducció i metodologia

L'anàlisi de la demanda d'educació és un element bàsic en la programació de l'oferta universitària. La situació que presenta el sistema universitari d'un país en un moment determinat i la seva posterior evolució, no són altra cosa que el resultat del joc d'influències recíproques entre la demanda d'estudis per part dels individus i el grau, el moment i la forma en què es respon a aquesta demanda.

Des d'aquesta perspectiva, qualsevol intent de desenvolupament i de millora del sistema educatiu universitari s'ha de basar en el coneixement dels factors que influeixen en les decisions dels individus que, en un moment donat, han d'escollir el nivell i el tipus d'estudis que volen realitzar.² I això, fonamentalment, per dues raons:

- A fi de preveure els canvis en les eleccions dels estudiants, que es tradueixen en canvis en la demanda agregada en les diferents àrees d'estudi.
- Per poder formular, amb un mínim de garanties d'eficàcia, mesures de política educativa que introdueixin ajustos correctors en el sistema educatiu en funció d'uns objectius prèviament establerts.

L'enfocament d'aquest treball ha estat, fonamentalment, analitzar les dades contingudes en les següents fonts estadístiques:

- Estadística Universitaria Española (1970-71/1981-82) MEC 1984.
  - Les dades estadístiques sobre matrícules recollides per la Direcció General d'Universitats de la Generalitat respecte a les tres universitats catalanes.
  - Les dades estadístiques sobre característiques de sexe-edat dels alumnes, contingudes en les Memòries de les respectives universitats.
  - Resultats estadístics de la preinscripció per al curs 1985-86, a càrrec del Centre de Càlcul de la Universitat de Barcelona.
- La comarcalització de les dades universitàries s'ha fet en base al domicili familiar habitual dels estudiants de les tres universitats catalanes. S'ha utilitzat aquesta variable perquè és la que millor reflecteix la seva procedència.

* Aquest article es basa en el treball "Una primera aproximació a la demanda universitària a Catalunya", en tràmit de publicació per part de la Direcció General d'Universitats del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

1. Volem agrair els consells i suggeriments que hem rebut d'en MANUEL MARTI i RECOBER, en FRANCESC BOSCH i l'AURELIA MODREGO. A tots ells el nostre agraïment. Nosaltres assumim, però, la responsabilitat final del treball.

2. JANE MARCEAU estableix un quadre de grups de factors que influeixen en la demanda individual d'educació i que són: factors psicològics/individuais, estructurals/institucionals, socials/familiars i econòmics/financers. Vegeu *Individual Demand for Education*, OCDE 1979.

Les dades s'han obtingut a partir dels fulls de matriculació del curs 1983-84, dels quals s'ha fet una explotació informàtica específica. En el cas de la Universitat de Barcelona, es disposava de llistats referents a la comarca d'origen de l'alumne, mentre que a la Universitat Autònoma i a la Politècnica la informació era a nivell municipal. Així, doncs, ha calgut agrupar aquestes dades i depurar-les, amb la qual cosa s'ha aconseguit de reduir els casos de procedència desconeguda a menys d'un 0,2 %.

L'evolució de la demanda universitària catalana

L'anàlisi de les dades de matriculació a les universitats catalanes constitueix una aproximació de la demanda real d'educació superior en l'àmbit català. En efecte, cal tenir en compte que fins al curs 1985-86, exceptuant alguns casos com el de la Facultat de Medicina,³ tot estudiant que hagués superat les proves de selectivitat tenia opció a matricular-se en el centre que ell escollís⁴ sense cap limitació quant al nombre d'inscrits. D'aquesta manera, és lògic pensar que la matricula a les diverses facultats reflecteix la demanda universitària a Catalunya.

Cal tenir en compte, però, que oferta i demanda universitàries no són independents sinó que tenen una important interrelació. Així, la creació en un lloc determinat d'un centre universitari genera en ella mateixa una demanda d'aquest tipus d'estudis, el que anomenarem demanda induïda per l'oferta.

L'augment de la matriculació: canvis en el ritme de creixement

En el període que va des del curs 1970-71 al 1983-84 s'ha produït un fort creixement del nombre d'estudiants universitaris a Catalunya, que pràcticament s'ha doblat, amb un 89,4 % d'augment. El període 1973-74 fins al 1977-78 és el de màxim creixement, amb uns augments superiors al 10 % anual, mentre que eren d'un 4-5 % els

anys anteriors. Aquest ritme ralenteix fortament els anys següents, a conseqüència, sobretot del fet que en el curs 1978-79 es va retardar un any l'entrada a la Universitat. Recuperat l'augment normal, les taxes de creixement tornen a assolir un ritme sostingut d'un 4,5 % anual, aproximadament, el període 1982-83/1984-85.⁵

DIFERENTS RITMES DE CREIXEMENT DE LA MATRÍCULA UNIVERSITÀRIA CATALANA

Etapes	% creixement anual acumulatiu
1970-71 / 1973-74	4,8
1973-74 / 1977-78	10,8
1978-79 / 1982-83	0,6
1982-83 / 1984-85	4,5

Aquest creixement és, de tota manera, inferior al de la mitjana estatal que se situa al voltant del 112,9 %. Aquest creixement relativament menor s'explica tant pel nivell més alt d'ensenyament superior que es donava a Catalunya a principis dels anys 70, com per l'obertura i el desenvolupament de nous centres universitaris arreu de l'Estat⁶ i l'ampliació del nombre de centres on es poden estudiar certes especialitats molt específiques, com és ara arquitectura o enginyeria industrial. Això ha generat una creixent demanda d'educació superior en aquelles zones. D'aquesta manera, les universitats catalanes han passat de representar el 18,3 % dels estudiants de tot l'Estat, el curs 1970-71, al 16,3 % actual. Aquest procés, que es podria anomenar de desconcentració universitària, ha afectat de forma més intensa encara el dis-

3. A part d'aquest, hi havia diferents tipus de mecanismes més o menys encoberts de cara a atenuar l'entrada a Informàtica, Telecomunicacions, Veterinària, Ciències de la Informació...

4. Cal esmentar el fet que els centres de Batxillerat estaven adscrits a una determinada universitat (UB o UAB) i era allí on s'havien de seguir els estudis universitaris; tanmateix, no existeix cap mena de limitació quant al tipus d'estudi escollit dins les dues universitats.

5. El ritme de creixement dels matriculats a 1r. és inferior, d'un 3,2 % anual. El nombre d'estudiants que inicien una carrera augmentarà els 6-8 anys vidents, a un ritme proper al 2,9 % fins al curs 1993-94, en que es pot arribar als 48.000 estudiants, o sigui, un 25 % superior al curs 1985-86. Això serà degut al fet que les elevades cohorts de població nascudes entre el 1970 i el 1975 arribaran a la Universitat. A partir de llavors, però, es produirà un fort descens dels fluxos de matriculats a primer curs, que continuarà fins a més enllà de l'any 2000. De tota manera, el fet que durant alguns cursos després del 1993-94, els fluxos d'entrada siguin superiors als de sortides, farà que el màxim de matriculats al conjunt de la Universitat pugui situar-se a l'entorn del curs 1996-97, passat el qual també hi haurà una forta i progressiva davallada d'aquesta xifra.

6. En el període 1970-85 s'han creat les següents Universitats a: Alcalá de Henares, Alacant, Balears, Cadis, Còrdova, Extremadura, la Politècnica de Las Palmas, Lleó, Màlaga, Santander, la Politècnica de València, UNED, i està en fase de creació la de Castilla-La Mancha. A més, s'han creat molts nous centres a les Universitats existents, per exemple els centres on es pot estudiar enginyeria han passat de 4 a 13.

tricta universitari de Madrid, que ha reduït la seva concentració universitària del 29 % al 16 % de tot l'Estat en el mateix període. Un factor que ha influït en aquest diferent comportament és que, mentre que Madrid ha exercit tradicionalment una forta atracció no tan sols sobre les dues Castelles sinó també sobre Andalusia i Extremadura (zones en les quals s'han creat nous centres universitaris en aquests darrers anys), les universitats catalanes s'han nodrit tradicionalment d'estudiants procedents majoritàriament del mateix Principat.⁷

Fins al 1984 Catalunya no recuperà el grau d'escolarització del 1978, reduït els anys següents pel retard d'un any fet en l'entrada a la Universitat, fet que indicaria una certa estabilitat en aquest darrer període. Aquesta tendència és força similar a la que es produeix en el conjunt de l'Estat.⁸

GRAU D'ESCOLARITZACIÓ UNIVERSITÀRIA (respecte a la població de 18 a 23 anys)

	Catalunya	Espanya
1975	17,5	14,8
1976	18,6	16,3
1977	18,4	17,3
1978	20,1	18,7
1979	18,0	17,5
1980	18,6	17,7
1981	18,1	17,2
1982	19,2	—
1983	19,1	17,9
1984	20,2	19,0

La distribució de la demanda entre les tres universitats

De les tres universitats catalanes, l'Autònoma de Bellaterra és la que experimenta una taxa més elevada de creixement de la matriculació, que gairebé es duplica en els darrers 10 anys, mentre que

7. Actualment, el percentatge d'estudiants a les Universitats catalanes amb domicili habitual familiar fora de Catalunya només és d'un 7,5 %.

8. El grau d'escolarització universitari s'ha calculat respecte a la població entre els 18 i els 23 anys. Cal tenir en compte que hi ha molts universitaris d'edats superiors, la qual cosa fa que aquestes xifres siguin només indicatives de cara a poder fer comparances i tractar l'evolució de les matèries. En efecte, segons les memòries de les Universitats catalanes, a l'entorn d'un terç dels alumnes matriculats tenen més de 23 anys, o sia que la valoració s'hauria de reduir en aquest percentatge. Cal tenir en compte també aquells alumnes que estan alhora matriculats en més d'un centre, els quals representaven el curs 1984-85 a la UAB un 2,1 % dels alumnes. Finalment, cal assenyalar que no s'han tingut en compte els estudiants catalans matriculats fora de Catalunya.

la Universitat de Barcelona augmenta el nombre d'inscrits d'un 30 % i la Politècnica presenta un preocupant estancament. De tota manera, la UB concentra encara el 60,5 % de tot l'alumnat universitari, per un 22,8 % la UAB i només un 16,7 % la Politècnica.

La UAB és de creació recent, concretament s'instaura l'any 1968, i és, en certa manera, competitiva amb la UB, ja que s'hi cursen pràcticament els mateixos estudis. En aquest sentit, és destacable que la UAB ha passat de tenir el 20 % de l'alumnat universitari,⁹ el curs 1975-76, en què es pot considerar que ja s'ha acabat l'etapa fundacional, i que es troba en un període de funcionament normal, a tenir-ne el 27 % el darrer curs. La intensitat d'aquest procés, que es podria anomenar de desconcentració,¹⁰ ha estat superior al que s'ha produït al districte de Madrid, on es va crear una Universitat Autònoma al mateix temps que es fundava la de Bellaterra.

Evolució de la matricula per facultats i àrees d'estudi

Si fem una anàlisi més desagregada d'aquesta xifra, la primera conclusió important que s'obté és el pes predominant de les que es poden anomenar carreres llargues, i que agrupen les Facultats i les ETS, que concentren les tres quartes parts de la matricula universitària, davant les Escoles Universitàries. En els darrers anys aquesta proporció entre els dos tipus de carreres s'ha mantingut, la qual cosa dona la idea d'un creixement bastant similar.

Aquestes dades s'acosten molt a les del conjunt espanyol, però, en canvi, són radicalment diferents a les obtingudes en els països més avançats, on hi ha una gran abundància de títols curts més especialitzats i, per tant, disposen d'una Universitat més flexible on amb una igualtat de pressupost per persona disposen de més recursos anuals per alumne.

Si tenim en compte l'evolució de la matricula en les diverses facultats i àrees d'estudi es pot observar un comportament bastant diferent. Així,

9. Aquest percentatge s'ha obtingut prenent com a base els estudiants de la UB i de la UAB i no els de la Politècnica, ja que els seus estudis no són competitius, excepte en el cas de la informàtica.

10. Es parla de desconcentració i no de descentralització perquè les Universitats Autònomes tenien com a missió l'augmentar l'oferta d'ensenyament superior i descongestionar les Facultats existents i no de distribuir la Universitat per tot el territori. Amb el tema de les extensions universitàries s'ha produït un cert procés descentralitzador, del qual parlarem posteriorment.

EVOLUCIÓ DE LA MATRICULACIÓ A LES TRES UNIVERSITATS CATALANES
(inclou els centres adscrits)

	1970-71		1975-76 ¹		1979-80		1984-85	
	nombre	índex	nombre	índex	nombre	índex	nombre	índex
U. de Barcelona	34.877	63,5	54.902	100	61.048	111,0	71.424	130,1
U. Autònoma	2.382	17,4	13.679	100	18.897	138,1	26.943	197,0
U. Politècnica	23.315	116,6	19.978	100	19.775	98,4	19.750	98,8
Total	60.574	68,4	88.559	100	99.720	112,6	118.117	133,4

1. S'ha escollit aquest any com a índex 100 perquè en aquesta època la UAB estava a ple funcionament i així s'evita de recollir com a creixement de la matrícula l'enregistrat entre el 1970 i el 1975 a causa del desenvolupament de la Universitat. El curs 1970-71 la UAB només tenia Facultats de Ciències, Econòmiques, Filosofia i Lletres i Medicina.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General d'Universitats de la Generalitat de Catalunya.

**LA DESCENTRALITZACIÓ UNIVERSITÀRIA: UNA COMPARACIÓ
BARCELONA-MADRID**

	1975-76 Estudiants		1984-85 Estudiants	
	Nombre	%	Nombre	%
Barcelona				
U. Barcelona	54.902	80,0	71.404	72,6
U.A. Bellaterra	13.679	20,0	26.943	27,4
Total	68.581	100,0	98.347	100,0
Madrid				
Complutense	88.891	79,6	93.777	77,5
U.A. Madrid	22.751	20,4	27.218	22,5
Total	111.642	100,0	120.995	100,0

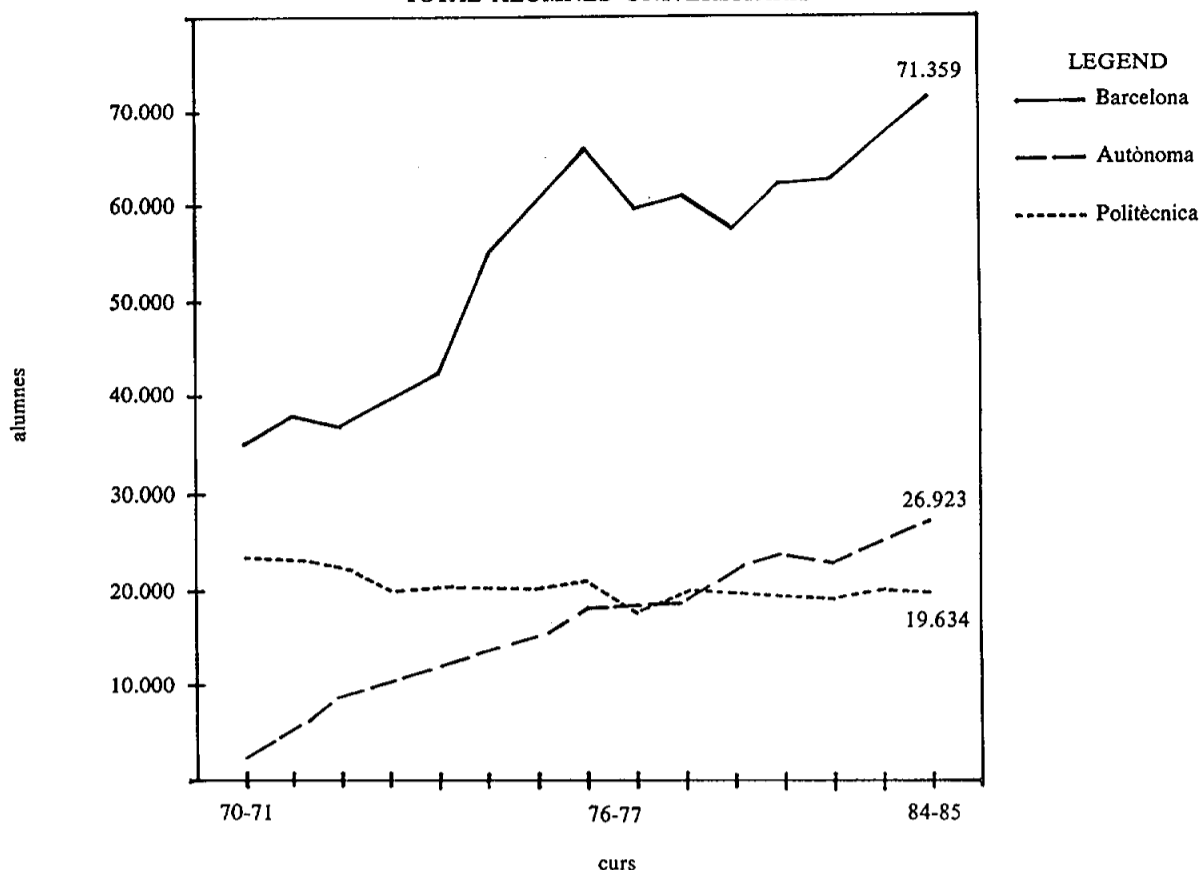
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General d'Universitats i del MEC.

EVOLUCIÓ DE LA MATRÍCULA A FACULTATS I ESCOLES UNIVERSITÀRIES

	1970-71		1975-76		1979-80		1984-85	
	nombre	índex	nombre	índex	nombre	índex	nombre	índex
Facultats i ETS	38.156	55,2	69.096	100	75.270	108,9	89.655	129,7
EU	22.418	115,2	19.463	100	24.450	125,6	28.462	146,2
Total	60.574	68,4	88.559	100	99.720	112,6	118.117	133,4

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General d'Universitats de la Generalitat de Catalunya.

TOTAL ALUMNES UNIVERSITARIS

UNA COMPARACIÓ CATALUNYA-ESTAT ESPANYOL DE LA DISTRIBUCIÓ DELS ALUMNES PER TIPUS D'ESTUDIS

	Catalunya		Espanya 1980-81
	1979-80	1984-85	
Facultats	65,3	68,9	65,3
ETS	10,2	7,0	7,1
EU	24,5	24,1	27,6

Font: Elaboració pròpia.

L'àrea de socials és la que experimenta un creixement més elevat i ha passat de concentrar el 16 % d'universitaris el 1970 al 30 % actual. Dins aquesta àrea destaca l'espectacular evolució de la Facultat de Dret, que els darrers 10 anys ha doblat el nombre dels seus alumnes. Per contra, els estudis de Ciències Econòmiques han tingut un

comportament més estable tot i que darrerament s'hi ha produït un considerable augment de la matrícula, gairebé un 20 % en els quatre darrers cursos. En analitzar la demanda d'econòmiques cal tenir en compte la recent expansió d'un tipus d'estudis similars, les ciències empresarials, que han tingut una evolució creixent en tot el període.

L'àrea d'Humanitats ha experimentat també un fort creixement, passant de tenir un 25 % de l'alumnat el curs 1970-71 a gairebé un 33 % el curs 1984-85; cal assenyalar també que és l'àrea amb un més gran nombre absolut d'estudiants.

L'àrea de Ciències també ha crescut, gràcies, però, als estudis d'informàtica, de recent creació, on hi ha hagut un espectacular augment de l'alumnat. Tota l'àrea només representa un 10,5 % de l'alumnat universitari.

Les àrees que han experimentat un descens absolut en el nombre de matriculats són la Mèdica i la Tècnica. En el primer cas, la davallada es fa palesa a partir del 1979 i es deu sobretot a la selecció en l'entrada de nous alumnes de la Facultat

**EVOLUCIÓ DE LES MATRÍCULES A LES UNIVERSITATS CATALANES
PER ÀREES D'ENSENYAMENT**

Àrees temàtiques	1970-71		1975-76		1979-80		1984-85	
	nombre	índex	nombre	índex	nombre	índex	nombre	índex
Facultats								
Humanitats	9.458	50,3	18.798	100	19.989	106,3	31.247	166,2
Ciències	5.226	58,0	9.009	100	8.880	98,6	12.455	138,2
Socials	7.560	44,4	17.037	100	20.769	121,9	26.883	157,8
Mèdica	7.312	50,3	14.529	100	15.475	106,5	10.744	73,9
Tècnica	8.600	88,5	9.723	100	10.157	104,4	8.326	85,6
Total	38.156	55,2	69.096	100	75.270	108,9	89.655	129,7
Escoles Universitàries								
Humanitats	5.651	77,1	7.325	100	6.211	84,8	8.729	119,2
Socials	2.052	109,0	1.883	100	6.863	364,5	7.478	397,1
Mèdica	—	—	—	—	2.145	100,0	2.464	114,9
Tècnica	14.715	143,5	10.255	100	9.231	90,0	9.791	95,5
Total	22.418	115,2	19.463	100	24.450	125,6	28.462	146,2
Total Universitats								
Humanitats	15.109	57,8	26.123	100	26.200	100,3	39.976	153,0
Ciències	5.226	58,0	9.009	100	8.880	98,6	12.455	138,2
Socials	9.612	50,8	18.920	100	27.632	146,0	34.361	181,6
Mèdica	7.312	50,3	14.529	100	17.620	121,3	13.208	90,9
Tècnica	23.315	116,7	19.978	100	19.388	97,0	18.117	90,7
Total	60.574	68,4	88.559	100	99.720	112,6	118.117	133,4

de Medicina. També es produeix un important descens dels estudiants de Farmàcia, mentre que augmenten els d'Infermeria. En total, l'àrea mèdica representa l'11,1 % de tots els estudiants.

Pel que fa a la *Tècnica*, hi ha un descens absolut de matriculació a partir dels 70, la qual cosa ha fet que hagi passat del 38,5 % de l'alumnat universitari a tan sols el 15 %. Les ETS d'Enginyeria Industrial són les que mostren una davallada més gran, ja que han reduït el nombre d'alumnes d'un 55 %. També a l'ETS d'Arquitectura, a les Escoles d'Arquitectura Tècnica i a les Politécniques la matriculació disminueix de manera prou important com perquè no pugui ser compensada pel creixement de les ETS d'Enginyers de Telecomunicacions, d'Enginyers de Camins, de les Escoles d'Agrònoms i d'Òptica.

Mentre que la reducció d'estudiants de l'àrea mèdica es considera sovint un èxit de la planificació, la reducció del nombre d'estudiants en l'àrea tècnica, i concretament d'enginyeria, preocupa força el Govern català, que considera que per aquesta raó es podria provocar un estrangulament

cara al necessari desenvolupament tecnològic del país.¹¹

De tota manera, cal matisar aquestes conclusions pel que fa a l'elevat grau de substitució que es produeix entre les diferents categories de mà d'obra. D'altra part, una eventual manca d'enginyers hauria d'eleva-ne el nivell salarial i, en conseqüència, via mercat, hauria d'augmentar la demanda d'aquesta mena d'estudis.¹² En aquest sentit seria interessant d'esbrinar si els continguts

11. "Malgrat el creixent procés de terciarització de l'estructura productiva catalana, en el qual podrà trobar entrada un nombre important de titulats universitaris, s'han de promoure els estudis d'enginyeria, tant de cicle llarg com de cicle curt, per tal com els seus titulats constituiran els recursos humans per al desenvolupament tecnològic necessari a Catalunya, si aquesta vol ocupar el lloc que li correspon entre les regions europees de tradició industrial... La introducció de tecnologia de punta en tots els àmbits té repercussions notables i condiona el desenvolupament dels anomenats sectors de futur. Hem d'orientar, per tant, cap a aquests sectors molts ensenyaments actualment desfasats per tal que sigui possible la renovació tecnològica dels sectors implicats". MARTÍ RECOBER, ex-Director General d'Universitats de la Generalitat de Catalunya a la *II Trobada sobre el futur de les regions europees de tradició industrial*. Barcelona, juny 1985.

12. Vegeu MARK BLAUG, *Educación y Empleo*, Instituto de Estudios Económicos, 1981.

educatiu estàn pensats per a adaptar-se a una professió que canvia amb tanta rapidesa.¹³ A més, no cal oblidar que les previsions sobre les necessitats d'enginyers que té el país han estat valorades des de l'informe Matut del 1966 fins a un de més recent d'Alonso Rivas, de forma poc optimista.¹⁴

El recent informe de l'OCDE sobre el sistema educatiu espanyol,¹⁵ assenyala que la demanda universitària és distorsionada. D'una part, està excessivament inclinada cap a estudis de cicle llarg, més o menys teòrics i, d'altra banda, està massa enfocada en especialitats com dret, filosofia, humanitats, medicina i biologia. La demanda està regida pel prestigi dels títols acadèmics i pels avantatges econòmics que comporten determinades professions més que no pas per les oportunitats reals de cada carrera i les necessitats del país.

L'avenç en la participació femenina a la Universitat

Les dones estan encara lleugerament subrepresentades en el conjunt d'estudiants universitaris de Catalunya: representen un 47,7 % davant el 52,3 % dels homes. Aquest percentatge és similar i potser fins i tot inferior al del conjunt espanyol, on el curs 1980-81 la seva taxa era ja d'un 44 %, amb un increment percentual d'1,4 punts anuals de mitjana en el període 1975-76/1980-81.¹⁶ Dins aquestes dades globals hi ha una gran diferència entre la UPC, on la participació femenina no

DISTRIBUCIÓ PER SEXES EL CURS 1983-84

	Homes		Dones		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
UB	29.574	44,3	37.198	55,7	66.772
UAB	11.862	47,3	13.217	52,7	25.079
UPC	16.946	85,4	2.897	14,6	19.843
Total	58.382	52,3	53.312	47,7	111.694

Font: Elaboració de les dades estadístiques de les memòries de les 3 Universitats.

13. HIROMITSU MUTA assenyala que, a nivell d'enginyers, el coneixement professional i les habilitats han canviat dràsticament, i que la majoria d'enginyers que treballen en producció, disseny de software i departaments informatius indiquen que la major part dels seus coneixements i habilitats els han adquirit en els darrers cinc anys. *Education and Training in Japan in The Cybernetic Age*, agost 1985.
14. LUIS PARADELA GONZÁLEZ, *El empleo de los titulados superiores*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1983.
15. *Review of Educational Policy in Spain. Examine's Report and Questions*. OCDE, novembre de 1985, esborrany.
16. Vegeu *La participación de la mujer en la Universidad*, a Estadística universitaria española 1970-71/1980-81, MEC.

arriba al 15 % i la UAB i la UB, en les quals hi ha una majoria de dones.

Això es conseqüència de les espectaculars diferències de participació femenina per branques. Així, si classifiquem les especialitats en funció del percentatge d'estudiants de cada sexe, ens trobarem amb especialitats típicament masculines davant d'altres típicament femenines.

Les especialitats que es podrien anomenar típicament femenines són les de Biblioteconomia, Infermeria, Professorat d'EGB i Traductors. Són carreres de tres anys de durada i on pesen de manera considerable els factors de la tradició com a determinants de l'alta matriculació de dones.

A l'altre extrem se situen els estudis de caire tècnic, que són típicament masculins. Hi ha una participació mínima de dones a gairebé totes les Facultats i Escoles de la UPC, només la d'Òptica pot situar-se en un nivell intermedi, on fins i tot el percentatge de dones és superior al d'homes. També la Facultat d'Econòmiques es pot considerar típicament masculina, amb un 75 % de matriculació, tot i que, segons sembla, la participació femenina hi està creixent ràpidament. Els altres estudis estan en una situació intermèdia, encara que les facultats de Lletres, Farmàcia i fins i tot de Biologia tenen un fort component femení.

El major nombre de carreres masculines en contraposició a les femenines indica també una concentració molt més gran de les dones en unes poques branques, que són majoritàriament aquelles que tenen un nombre més elevat de matriculats.

A partir de l'anàlisi de la distribució per sexes de tres cursos consecutius a la UAB, es pot apreciar la creixent participació de la dona en gairebé totes les branques d'estudis. Cal destacar en aquest procés les branques d'econòmiques, empresarials i medicina. Per contra, sembla que en estudis de professorat d'EGB la participació femenina ha assolit ja el seu límit màxim. Ciències, en canvi, és l'única branca d'entre les considerades en què la participació masculina ha avançat en aquests darrers tres cursos.

També a la UPC es produeix un comportament similar. Així, el balanç comparatiu entre els cursos 1983-84 i 1984-85 mostra en totes les ETS i Escoles Universitàries un lleuger creixement en el percentatge de dones matriculades. Les úniques excepcions són les facultats d'Informàtica i les escoles d'Òptica; aquesta darrera és l'única de tota la UPC on el percentatge de dones és superior al 50 %.

Sembla albirar-se, doncs, un augment de la participació femenina fins i tot en aquelles carreres de caire tècnic que de sempre havien estat patri-

DISTRIBUCIÓ DE LES ESPECIALITATS SEGONS PREFERÈNCIA PER SEXES

Especialitats típicament masculines +70 % homes		Intermèdies	Especialitats típicament femenines -30 % homes		
EUPM	96,3	Empresarials	65,5	EUTI	19,6
EUETIT	96,2	Dret	61,0	EGB	18,6
ETSEIT	96,1	Ciències ¹	56,9	Infermeria	15,8
ETSETB	95,8	Veterinària	55,3	Biblioteca	14,7
ETSECCPB	95,4	Ciències inf.	54,7		
EUPVG	95,1	Medicina ²	52,0		
ETSEIB	94,3	EUOT	45,3		
EUPG	91,0	Lletres	33,8		
ETSEALL	83,5	Framàcia	32,5		
EUATB	82,54				
ETSAV	80,7				
ETSAB	79,1				
EUETALL	78,0				
Econòmiques	75,0				
FIB (Polit.)	71,0				

EUPM: Escola Universitària Politècnica de Manresa.
 EUETIT: Escola Universitària d'Enginyeria Tècnica Industrial de Terrassa.
 ETSEIT: Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Terrassa.
 ETSETB: Escola Tècnica Superior d'Enginyers de Telecomunicacions de Barcelona.
 ETSECCPB: Escola Tècnica Superior d'Enginyers de Camins, Canals i Ports de Barcelona.
 EUPVG: Escola Universitària Politècnica de Vilanova i la Geltrú.
 ETSEIB: Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona.
 EUPG: Escola Universitària Politècnica de Girona.
 ETSEALL: Escola Tècnica Superior d'Enginyers Agrònoms de Lleida.
 EUATB: Escola Uniyersitària d'Arquitectura Tècnica de Barcelona.
 ETSAV: Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès.
 ETSAB: Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona.
 EUETALL: Escola Universitària d'Enginyeria Tècnica Agrícola de Lleida.
 FIB: Facultat d'Informàtica de Barcelona.
 EUOT: Escola Universitària d'Òptica de Terrassa.
 EUTI: Escola Universitària de Traductors i Intèrprets.

- Hem de qualificar les Ciències com a intermèdies per manca d'informació desglossada de la UAB. Però si ens fixem en les dades de la Universitat de Barcelona veiem que Físiques (74,9) i Geologia (70,55) haurien de ser a la primera columna.
- Dins de Medicina tenim que, a la Universitat Central, el percentatge de dones supera per dècimes el d'homes, 50,6-49,4, mentre que a la UAB la superioritat numèrica correspon als homes -54,6 contra 45,4.

moni del sexe masculí, però la magnitud d'aquest avanç és encara modest.

S'ha calculat també la relació homes-dones a primer i a cinquè curs a les diverses facultats de la UAB el curs 1984-85. En totes elles, menys a ciències, s'aprecia que el percentatge d'homes és considerablement superior a cinquè curs que a primer. Aquest factor és degut a la suma de dues tendències, la creixent proporció de dones matriculades i la possible diferencial en la taxa d'abandonaments en un i altre sexe.

Així, doncs, sembla que en l'elecció de les carreres per part de les dones continuen imposant-se encara els factors vocacionals o de tradició més que no pas d'altres factors com poden ser les sortides professionals de cada especialitat.

Aquesta situació és similar a la que es produeix en els països europeus més avançats, on el sexe apareix també com un dels elements determinants de l'elecció del tipus d'estudis. Aquest model de comportament tendeix al fet que els homes busquin aquells estudis que els ofereixen una màxima recompensa professional a nivell social i econòmic. En canvi, l'estereotip per a les dones és de donar prioritat a les satisfaccions educatives sobre les consideracions professionals.¹⁷

17. Vegeu JANE MARCEAU, *Individual Demand for Education*. OCDE, 1979.

EVOLUCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ MASCULINA EN LES DIFERENTS BRANQUES D'ESTUDIS A LA UAB

	Curs 1982-83	% d'homes Curs 1983-84	Curs 1984-85
Ciències	60,7	60,7	61,2
C. Informació	56,6	54,7	53,7
Dret	64,1	63,3	61,1
Econòmiques	79,5	76,7	74,1
Lletres	37,5	35,0	33,2
Medicina	55,0	54,6	51,8
Veterinària	52,0	55,3	53,2
EUTI	20,2	19,6	19,7
EGB Bellaterra	19,2	19,8	22,4
EGB Girona	16,7	16,0	16,8
EGB LLeida	19,5	19,2	17,5
Empresarials Sabadell	71,1	65,7	65,9
Empresarials Girona	—	—	59,7
CU Girona	45,7	45,6	37,1
EU Infermeria	—	13,3	11,2
Total	46,5	47,3	45,4
Nombre homes	10.493	11.862	12.225
Nombre dones	12.049	13.217	14.704
Total	22.542	25.079	26.929

Font: Elaboració de les dades de les Memòries corresponents a cada curs.

Distribució de la demanda per edats

Un altre aspecte a tenir en compte és l'edat dels estudiants. Cal indicar, però, que es disposa de poca informació sobre aquest tema, ja que només la UA subministra en la seva Memòria dades desglossades per branques. La UPC no va proporcionar, el 1984, cap dada sobre l'edat del seu alumnat.

Aquesta primera aproximació al tema indicaria que el 18,6 % dels estudiants tenen més de 25 anys, però la dada més significativa seria aquest 11,1 % d'estudiants de la Universitat de Barcelona que en tenen més de 30. Aquest percentatge representa més de 7.000 estudiants, la qual cosa sembla indicar que hi ha força gent que torna, de gran, a la Universitat. De tota manera, caldria disposar d'una distribució per branques i d'una evolució en el temps per a matisar millor aquestes dades.

Amb tot, l'existència d'un important contingent d'"alumnes madurs" no és un fenomen nou en els models educatius europeus. De fet, a partir de la

dècada dels 60 i sobretot de la dels 70 hi ha hagut un creixement continuat d'aquests estudiants de més de 25 anys. Val a dir, però, que aquest grup no és homogeni, i cal distingir entre aquells que ingressen a la Universitat després d'uns anys d'haver deixat l'ensenyament secundari i que s'hi dediquen exclusivament, els que combinen treball amb estudis, i fins i tot aquells que estudien una segona carrera, ja que les motivacions i els comportaments són molt diferents.¹⁸ Un altre fenomen destacable és l'important paper que poden jugar en aquest camp les facultats a distància que, sobretot a Gran Bretanya, han adquirit força importància en tot aquest període.¹⁹

És per això que caldria fer una anàlisi més acurada del tema, que tingués en compte l'evolució d'aquest comportament i que introduís totes aquestes dades de les quals fins ara no podem disposar.

18. A Suècia, per exemple, és freqüent d'entrar a la Universitat després d'uns anys de treball.

19. Els estudis universitaris a distància a l'Estat espanyol són canalitzats per la UNED, i no han estat traspassats. No hem pogut disposar de les dades referents a Catalunya.

EVOLUCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ MASCULINA EN LES DIVERSES BRANQUES D'ESTUDI A LA UPC
(en % d'homes)

	Curs 1983-84	Curs 1984-85
ETSAB	79,1	77,9
ETSEIT	96,1	94,5
ETSTB	95,8	94,6
ETSEIB	94,3	93,5
ETSECCPB	95,2	94,1
ETSEALL	83,5	81,6
FIB	71,0	72,3
ETSAV	80,7	79,3
EUATB	82,5	81,1
EUETIT	96,2	93,9
EUPM	96,3	95,2
EUPVG	95,1	94,7
EUETAL	78,0	75,2
EUPG	91,0	88,6
EUOT	45,3	45,8
Total UPC	85,4	84,3
Nombre homes	16.946	15.462
Nombre dones	2.897	2.867
Total	19.843	18.329

Font: Elaboració de les dades de les Memòries corresponents a cada curs.

RELACIÓ HOMES-DONES EN LES DIVERSES FACULTATS DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA
(1984-85)

	% homes	
	1r. curs	5è. curs
Ciències	65,2	58,6
C. Informació	53,5	58,8
Dret	56,0	71,0
Econòmiques	70,0	77,8
Lletres	31,6	36,7
Medicina	44,5	53,9
Total	50,2	53,8

Font: Elaboració de les dades de la Memòria del curs 1984-85.

Grans diferències en el grau d'escolarització comarcal

Segons aquestes dades, el Barcelonès és la comarca catalana amb un grau d'escolarització uni-

versitària més alt, concretament el 28,8 %, i compta també amb el nombre més elevat d'estudiants, uns 65.000, xifra que representa gairebé el 60 % del total. En aquesta comarca es concentren 19 facultats i 20 escoles universitàries, la qual cosa fa més fàcil i econòmic als barcelonins de cursar-hi estudis superiors. Aquesta escolarització està sobrevalorada ja que sovint es fan alhora el treball i els estudis; d'aquí surt l'elevat percentatge d'estudiants de més de 25 anys i àdhuc de 30 en aquesta comarca. Tots aquests factors justifiquen que el Barcelonès sigui l'única comarca que se situa per sobre de la mitjana catalana.

El Segrià, el Gironès i el Tarragonès, dotats d'una certa oferta universitària pròpia, tenen igualment graus d'escolarització força elevats. El Vallès Occidental és una altra de les comarques amb un alt grau d'escolarització; la implantació a la comarca de la Universitat Autònoma de Barcelona pot ser-ne una de les causes.

DISTRIBUCIÓ DELS ESTUDIANTS PER EDATS
(curs 1983-84) EN %

	de 19 anys	de 20-25	de 26-29	de 30 i +
UB	25,8	52,5	10,6	11,1
UAB	29,9	58,8	9,0	2,3
Total	27,0	54,4	10,1	8,5

Font: Memòries de la UB i de la UAB.

Les comarques pre-pirinenques del Ripollès i la Garrotxa són les que presenten un nivell d'escolarització universitària més baix; cal tenir en compte que són zones amb un important potencial industrial i mal comunicades amb els centres universitaris; aquests factors combinats fan que la gent jove tendeixi a quedar-se a treballar a la comarca en comptes de fer estudis superiors. Un cas similar és el que s'esdevé a les comarques gironines de l'Alt Empordà, el Baix Empordà i la Selva, on també es detecta un grau d'escolarització baix, però aquí és el turisme més que no pas la indústria el factor que hi incideix i que fa que el jovent no estudiï, ja que té més facilitats per a treballar en aquest sector.

Les comarques pirinenques presenten un comportament heterogeni. Així, mentre que la Cerdanya, l'Alt Urgell i la Vall d'Aran presenten una escolarització que se situaria en un nivell inter-

GRAU D'ESCOLARITZACIÓ UNIVERSITÀRIA PER COMARQUES

Comarca	Població de 18-23 anys	Nombre d'estudiants	Grau d'escolarització	Índex ¹
Baix Llobregat	46.990	7.028	15,0	0,73
Barcelonès	225.940	65.083	28,8	1,42
Maresme	23.350	2.958	12,7	0,62
Vallès Occidental	58.671	10.579	18,0	0,88
Vallès Oriental	20.697	2.469	11,9	0,60
Alt Empordà	6.830	662	9,7	0,50
Baix Empordà	7.161	571	7,8	0,38
Garrotxa	4.002	307	7,7	0,42
Gironès	12.178	2.364	19,4	0,95
La Selva	7.617	584	7,7	0,35
Alt Camp	3.039	347	11,4	0,60
Alt Penedès	5.089	699	12,0	0,66
Baix Penedès	2.726	299	11,0	0,61
Garraf	6.591	1.040	15,8	0,75
Tarragonès	14.506	2.605	18,0	0,88
Baix Camp	11.586	1.067	9,2	0,43
Conca de Barberà	1.629	193	11,8	0,69
Priorat	864	87	10,1	1,00
Ribera d'Ebre	2.112	229	10,8	0,52
Baix Ebre	5.031	578	10,9	0,55
Montsià	4.131	356	8,6	0,40
Terra Alta	1.066	90	8,5	0,52
Cerdanya	989	105	10,6	0,55
Osona	11.229	1.193	10,6	0,50
Ripollès	2.983	148	5,0	0,20
Anoia	7.152	859	12,0	0,53
Bages	14.352	2.084	14,5	0,70
Berguedà	3.870	362	9,3	0,42
Solsonès	1.103	114	11,2	0,55
Garrigues	1.966	284	14,4	0,66
Noguera	4.182	598	14,3	0,70
Segarra	1.584	261	16,5	0,70
Segrià	16.573	3.299	19,9	0,96
Urgell	3.088	336	10,9	0,60
Alt Urgell	1.826	206	11,3	0,60
Pallars Jussà	1.076	284	16,6	1,05
Pallars Sobirà	542	105	19,4	1,10
Vall d'Aran	575	55	9,6	5,00
Total Catalunya	546.422	110.488	20,2	0,77

1. Índex d'importància relativa $\frac{\% \text{ d'estudiants respecte al total català}}{\% \text{ de població de 18 a 23 anys respecte al total català}}$

medi, el Pallars Jussà té una taxa prou elevada (16,6 %) i el Pallars Sobirà presenta una de les més altes de Catalunya (19,4 %). Una possible explicació d'aquest comportament podria trobar-se en el fet que es tracta d'una comarca escassament poblada, amb una elevada escolarització a BUP (en tota la comarca hi ha dos centres de batxillerat i cap de FP) i amb una alta taxa d'emigració que pren els estudis com a una alternativa a la

forma de vida tradicional. Una altra zona amb un comportament diferencial és la de les comarques del sud de Tarragona, que també presenten un baix nivell d'escolarització.²⁰

20. D'acord amb un estudi quantitatiu de predicció que està elaborant el Departament d'Investigació Operativa i Estadística de la Facultat d'Informàtica de la UPC, la demanda universitària per comarques presenta una correlació molt estreta amb variables com nivell de renda, alumnes de batxillerat i creixement demogràfic.

A la comarca del Baix Llobregat es pot detectar una certa influència del factor proximitat als centres universitaris, la qual cosa fa que el grau d'escolarització sigui força elevat (15 %). També es pot observar que aquelles comarques que disposen d'algun centre universitari, com són el Bages i el Garraf, tenen unes taxes lleugerament superiors a les de les seves zones veïnes.

Influència comarcal de cada Universitat

Continuant aquesta anàlisi es poden observar diferències comarcals pel que fa a l'elecció d'estudis. Aquesta heterogeneïtat es manifesta, en primer lloc, en tractar la distribució dels estudiants entre les tres universitats catalanes. Així, mentre que a nivell global de Catalunya les xifres indi-

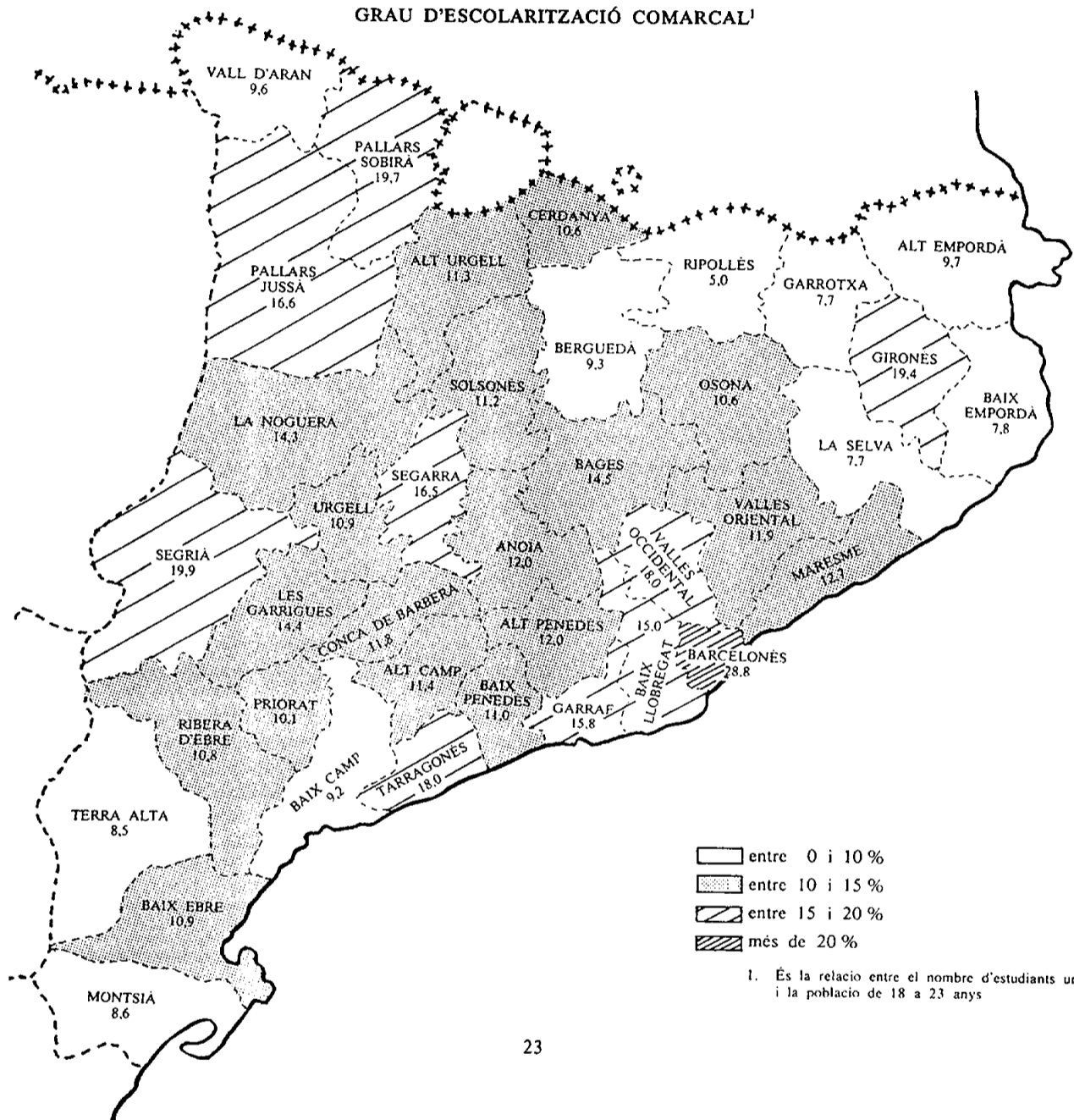
DISTRIBUCIÓ DELS ESTUDIANTS ENTRE LES TRES UNIVERSITATS

Comarca	Nombre d'estudiants	UB		UAB		UPC	
		Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Baix Llobregat	7.028	5.553	79,0	454	6,5	1.021	14,5
Barcelonès	65.083	40.139	61,7	11.949	18,3	12.925	20,0
Maresme	2.958	2.103	71,1	296	10,0	559	19,9
Vallès Occidental	10.579	1.067	10,1	7.970	75,3	1.551	14,6
Vallès Oriental	2.469	1.188	48,1	866	35,1	386	16,8
Alt Empordà	662	269	40,6	241	36,4	152	23,0
Baix Empordà	571	97	17,0	336	58,8	138	24,2
Garrotxa	307	51	16,6	172	56,0	84	27,4
Gironès	2.364	208	8,8	1.734	73,3	422	17,9
La Selva	584	200	34,2	271	46,4	113	19,4
Alt Camp	347	274	79,0	4	1,1	90	19,9
Alt Penedès	699	575	82,3	34	4,9	90	12,8
Baix Penedès	299	235	78,6	6	1,0	58	20,4
Garraf	1.040	714	68,7	45	4,3	281	27,0
Tarragonès	2.605	1.913	73,4	88	3,4	604	23,2
Baix Camp	1.067	965	90,4	20	1,9	82	7,7
Conca de Barberà	193	159	82,4	9	4,7	25	12,9
Priorat	87	73	83,9	1	1,1	13	16,0
Ribera d'Ebre	229	196	85,6	4	1,7	29	12,7
Baix Ebre	578	483	83,6	3	0,5	92	15,9
Montsià	356	302	84,8	2	0,6	52	14,6
Terra Alta	90	74	82,2	3	3,3	13	14,5
Cerdanya	105	76	72,4	2	1,9	27	25,7
Osona	1.193	848	71,1	163	13,7	182	15,2
Ripollès	148	49	33,1	49	33,1	50	33,8
Anoia	859	622	72,4	23	2,7	214	24,9
Bages	2.084	896	43,0	734	35,2	454	21,8
Berguedà	362	252	69,6	14	3,9	96	26,5
Solsonès	114	78	68,4	3	2,6	33	29,0
Garrigues	284	160	56,3	71	25,0	53	18,7
Noguera	598	369	61,7	133	22,2	96	16,1
Segarra	261	214	82,0	14	5,4	33	12,6
Segrià	3.299	1.845	55,9	806	24,4	648	19,7
Urgell	336	222	66,1	38	11,3	76	22,6
Alt Urgell	206	177	85,9	3	1,4	26	12,7
Pallars Jussà	284	226	79,6	3	1,1	55	19,3
Pallars Sobirà	105	81	77,1	1	1,0	23	21,9
Vall d'Aran	55	45	81,8	1	1,8	9	16,4
Total Catalunya	110.488	62.998	57,0	26.566	24,0	20.904	19,0
Rest a d'Espanya	8.450	6.285	74,4	194	2,3	1.971	23,3
Estrangers	392	324	82,7	4	1,0	64	16,3
No consta/ Descònegut	277	—	—	88	31,8	189	68,2
Total	119.607	69.607	58,2	26.852	22,4	23.148	19,4

quen que un 57 % dels universitaris es troben a la UB, un 24 % a la UAB i un 19 % a la UPC, aquesta distribució varia notablement a nivell comarcal. El factor determinant és el de l'existència a la rodalia d'algun centre adscrit a alguna de les tres universitats catalanes. Així, les comarques tarraconines són les de més alt percentatge d'escolarització a la UB, juntament amb les de muntanya i les de les proximitats de Barcelona (exceptuant el Vallès). A la vegada, i com és lògic, són les zones amb una menor implantació de la UAB. Un comportament contrari el trobem a les comarques gironines i al Vallès, per l'existèn-

cia de centres adscrits a la Universitat Autònoma.

Pel que fa a la UPC, s'hi observa també la influència d'aquest factor, la qual explicaria l'alt percentatge de matriculació en aquesta Universitat a les comarques del Bages, del Garraf i del Tarragonès. Cal destacar positivament l'elevat percentatge de matriculats a la UPC en comarques fortament industrials com són la Garrotxa i el Ripollès. Per contra, cal destacar que comarques també industrials com el Baix Llobregat i, sobretot, el Baix Camp, que tenen a la rodalia centres d'aquesta universitat, tenen uns índexs molt baixos.

Distribució comarcal per tipus d'estudis

El factor proximitat també té influència en l'elecció entre carreres de cicle llarg o de cicle curt; així, les comarques gironines són les que tenen un percentatge més alt d'estudis en carreres curtes per l'oferta d'escoles universitàries de que dispo-

sen. La proximitat de l'oferta sembla ser un factor inductor cabdal en la demanda, especialment pel que fa a la demanda femenina.²¹

Per contra, les comarques amb més percentatge d'escolarització en carreres llargues²² són el Barcelonès, en part per la presència d'estudiants de segones carreres, alguna comarca de l'interior

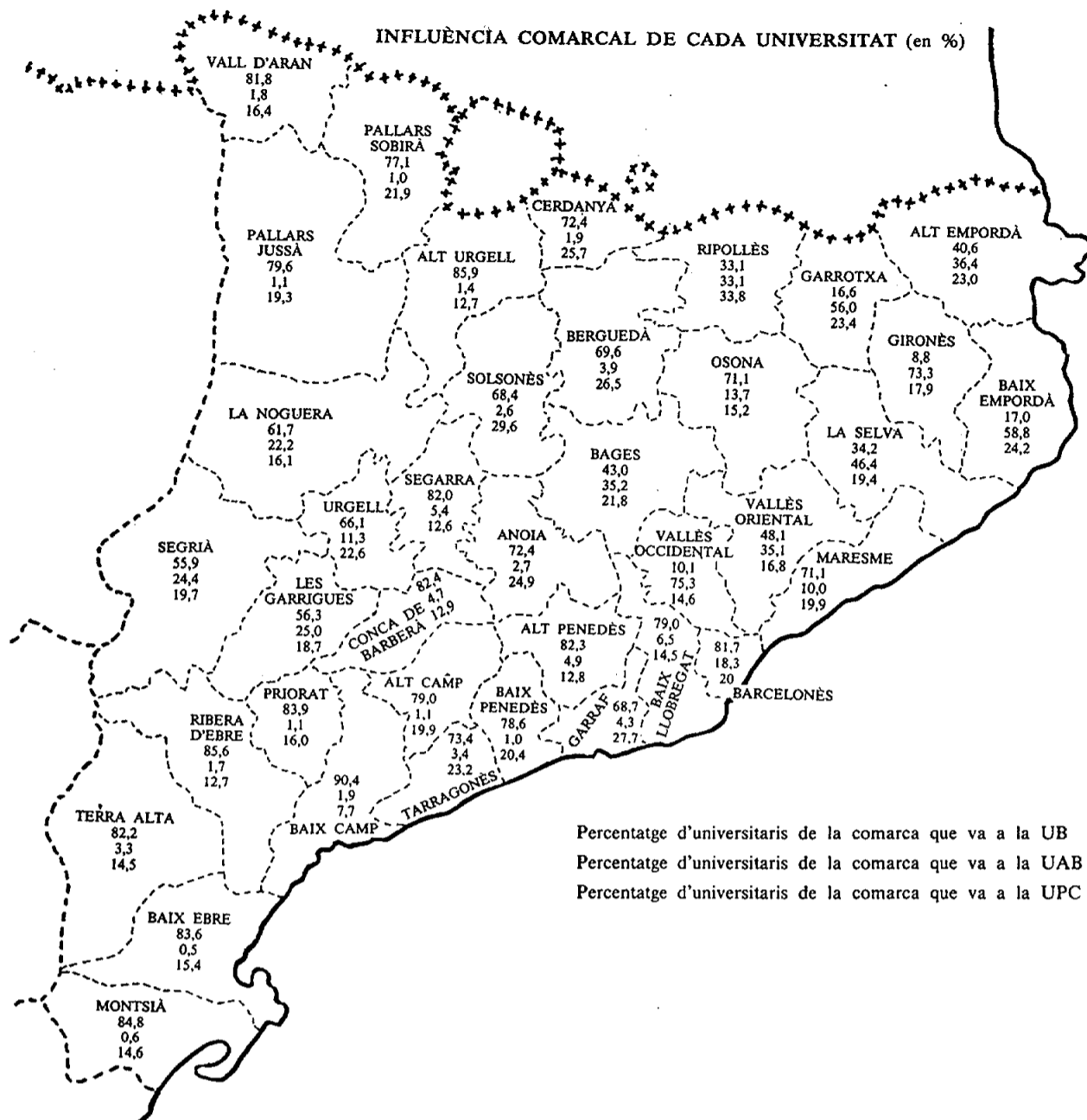
GRAU D'ESCOLARITZACIÓ COMARCAL EN CARRERES CURTES I LLARGUES

Comarca	Total	Carreres llargues	Carreres curtes	% carreres llargues sobre total estudiants
Baix Llobregat	15,0	11,0	4,0	73,0
Barcelonès	28,8	22,9	5,9	79,6
Maresme	12,7	9,5	3,2	74,9
Vallès Occidental	18,0	13,7	4,3	75,9
Vallès Oriental	11,9	8,0	3,9	67,5
Alt Empordà	9,7	6,6	3,1	68,4
Baix Empordà	7,8	4,2	3,6	54,1
Garrotxa	7,7	4,4	3,3	57,3
Gironès	19,4	10,9	8,5	56,3
La Selva	7,7	4,7	3,0	61,3
Alt Camp	11,4	7,5	3,9	65,7
Alt Penedès	12,0	9,1	2,9	78,7
Baix Penedès	11,0	7,3	3,7	66,6
Garraf	15,8	10,7	5,1	67,8
Tarragonès	18,0	12,4	5,6	69,0
Baix Camp	9,2	6,6	2,6	71,8
Conca de Barberà	11,8	8,4	3,4	71,5
Priorat	10,1	5,9	4,2	58,6
Ribera d'Ebre	10,8	7,4	3,4	68,1
Baix Ebre	10,9	6,7	4,2	63,1
Montsià	8,6	6,4	2,2	74,4
Terra Alta	8,5	5,2	3,3	72,2
Cerdanya	10,6	7,1	3,5	66,7
Osona	10,6	8,4	2,2	78,8
Ripollès	5,0	3,0	2,0	59,4
Anoia	12,0	8,6	3,4	71,7
Bages	14,5	11,1	3,4	76,4
Berguedà	9,3	6,3	3,0	67,4
Solsonès	11,2	7,5	3,7	66,7
Garrigues	14,4	9,5	4,9	66,2
Noguera	14,3	9,0	5,3	62,7
Segarra	16,5	12,5	4,0	75,9
Segrià	19,9	12,3	7,6	62,0
Urgell	10,9	8,2	2,7	75,6
Alt Urgell	11,3	8,8	2,5	77,7
Pallars Jussà	16,6	9,6	7,0	73,6
Pallars Sobirà	19,4	12,8	6,6	65,7
Vall d'Aran	9,6	8,0	1,6	83,6
Total Catalunya	20,2	15,4	4,8	76,0

21. Aquesta relació ha estat provada en el cas de la província de Biscaia en un recent estudi d'AURELIA MODREGO, *Resultados de la estimación de un modelo de demanda de educación superior para la provincia de Vizcaya*, presentat a les "Jornadas Internacionales sobre Educación Superior y Rendimiento Académico en la Universidad". CIDE, abril 1986.

22. Una pràctica força habitual és la de fer una carrera curta i després alternar el treball amb una ampliació dels estudis en una carrera llarga, per exemple, els mestres d'EGB que estudien carreres de lletres, o els diplomats en empresarials que continuen la llicenciatura en empresarials o econòmiques.

INFLUÈNCIA COMARCAL DE CADA UNIVERSITAT (en %)

Percentatge d'universitaris de la comarca que va a la UB
 Percentatge d'universitaris de la comarca que va a la UAB
 Percentatge d'universitaris de la comarca que va a la UPC

com l'Alt Penedès, l'Osona i el Bages (aquestes dues últimes disposen d'escoles universitàries, la qual cosa és en certa manera paradoxal) i la Vall d'Aran, malgrat que, en aquest darrer cas, el baix nombre d'universitaris distorsiona els resultats.

Tot això palesa la importància que tenen les extensions universitàries com a inductores de demanda. La creació d'aquests centres ha significat un procés de descentralització en el sentit que ha acostat l'oferta d'educació superior a la realitat comarcal. Actualment, hi ha Facultats i Escoles

Universitàries a Tarragona, Lleida, Girona, Reus i Terrassa i Escoles Universitàries a Vic, Igualada, Canet, Mataró, Manresa i Vilanova i la Geltrú.

De tota manera, es continua detectant una mobilitat des d'aquestes comarques cap a Barcelona per a estudiar les mateixes carreres que ja existeixen a les zones d'origen. Aquest comportament pot ser degut a diverses causes, entre les quals, el fet que l'extensió universitària no disposi de l'especialitat desitjada, que moltes d'aquestes exten-

DISTRIBUCIÓ DE LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA PER CARRERES I COMARQUES
(índex d'importància relativa respecte a la mitjana catalana)

Carreres	Barcelonès	Vallès Occidental	Baix Llobregat	Maresme	Vallès Oriental	Segrià
Lletres	1,07	1,15	1,32	1,20	1,19	1,10
Dret	1,16	0,96	0,98	1,00	0,85	1,82
Ciències	1,05	1,47	1,23	1,16	1,19	0,46
Econòmiques	1,25	1,03	0,93	0,92	1,04	0,32
Professor EGB	0,69	1,39	1,18	0,92	1,28	3,53
Empresarials	1,07	1,02	1,33	1,16	0,90	0,64
Medicina	1,13	1,37	0,79	0,88	1,00	1,14
Arquitectura	1,30	0,75	0,47	0,92	0,90	0,57
Enginyeria Industrial	1,31	1,06	0,79	0,72	0,76	0,39
Total català	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

sions són de creació recent, que només s'hi fa el primer cicle, o sigui, els tres primers anys, la qual cosa fa que els calgui desplaçar-se per acabar la carrera...

També es pot observar l'existència d'una certa mobilitat creuada, és a dir, es produeix un flux d'universitaris des de comarques on hi ha extensió universitària cap a Barcelona i a l'inrevés. Aquest comportament es troba a Medicina per a la selecció específica d'aquesta facultat en funció de la qualificació obtinguda a les proves de selectivitat. També es detecta en les ETS d'Arquitectura i d'Enginyeria Industrial, que tenen escoles a Barcelona i al Vallès; aquesta mobilitat pot ser deguda a la recerca de desconcentració, d'una millor qualitat o prestigi, i d'una major o menor dificultat a superar la carrera. Cal destacar també el cas de les Escoles Politècniques de Manresa, Vilanova i Girona, on es produeix una important matriculació de gent procedent de Barcelona, possiblement d'alumnes matriculats com a lliures i que potser estudien en acadèmies de Barcelona.

En estudiar la distribució comarcal de la demanda de cada carrera, a més de la importància de l'oferta universitària com a inductor de la demanda, s'aprecia una gran concentració dels estudiants en carreres noves com telecomunicacions o informàtica, en contraposició a una gran dispersió en carreres més tradicionals, com ara dret o farmàcia.

Si centrem l'anàlisi en les comarques i les carreres amb més estudiants, veurem que s'aprecien

demandes prou diferenciades. D'una part, el Barcelonès presenta proporcions més elevades en carreres tècniques i llargues com arquitectura o enginyeria, i és mínima la proporció a les escoles de Professorat d'EGB. A l'altre extrem es troba el Baix Llobregat que, tot i la seva proximitat a Barcelona, té una demanda completament diferent. El reduït percentatge en arquitectura, medicina i enginyeria industrial, carreres llargues i difícils, podria ser conseqüència d'una combinació de factors, com ara, menors recursos econòmics, menor tradició familiar en aquests estudis i un ensenyament primari i mitjà de menor qualitat.

Els dos Vallès presenten un índex força equilibrat, probablement per l'accessibilitat de l'oferta que representa la Universitat Autònoma. Per contra, el Maresme es troba en una situació intermèdia entre el Barcelonès i el Baix Llobregat. Finalment, el Segrià presenta, en canvi, una demanda universitària totalment esbiaixada en funció de les extensions universitàries existents a Lleida.

En conclusió, mentre que a d'altres sistemes universitaris de països més desenvolupats i amb una gran mobilitat, la demanda resulta induïda pel prestigi de les facultats i de les carreres, la nostra demanda universitària està excessivament atreta per la proximitat de l'oferta. Això fa, doncs, que sigui sumament important la selecció correcta de les especialitats a descentralitzar cara a augmentar o controlar el creixement de certs tipus d'estudis.